

Jaarverslag

2021

Inhoudsopgave

Woord van het bestuur	2
Belangrijke cijfers	4
Organisatie	6
Wie zaten er in 2021 in het bestuur?	8
Sleutelfunctiehouders, bestuurscommissies en uitvoeringsorganisaties	8
Organogram	10
Wat doen de bestuurscommissies?	10
Welke organen heeft het fonds nog meer?	12
Verslag van het bestuur	13
Communicatie	13
Financieel beleid	15
Beleggingen	22
Risicobeheer	30
Pensioenbeheer	40
Kosten	42
Veranderingen in de regels	47
Goed pensioenfondsbestuur	49
Intern toezicht	53
Waar we rekening mee houden in 2022	58
Oordeel van het verantwoordingsorgaan	59
Jaarrekening	64
Balans per 31 december 2021	65
Staat van baten en lasten over 2021	66
Kasstroomoverzicht over 2021	68
Algemene toelichting	69
Toelichting op de balans	79
Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum	102
Toelichting op de staat van baten en lasten	103
Vaststelling van het jaarverslag door het bestuur	112
Overige gegevens	113
Statutaire regeling voor de bestemming van het saldo van baten en lasten	113
Actuariële verklaring	114
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	116
Bijlage	126
Nevenfuncties per 31 december 2021	126

Woord van het bestuur

De cao-partijen in de Schoonmaak- en Glazenwassersbranche hebben in de cao een pensioenregeling opgenomen. Die pensioenregeling voert het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijven (BPF Schoonmaak) uit. Dat doet BPF Schoonmaak op een begrijpelijke, betrokken en betaalbare manier.

Wij willen zorgen dat deelnemers, pensioengerechtigden en hun partners of kinderen een zo goed mogelijk pensioen kunnen ontvangen. Op de momenten dat ze het pensioen nodig hebben.

In dit jaarverslag vertelt het bestuur u hoe het werk in 2021 is gedaan.

Gevolgen van corona op ons fonds en ons werk

Corona heeft ook in 2021 gevolgen voor de samenleving, onze sector en op ons pensioenfonds. Door de maatregelen tegen het verder verspreiden van corona moeten bedrijven hun deuren tijdelijk sluiten of werken mensen thuis. Dat betekent dat er minder werk is voor schoonmaakbedrijven. Hygiënemaatregelen zorgen aan de andere kant voor extra werk.

Vergeleken met 2019 nemen in 2021 ongeveer 6.000 werknemers minder deel aan de pensioenregeling. De premie konden de meeste werkgevers binnen de normale termijnen betalen.

Ook het bestuur van het fonds en de mensen, die voor het fonds werken, hebben in 2021 veel vanuit huis gewerkt. Vergaderingen en overleg hebben we vaak online met videoverbindingen gehouden. Het fonds heeft zich met succes aangepast aan de nieuwe situatie. De uitvoerders blijven de service gewoon uitvoeren. Net als de meeste mensen hebben we uitgekeken naar het moment dat we elkaar weer in levende lijve kunnen ontmoeten.

In 2021 bereidden we ons voor op het nieuwe stelsel

Het nieuwe pensioenstelsel wordt vastgelegd in de Wet toekomst pensioenen. De wet is nog niet aangenomen, maar het bestuur heeft wel gereageerd op de voorgestelde teksten van de wet. Totdat de nieuwe pensioenregeling ingaat wil het bestuur het opgebouwde pensioen en de uitkeringen liever niet verlagen. Dit verlagen noemen we ook wel korten. In de nieuwe overgangsregels staat een regeling die deze korting in ons geval kan voorkomen: de vrijstellingsregeling. We hebben in 2021 daarvan gebruik gemaakt. En zullen dat in 2022 weer doen.

De sector heeft een stabiele pensioenpremie afgesproken. Met de regels van nu heeft dat tot gevolg dat het fonds de toekomstige pensioenopbouw heeft moeten verlagen. De premie is niet voldoende om hogere uitkeringen op te bouwen. Dat maakt straks de kans op korten kleiner.

We hebben met de cao-partijen in 2021 de mogelijkheden binnen het nieuwe pensioenstelsel onderzocht. In het nieuwe pensioenstelsel kennen we alleen nog premieregelingen. In die premieregelingen komt het pensioen uit de premie plus het rendement op beleggingen. Rendement is het resultaat (winst of verlies) van een belegging.

Hoe meer geld in de pensioenpot zit hoe hoger het pensioen. Daarom hebben we een onderzoek gedaan naar het risico dat deelnemers en pensioengerechtigden willen nemen als het om hun pensioen gaat. Het bestuur heeft de resultaten van dit onderzoek naar de risicobereidheid besproken.

Het risico dat iemand kan nemen hangt af van de leeftijd. Hoe langer je de tijd hebt om te beleggen hoe meer risico je kunt lopen. Maar een te groot risico wil je ook niet lopen. Daarom is het goed dat we met z'n allen pensioen opbouwen en voor elkaar kunnen zorgen in slechtere tijden. Het bestuur en cao-partijen kiezen voor de solidaire premieregeling.

Het bestuur vindt het belangrijk om zo snel mogelijk over te stappen op een solidaire premieregeling. We willen dat op 1 januari 2025 doen. Want deze regeling gaat uit van het rendement in plaats van de zogenaamde risicovrije rente. De kans op korten van pensioenen is dan lager. En er is een grotere kans dat we uitkeringen eerder kunnen verhogen (indexeren). Voor deelnemers moet het duidelijk zijn wat het pensioen is in de premieregeling. De overgang naar de premieregeling moet goed kunnen worden uitgevoerd.

We hebben onderzocht welk beleggingsbeleid het best is voor onze deelnemers

De resultaten van het onderzoek naar de risicobereidheid zijn in 2021 gebruikt in een Asset en Liability Management studie (ALM-studie). Een ALM-studie onderzoekt of we met het beleggingsbeleid de verplichtingen kunnen nakomen. De verplichtingen heeft BPF Schoonmaak om het pensioen in de toekomst te kunnen uitkeren. Door deze studie weten we welk beleggingsbeleid bij ons past en bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Ook hebben we een denkrichting hoe we binnen de nieuwe premieregeling kunnen gaan beleggen. In 2022 gaan we kijken welke aanpassing in onze beleggingen nodig zijn.

Met het pensioengeld willen we ook bijdragen aan een schone wereld

De risico's van de klimaatveranderingen stonden in 2021 hoog op de agenda van het bestuur. We hebben klimaatovertuigingen en -doelstellingen afgesproken. Het bestuur heeft besloten de beleggingen in aandelen te vergelijken met de Climate Transition Benchmark (CTB). Deze benchmark heeft als doel het vrijkomen van CO₂ te verminderen. Ook hebben we onze afspraken over de gewenste arbeidsrechten bij bedrijven en mensenrechten van landen, waarin we beleggen verbeterd. We willen schoon werk in een schone wereld.

De heer Ruud Sprenkels is vanaf 31-12-2021 gestopt als lid van het bestuur. Met zijn kennis en denken heeft hij jarenlang een belangrijke bijdrage geleverd aan het bestuur en de commissie vermogensbeheer. Het bestuur bedankt hem daarvoor.

Heeft u nog vragen? Stel ze via onze Facebook-pagina facebook.com/pensioenschoonmaak/ of onze website pensioenschoonmaak.nl.

Het bestuur.

Renate Bos
Semih Eski
Anita Jharap
Daan Muusers
Walther Schapendonk
Evelyne Simons
Tarik Uçar
Cathrin van der Werf
Gerrie Westenbrink

Belangrijke cijfers

(bedragen in duizenden euro's)

Hieronder ziet u de belangrijkste cijfers van BPF Schoonmaak. U ziet hoe het ging in 2021, maar ook hoe het ging in de jaren daarvoor.

	2021	2020	2019	2018	2017
Aantal werkgevers en werknemers					
Aantal aangesloten werkgevers in jaar	3.582	3.572	3.671	3.673	3.647
Aantal aangesloten werkgevers einde jaar	3.496	3.492	3.395	3.474	3.347
Aantal actieve deelnemers in jaar	144.231	147.386	153.162	154.492	153.424
Aantal actieve deelnemers einde jaar	114.258	116.467	120.399	121.493	124.219
Aantal gewezen deelnemers einde jaar	379.994	380.120	374.326	395.826	376.615
Aantal pensioengerechtigden (einde jaar)					
Ouderdomspensioen	29.720	27.335	25.708	24.329	22.180
Partnerpensioen	4.646	4.423	4.142	4.652	3.526
Wezenpensioen	245	242	233	248	232
Arbeidsongeschiktheidspensioen	397	432	461	499	529
Opbouwpercentage per dienstjaar					
Ouderdomspensioen	1,104%	1,576%	1,576%	1,576%	1,701%
Premie (als percentage van de pensioengrondslag)					
Ouderdomspensioen	21,40%	20,10%	20,10%	20,10%	20,10%
Overgangsregeling	0,00%	1,30%	1,30%	1,30%	1,30%
Pensioenuitvoering (bedragen in duizenden euro's)					
Feitelijke premie	244.309	232.973	231.098	215.351	200.673
Zuivere kostendeekkende premie	322.448	387.491	316.041	284.260	279.825
Gedempte kostendeekkende premie	235.467	243.998	227.865	204.495	189.903
Uitkeringen en afkopen	84.185	73.781	66.184	61.680	58.401
Pensioenuitvoeringskosten	15.697	15.603	16.265	14.906	15.228

	2021	2020	2019	2018	2017
Beleggingen (bedragen in duizenden euro's)					
Belegd vermogen	7.018.828	6.662.729	5.937.821	5.020.549	4.836.610
Opbrengst beleggingen	193.682	571.885	768.953	37.185	204.519
Beleggingskosten (excl. transactiekosten)	4.858	5.019	4.871	5.241	5.937
Beleggingsrendement, incl. risicoafdekking	2,8%	9,4%	15,2%	0,7%	4,6%
Beleggingsrendement benchmark	2,6%	9,5%	15,1%	0,5%	4,1%
Z-score	0,25	0,35	0,18	0,13	0,3
Performancetoets	1,82	1,84	1,76	1,88	1,93

Vermogen, verplichtingen en solvabiliteit (bedragen in duizenden euro's)

Pensioenvermogen	7.079.114	6.716.304	5.886.894	4.975.662	4.791.116
Pensioenverplichtingen	7.026.548	7.424.214	6.372.340	5.145.411	4.794.825
Stichtingskapitaal en reserves	52.566	-698.589	-381.615	-82.455	70.894
Vereist eigen vermogen	1.031.417	1.138.423	1.035.721	890.367	878.843
Reservetekort of overschot	-978.851	-1.846.333	-1.521.167	-1.060.116	-882.552

Vervangende interest (RTS) verplichtingen	0,6%	0,2%	0,8%	1,5%	1,6%
Duratie verplichtingen (in jaren)	23	24	24	23	23
Aanwezige dekkingsgraad	100,7%	90,5%	92,4%	96,7%	99,9%
Vereiste dekkingsgraad	114,7%	115,3%	116,3%	117,3%	118,3%
Reële dekkingsgraad	77,4%	69,6%	74,1%	81,0%	79,5%
Beleidsdekkingsgraad	96,2%	85,5%	92,8%	100,3%	99,1%

Aanpassing (opgebouwde) pensioenen

Toeslag actieven	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Toeslag inactieven	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Organisatie

Wat is BPF Schoonmaak?

Onze fondsnaam is Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf (BPF Schoonmaak). Het fonds bestaat sinds 4 januari 1968. En is gevestigd in Amsterdam. BPF Schoonmaak is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel in Utrecht. U kunt ons vinden onder nummer 41177936.

Missie: wat doet BPF Schoonmaak?

Cao-partijen maken afspraken over de pensioenregeling in onze sector. BPF Schoonmaak zorgt voor een goede uitvoering van deze regeling. De pensioenregeling is een regeling waarin de uitkering van het pensioen wordt toegezegd (een uitkeringsregeling volgens de Pensioenwet).

Deelnemers zijn:

- werknemers die pensioen opbouwen bij BPF Schoonmaak; en
- (ex-)werknemers die eerder pensioen opbouwden bij BPF Schoonmaak.

Werknemers in de schoonmaaksector zijn automatisch aangesloten bij BPF Schoonmaak. Zij en de werkgevers betalen premie voor het pensioen. Het ouderdomspensioen bouw je dan op. Het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen bedroeg in 2021 1,104 procent van de pensioengrondslag. De pensioengrondslag is het pensioengevend loon minus de franchise. Franchise is dat deel van je loon waarover je geen premie betaalt. Het pensioengevend loon was in 2021 maximaal 29,51 euro per uur. De uurfranchise was 5,88 euro in 2021.

De premies die we innen, beleggen we. Van de premies en het rendement hierop betalen we de pensioenen. Dat is niet alleen ouderdomspensioen. Bij overlijden van de deelnemer krijgen de partner en kinderen misschien pensioen van ons. Dat zijn het partnerpensioen en wezenpensioen. Dit is alleen verzekerd als deelnemers nog werknemer zijn bij een aangesloten werkgever. Als de deelnemer stopt met werken kan hij of zij kiezen voor verzekering van het partnerpensioen en wezenpensioen. Het ouderdomspensioen wordt dan wel lager.

Direct na het stoppen met werken bij een schoonmaakbedrijf kan de deelnemer een deel van het ouderdomspensioen ruilen voor partner- en wezenpensioen. Een werknemer die arbeidsongeschikt wordt, bouwt bij ons misschien pensioen op zonder premie te betalen.

Visie: wat willen we bereiken?

We zijn er voor onze deelnemers en werkgevers in de sector. We werken aan en voor hun pensioen vanuit 3 sterke overtuigingen:

- Begrijpelijk,
want we vinden het belangrijk dat iedereen weet wat we voor hen doen. Dat is duidelijke en begrijpelijke taal voor iedereen, zodat ze altijd weten waar ze aan toe zijn. Dat is ook verantwoorde keuzes maken in onze beleggingen die we altijd kunnen uitleggen.
- Betrokken,
want we kennen onze sector. We handelen vanuit deze kennis en baseren onze keuzes op de behoeften van deelnemers en werkgevers. En we komen op voor de pensioenbelangen van de sector.
- Betaalbaar,
doordat alle schoonmakers en glazenwassers samen pensioen bij ons opbouwen kunnen we dit tegen

lagere kosten doen. Hierdoor blijft er meer geld voor het pensioen over. Wij zijn een pensioenfonds zonder poespas: we zijn er voor de pensioenen van onze mensen en meer ook niet.

Wat wij willen is om de waarde voor de deelnemer zo groot mogelijk te maken. Die waarde zit vooral in de hoogte van het opgebouwde pensioen. En daarnaast in de betrouwbaarheid en de dienstverlening van het fonds. Daarbij zijn we de werkgevers goed van dienst en houden we oog voor de deelnemers en andere personen, waarvoor het pensioen belangrijk is. Kosten zijn in onze sector sterk van invloed op de waarde, maar lage kosten zijn niet het allerbelangrijkst: betrokken, begrijpelijk en betaalbaar moeten met elkaar in evenwicht zijn.

Eenvoud en doelmatigheid zijn daarom het uitgangspunt voor alles wat het fonds doet. Dat vraagt om slimme keuzes die een kwalitatief goede, betaalbare dienstverlening mogelijk maken. Hoe we dat doen?

- We houden keuzemogelijkheden beperkt.
- We standaardiseren waar mogelijk.
- We doen er alles aan om de foutkans in processen laag te houden.
- We benutten de voordelen van digitale kanalen.
- We werken samen waar mogelijk.
- We houden de kosten om dingen te maken zo laag mogelijk.

Organisaties die samenwerken in BPF Schoonmaak

BPF Schoonmaak heeft een bestuur en een verantwoordingsorgaan. De mensen in het bestuur en het verantwoordingsorgaan vertegenwoordigen de werkgevers, werknemers en gepensioneerden.

In BPF Schoonmaak werken de volgende organisaties samen:

- namens de werkgevers: Schoonmakend Nederland
- namens de werknemers: FNV en CNV Vakmensen
- namens de gepensioneerden: ANBO en FNV

Door deze organisaties zijn mensen voor het bestuur en het verantwoordingsorgaan van BPF Schoonmaak voorgedragen.

Bestuursmodel

Het bestuur van BPF Schoonmaak werkt volgens het omgekeerd gemengd bestuursmodel. Zo noemt de Pensioenwet dat model. Het bestuur bestaat uit 10 mensen. Zij zijn samen verantwoordelijk voor het fonds. Zij nemen samen alle beslissingen.

Het bestuur heeft 3 uitvoerend bestuurders (UB'ers). Zij zorgen ervoor dat alle afspraken op de juiste manier worden uitgevoerd.

Het bestuur heeft 7 niet uitvoerend bestuurders (NUB'ers). Deze bestuurders kijken hoe het fonds het doet. Zij helpen het uitvoerend bestuur en besturen samen met de uitvoerend bestuurders het fonds.

De NUB'ers voeren ook het intern toezicht uit. Dat betekent dat ze kijken of de uitvoering wel overeenkomt met de genomen besluiten en het beleid, en of het beleid wel goed is voor de deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers van het fonds. Zijn de belangen van alle betrokkenen in de besluiten en het beleid evenwichtig afgewogen. En zijn de risico's bekend en beheersen we de risico's. In dit jaarverslag staat op pagina 53 een verslag van het NUB over het intern toezicht.

Eén van de niet-uitvoerend bestuurders is de onafhankelijke voorzitter (VZ). De andere 6 bestuursleden zijn vertegenwoordigers van de werkgevers- en werknemersorganisaties waarmee het pensioenfonds samenwerkt. 2 bestuursleden vertegenwoordigen de deelnemers, 1 de gepensioneerden en 3 de werkgevers.

Wie zaten er in 2021 in het bestuur?

Naam	Geboortejaar	Functie	Sinds	Tot	Namens
Renate Bos	1966	NUB	01-01-2019	01-01-2023	Gepensioneerden (FNV)
Daan Muusers	1957	NUB	01-09-2014	01-01-2023	FNV
Semih Eski	1989	NUB	01-01-2021	01-01-2025	CNV Vakmensen
Evelyne Simons	1973	NUB	01-01-2013	01-01-2025	Schoonmakend Nederland
Ruud Sprenkels	1952	NUB	01-01-2014	01-01-2022	Schoonmakend Nederland
Gerrie Westenbrink	1960	NUB	24-06-2020	24-06-2024	Schoonmakend Nederland
Cathrin van der Werf	1957	VZ	01-01-2020	01-01-2024	(op voordracht UB)
Tarik Uçar	1976	UB	01-06-2019	01-06-2023	Schoonmakend Nederland, FNV en CNV Vaknensen
Walther Schapendonk	1968	UB	01-01-2017	01-01-2025	Schoonmakend Nederland, FNV en CNV Vaknensen
Anita Jharap	1977	UB	01-05-2019	01-05-2023	Schoonmakend Nederland, FNV en CNV Vaknensen

De heer Sprenkels trad af op 31 december 2021. Schoonmakend Nederland heeft de heer Jan Kerstens voorgedragen als zijn opvolger. Hij is in 2022 aspirant bestuurder. Dat betekent dat hij een opleiding volgt om in 2022 bestuurder te worden. En dat hij meeloopt om ervaring op te doen.

In 2021 was Leila Zariouh trainee bij BPF Schoonmaak. Een trainee is een jonge vrouw of man, die kennis en ervaring opdoet met het besturen van een pensioenfonds.

Sleutelfunctiehouders, bestuurscommissies en uitvoeringsorganisaties

Het bestuur heeft sleutelfunctiehouders benoemd. Dit zijn onafhankelijke specialisten die het bestuur moeten ondersteunen op het gebied van actuariaat, risico en interne audit. Dit moet zorgen voor betere besluitvorming en een goede beheersing van de risico's. De wet stelt dit verplicht.

De sleutelfunctiehouder voor de actuariële functie is ook de certificerend actuaaris van het fonds en betrokken bij het jaarverslag. De verantwoordelijkheid en het werk van de actuariële functie sluiten goed aan op die van de certificerend actuaaris. Deze sleutelfunctiehouder beoordeelt onder meer of de berekening door het fonds van de opgebouwde premies om later pensioen te kunnen uitkeren betrouwbaar is.

Als sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft het bestuur een uitvoerend bestuurder benoemd. Deze uitvoerend bestuurder is ook belast met risicobeheersing van het bestuur. Zij beoordeelt of het fonds weet welke risico's er zijn, of die goed worden beheerst en of de maatregelen om de risico's te beheersen goed werken.

Voor de interne auditfunctie heeft het bestuur een externe deskundige als sleutelfunctiehouder benoemd.

Deze controleert of het bestuur en de organisaties die werkzaamheden voor het fonds uitvoeren, goed hun werk doen. En hij adviseert wat er beter kan.

Hieronder staan de namen van de sleutelfunctiehouders.

Naam	Sleutelfunctiehouder	Sinds	Tot
Anita Jharap	Risicobeheer	01-05-2019	01-05-2023
Michel Kee	Interne Audit	01-07-2019	01-07-2023
Kristel Kusters	Actuariële functie	01-07-2019	01-07-2022

Het bestuur krijgt hulp van bestuurscommissies. Dat zijn:

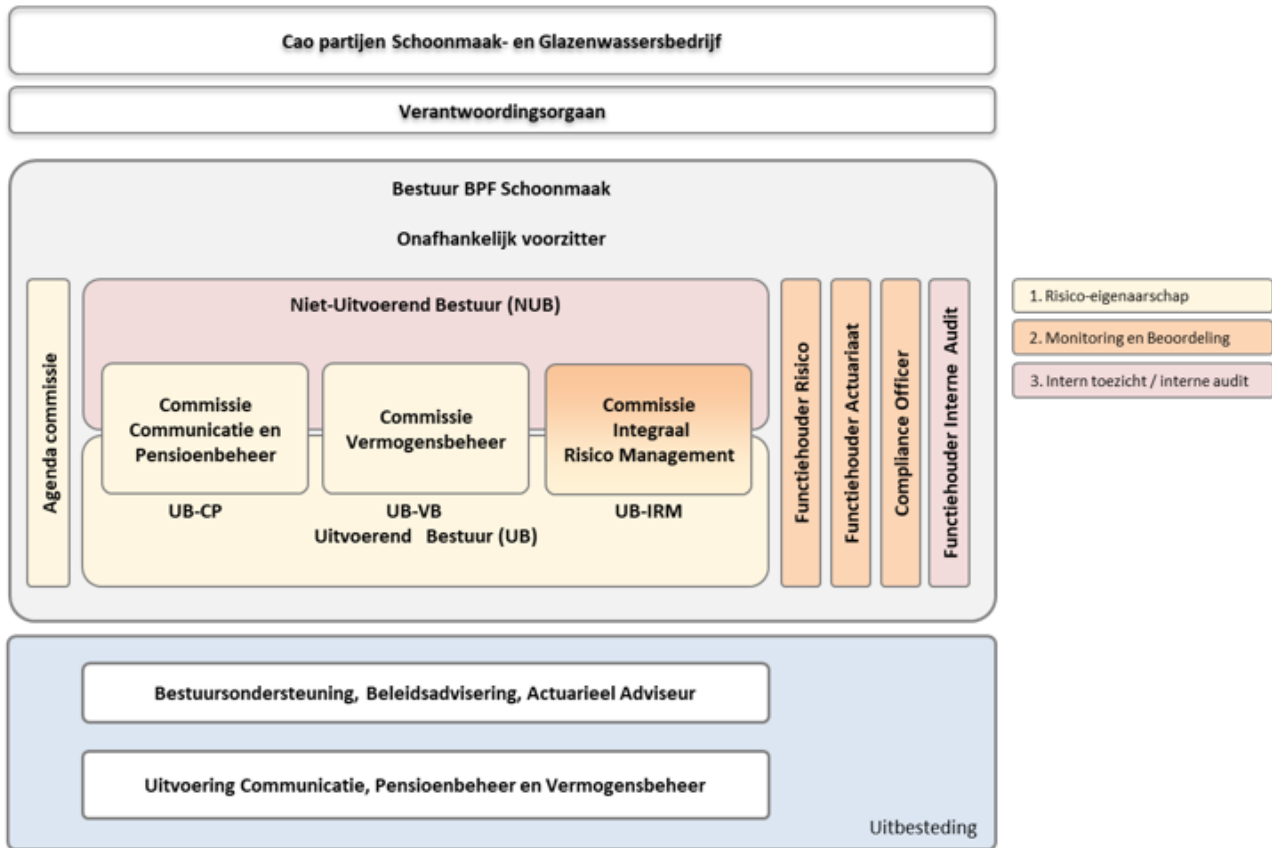
- de Agendacommissie
- de commissie Vermogensbeheer
- de commissie Communicatie en Pensioenbeheer
- de commissie Integraal Risicomanagement (IRM)

BPF Schoonmaak werkt samen met organisaties die allerlei werkzaamheden voor het fonds uitvoeren. Dat zijn:

- APG DWS en Fondsenbedrijf voor de pensioenadministratie, communicatie en bestuursondersteuning
- Achmea Investment Management (AIM) voor het vermogensbeheer, fiduciair beheer en beleggingsadministratie
- Northern Trust voor het bewaren van de beleggingen
- Compliance-i-Consultancy als compliance officer
- Lane Clark & Peacock (LCP) als adviserend actuaris
- Mercer als certificerend actuaris en als sleutelfunctiehouder actuaariaat
- Ernst & Young Accountants LLP als accountant voor de controle van het jaarwerk

Organogram

Hieronder zien jullie hoe de organisatie van het fonds er uit ziet.

Wat doen de bestuurscommissies?

Agendacommissie

De agendacommissie zorgt er voor dat het bestuur de goede dingen op het juiste moment doet. De agendacommissie bereidt daarom ook de agenda van de bestuursvergaderingen voor. Zij adviseert het bestuur over hoe de bestuurders gezamenlijk het fonds moeten besturen.

Ook onderhoudt de agendacommissie de contacten met het verantwoordingsorgaan, de werkgevers- en werknemersorganisaties die bij de cao zijn betrokken, externe toezichthouders en andere fondsrelaties. Deze commissie let ook op het functioneren van het bestuur. Als het bestuur of individuele bestuursleden verder opgeleid moeten worden of moeten worden opgevolgd, doet de agendacommissie dat ook.

Commissieleden in 2021:

- Cathrin van der Werf (voorzitter) / NUB
- Renate Bos / NUB
- Evelyne Simons / NUB
- Anita Jharap / UB

- Walther Schapendonk / UB
- Tarik Uçar / UB

In 2022 wordt de agendacommissie opgeheven. In het UB overleg (UBO) overlegt de bestuursvoorzitter periodiek met het UB over:

- de planning van interne bestuurlijke taken,
- de voorbereiding van de vergaderingen van het bestuur en het verantwoordingsorgaan en
- de voorbereiding van het overleg met cao-partijen.

Commissie Communicatie en Pensioenbeheer

Het bestuur heeft 1 commissie voor communicatie en pensioenbeheer. Veel onderwerpen hebben zowel met communicatie als pensioenbeheer te maken. Ook de nodige deskundigheid voor deze commissies ligt dicht bij elkaar.

Het fonds heeft een communicatiebeleid waarin staat hoe BPF Schoonmaak pensioenzaken het beste kan uitleggen. De commissie adviseert het bestuur over nieuwe communicatieplannen voor de korte en de lange termijn. De commissie ziet toe dat de communicatie volgens de door het bestuur goedgekeurde plannen wordt uitgevoerd. In het hoofdstuk Communicatie op pagina 13 leest u daar meer over.

Pensioenbeheer betekent dat de commissie in de gaten houdt of het pensioen goed wordt verzekerd en vastgelegd. De wijze waarop we het pensioen verzekeren zijn de actuariële onderwerpen. Voor de vastlegging in de administratie is het belangrijk dat er op tijd premie wordt betaald. En dat het pensioen goed wordt uitgekeerd. Ook adviseert de commissie het bestuur over nieuwe ontwikkelingen in pensioenbeheer. De commissie kan daarvoor beleidsplannen aan het bestuur voorleggen. In het hoofdstuk Pensioenbeheer op pagina 40 leest u wat de commissie in 2021 heeft gedaan.

Commissieleden in 2021:

- Evelyne Simons (voorzitter)
- Tarik Uçar
- Semih Eski
- Renate Bos

Commissie Vermogensbeheer

Het fonds heeft een beleggingsbeleid waarin staat hoe BPF Schoonmaak het geld het beste kan beleggen. De commissie Vermogensbeheer besluit binnen dit beleid hoe wordt belegd. De commissie adviseert het bestuur over nieuwe onderwerpen en wijzigingen in het beleggingsbeleid. In het hoofdstuk Beleggingen op pagina 22 leest u wat de commissie Vermogensbeheer in 2021 heeft gedaan.

Commissieleden in 2021:

- Walther Schapendonk (voorzitter)
- Ruud Sprenkels
- Daan Muusers
- Marion Verheul (extern beleggingsadviseur)
- Gerrie Westenbrink – aspirant lid
- Evelyne Simons – aspirant lid

Commissie Integraal Risicomanagement (IRM)

Het bestuur heeft een integraal risicobeleid waarin staat hoe BPF Schoonmaak de risico's die het fonds bedreigen het beste kan beheersen. De commissie IRM kijkt of de andere commissies de risico's controleren, beoordelen en beheersmaatregelen nemen. De commissie IRM beheert het beleidsplan IRM en Informatie- en Communicatie Technologie (ICT). Ook bewaakt de commissie dat het risicoregister met alle risico's door alle commissies en het bestuur bijgewerkt is en blijft.

Commissieleden in 2021:

- Anita Jharap (voorzitter)
- Gerrie Westenbrink
- Evelyne Simons
- Semih Eski – aspirant lid

Welke organen heeft het fonds nog meer?

Verantwoordingsorgaan

In het verantwoordingsorgaan zitten 4 vertegenwoordigers van de werknemers, 1 vertegenwoordiger van de gepensioneerden en 1 vertegenwoordiger van de werkgevers. Zij adviseren het bestuur over bepaalde onderwerpen en controleren het bestuur.

Het bestuur vertelt aan het verantwoordingsorgaan wat het bestuur doet, hoe het dat doet en waarom. Het verantwoordingsorgaan geeft hierover een oordeel. In dat oordeel kijkt het verantwoordingsorgaan of de belangen van alle deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers evenwichtig zijn afgewogen.

Het verantwoordingsorgaan gebruikt voor zijn oordeel het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, zoals de verslagen van het intern toezicht. Het oordeel van het verantwoordingsorgaan voor het werk van het bestuur over 2021 leest u op pagina 59.

Naam	Geboortejaar	Functie	Sinds	Tot	Namens
Luc Aretz	1969	Voorzitter	01-01-2019	01-01-2023	Schoonmakend Nederland
Dinand Diele	1961	Lid	23-09-2020	23-09-2024	FNV
Tim Edwards	1954	Lid	01-01-2021	01-01-2025	FNV
Vacature		Lid			FNV
Hans van Schoor	1949	Lid	01-07-2014	01-07-2025	CNV Vakmensen
Trudy Schriemer	1948	Lid	01-07-2014	01-07-2025	ANBO

In het verantwoordingsorgaan is in 2021 een vacature ontstaan. De heer Van der Schaaf heeft zijn lidmaatschap van het verantwoordingsorgaan beëindigd.

Verslag van het bestuur

Communicatie

BPF Schoonmaak vindt het belangrijk om helder, simpel, kort en krachtig te communiceren. Dat past namelijk bij de 3 dingen die we graag willen zijn: begrijpelijk, betrokken en betaalbaar. Hieronder een overzicht van onze activiteiten in 2021.

In 2021 hebben we de pensioen niet hoeven te verlagen

Op 31 december 2020 hadden we een lage dekkingsgraad. In de eerste maanden van 2021 was nog niet zeker of we de opgebouwde pensioenen moesten verlagen. We hoefden de pensioenen begin 2021 dankzij nieuwe regels van de overheid niet te verlagen.

Op onze website was er daarom een speciale pagina met informatie en veel gestelde vragen over het verlagen van de pensioenen. Wel moesten we het opbouwpercentage verlagen. Dat betekent dat deelnemers in de toekomst minder pensioen opbouwen. We verstuurden een brief naar alle deelnemers die pensioen opbouwen om dit uit te leggen.

Missie, visie en strategie

Aan het einde van 2020 heeft het bestuur van BPF Schoonmaak de missie en visie vastgesteld. De missie vertelt wie BPF Schoonmaak is en wat het pensioenfonds belangrijk vindt. De visie vertelt wat BPF Schoonmaak in de toekomst wil bereiken. In 2021 is het bestuur verder aan de slag gegaan met het uitwerken van de doelen (strategie). Op pagina 6 staan onze missie, visie en strategie.

We hebben onderzocht wat deelnemers van onze communicatie vinden

In oktober hebben we een onderzoek gedaan. We wilden weten wat onze deelnemers van onze communicatie vinden. En ook hoe deelnemers het liefst contact hebben met BPF Schoonmaak. Deelnemers nodigden we via e-mail uit om mee te doen. Er hebben veel deelnemers aan het onderzoek meegedaan. Daar zijn we erg blij mee. Want zo kunnen we onze communicatie steeds verder verbeteren.

In 2021 kreeg onze Facebookpagina nog meer volgers

Ook in 2021 heeft de Facebookpagina van Pensioen Schoonmaak weer meer volgers gekregen. We hebben in 2021 voor het eerst een pensioenquiz op Facebook geplaatst. Daar zijn leuke reacties op gekomen. Zo leren wij de deelnemers en pensioengerechtigden beter begrijpen. Dit nemen we dan mee bij de keuzes die we maken en de manier waarop we communiceren. In 2022 gaan we kijken of we zoiets vaker kunnen doen. We gaan ook kijken of en hoe we de Facebookpagina nog beter kunnen gebruiken.

We willen beter communiceren over maatschappelijk verantwoord beleggen.

In 2021 hebben wij daarvoor een plan gemaakt. Bij schoonmaken is het verschil tussen “vuil” en “schoon” bekend. Schoon gebruiken wij ook als het gaat over hoe mensen met anderen omgaan. Of met de wereld. Ook dan houden we niet van vuil. Daarom werken we bij BPF Schoonmaak aan een pensioen dat schoon is.

Dat doen we onder andere door te beleggen in bedrijven, die goed omgaan met mensen én met de wereld. Dat noemen wij maatschappelijk verantwoord beleggen.

Meer over verantwoord beleggen leest u op pagina 22.

De informatie over verantwoord beleggen moet voldoen aan de wetgeving uit de Europese Unie. We voldoen aan de wet door informatie te geven over duurzaamheid in de financiële sector en de begrippen die de wet heeft voorgeschreven (EU Taxonomie). Deze wet is beter bekend als de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Ons fonds is een zogenaamd “artikel 8” fonds. Ons fonds streefde in 2021 geen milieudoelstelling na, zoals dat in de EU Taxonomie staat. De beleggingen van de pensioenregeling vallen in 2021 daarom nog niet onder de EU Taxonomie*. Op pensioenschoonmaak.nl (over ons > beleggen > regels verantwoord beleggen) en in onze rapportages over maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) is meer informatie over de SFDR en EU Taxonomie te vinden.

Dit willen we in 2022 gaan doen

- De Wet toekomst pensioen leidt tot een nieuwe pensioenregeling. Wij willen die in 2025 gaan uitvoeren. Daarom gaan we meer samenwerken met werkgevers. We helpen de werkgevers om met werknemers over de nieuwe pensioenregeling te communiceren.
- In 2022 gaan we de communicatie over het maatschappelijk verantwoord beleggen uitvoeren. Dit doen we volgens het communicatieplan Schoon Pensioen en de Europese regelgeving. Met het uitvoeren van Schoon Pensioen luisteren we ook naar de wens van onze deelnemers: ze vaker te informeren over de beleggingen.
- Wij vinden het belangrijk dat we alles wat we doen kunnen uitleggen aan onze deelnemers. Hiervoor is openheid heel belangrijk. Dat is waarom we in 2022 de ontvangen klachten en onze beslissingen hierop op de website gaan zetten.
- Het is belangrijk om te weten of onze deelnemers onze diensten en communicatie begrijpen. Daarom richten we in 2022 een deelnemerspanel in. En voeren we een klanttevredenheidsonderzoek uit.
- In 2022 doen we extra werk om de website beter bereikbaar te maken. We kijken ook of we de informatie op onze website bijvoorbeeld kunnen vertalen in andere talen

**De EU Taxonomie bestaat uit enkele beginselen, waaronder het beginsel “geen ernstige afbreuk doen aan andere milieudoelstellingen van de EU Taxonomie”. Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van ons fonds (het financiële product) die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De beleggingen in ons fonds (de onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product) houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.*

Financieel beleid

2021 was voor de beleggingen een goed jaar. De waarde van de onze beleggingen steeg van 6,7 miljard euro naar 7,0 miljard euro. Dat is een stijging van ongeveer 5 procent. Dit kwam door een beleggingsrendement van 2,8 procent en de inleg van pensioenpremies. Ondanks dat we een goed beleggingsrendement hebben, hebben we ook nu net genoeg geld om de pensioenen van nu én voor later volledig te kunnen betalen. Het geld dat we nodig hebben moeten we bepalen op basis van een voorgeschreven rente. Dit noemen we de rekenrente. Deze rekenrente is hoger dan vorig jaar. Als deze rente hoger is, dan hebben we nu minder geld nodig om later alle pensioenen te kunnen uitbetalen.

Geld voor het betalen van de pensioenen

Wij moeten geld betalen aan iedereen die nu met pensioen is (pensioengerechtigden). Ook houden we geld apart voor iedereen die straks met pensioen gaat (deelnemers). BPF Schoonmaak moet ervoor zorgen dat er voldoende geld is om al die pensioenen te kunnen betalen. Het bedrag dat we daarvoor nodig hebben, is 7,0 miljard euro aan het eind van 2021. Dit bedrag is onze pensioenverplichting aan alle deelnemers en pensioengerechtigden.

Dekkingsgraad

Of wij voldoende geld hebben om alle pensioenen te kunnen betalen, dat meten we met de dekkingsgraad. Als de dekkingsgraad 100 procent is, is er precies genoeg geld om alle pensioenen te betalen. Nu en in de toekomst. De hoogte van de dekkingsgraad hangt af van:

- Hoeveel geld het fonds bezit (het vermogen). Eind 2021 hadden we 7,1 miljard euro.
- Hoeveel pensioen het fonds nu én later moet betalen (de pensioenverplichtingen): dat is 7,0 miljard euro.

Eind december 2021 is de dekkingsgraad 100,7 procent.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan het gemiddelde van de dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad steeg van 85,5 procent aan het eind van 2020 naar 96,2 procent aan het eind van 2021.

Als de dekkingsgraad niet binnen 10 jaar 114,7 procent is, moeten we de pensioenen verlagen. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft aangegeven dat een pensioenfonds in 2021 12 jaar over dat herstel mag doen. De dekkingsgraad moet dan wel eind 2020 boven de 90 procent zijn. In 2021 hoefden we de pensioenen niet te verlagen. Elk jaar rekenen we opnieuw uit of we op tijd kunnen herstellen. Dat is gelukkig nog steeds het geval.

Reële dekkingsgraad

Bij de reële dekkingsgraad letten we op de verwachte stijging van de prijzen. Een reële dekkingsgraad van 100 procent betekent dat de pensioenen jaarlijks kunnen stijgen. Zo kunt u hetzelfde blijven kopen wanneer de prijzen stijgen. Het verhogen van pensioen heet indexeren. Een reële dekkingsgraad lager dan 100 betekent dat het pensioenfonds te weinig geld heeft om pensioenen te verhogen. Of dat de pensioenen misschien moeten worden verlaagd. De reële dekkingsgraad van ons fonds eind 2021 was 77,4 procent.

Eigen vermogen

Het is belangrijk dat we meer geld hebben dan dat we aan pensioenen moeten betalen. Onze bezittingen moeten dus groter zijn dan onze pensioenverplichtingen. Dan hebben we een positief eigen vermogen. Hoe hoog dit eigen vermogen moet zijn, is in de wet opgeschreven. De wet zegt dat we geld opzij moeten zetten

om risico's op te vangen. Hoeveel? Hiervoor heeft De Nederlandsche Bank (DNB) een berekening bedacht.

Met het eigen vermogen kunnen we risico's opvangen. In het hoofdstuk Risicobeheer leggen we meer uit over deze risico's.

Er staat in de Pensioenwet een vereist eigen vermogen en een minimaal vereist eigen vermogen.

Minimaal vereist eigen vermogen

Het minimaal vereist eigen vermogen is 4,2 procent van de pensioenverplichtingen. Dat betekent dat we een beleidsdekkingsgraad (nodig hebben van 104,2 procent of hoger. Eind 2021 was ons eigen vermogen lager dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Vereist eigen vermogen

Het vereist eigen vermogen is het vermogen waarmee we het komende jaar bijna alle risico's kunnen opvangen. Dat wil zeggen: in 39 van de 40 gevallen. Eind december 2021 was dat 14,7 procent van de pensioenverplichtingen. Dat betekent dat de beleidsdekkingsgraad 114,7 procent of hoger moet zijn.

Tekort

Eind 2021 was ons eigen vermogen positief. Dit is ook af te lezen aan onze dekkingsgraad die eind 2021 100,7 procent is. Het eigen vermogen is daarmee nog wel lager dan het vereist eigen vermogen. Het is ook lager dan het minimaal vereist eigen vermogen. Omdat het eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen is er sprake van een tekort aan vereist eigen vermogen.

Reserves

Het fonds heeft 3 reserves:

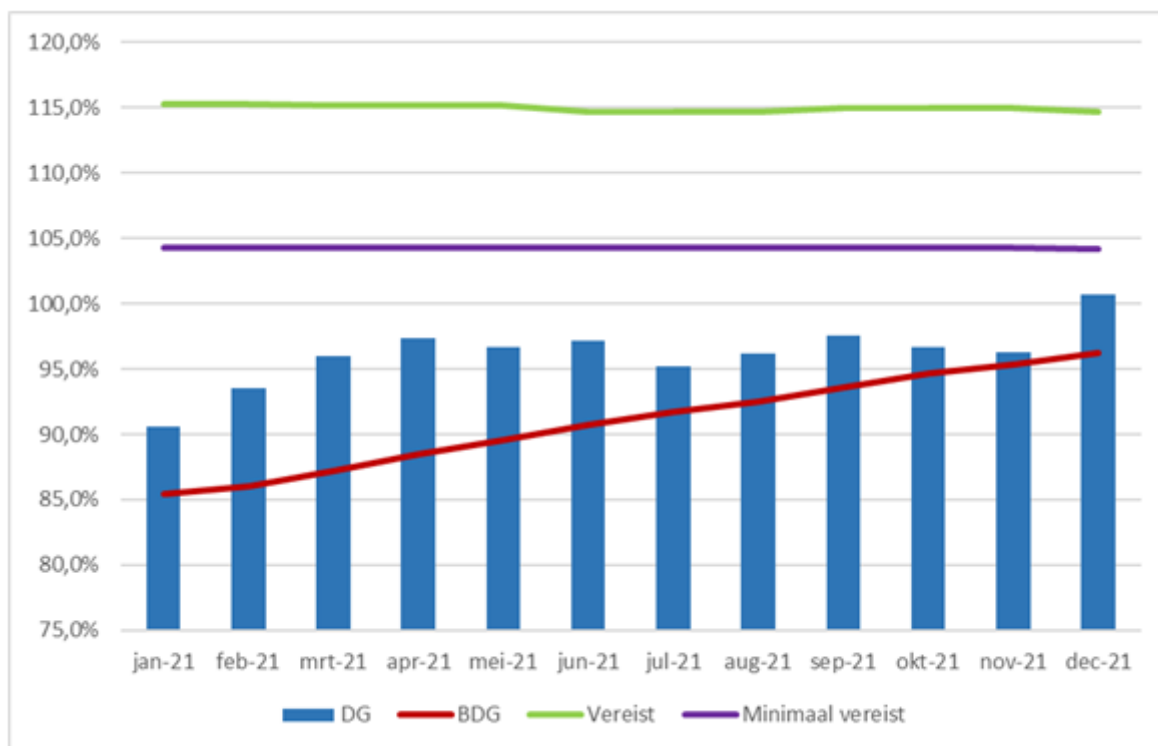
1. Om beleggingsrisico's op te vangen.
2. Om andere risico's op te vangen, zoals in de uitvoering en verzekeringen.
3. Om het opbouwpercentage te handhaven. Dat is nodig als in de toekomst de premie onvoldoende is.

De eerste 2 reserves vormen samen het eigen vermogen. Is het eigen vermogen hoger dan het vereist eigen vermogen? Dan heeft het fonds een vrije reserve. In 2021 was het eigen vermogen lager. Dat betekent dat de vrije reserve negatief was.

De 3e reserve hoort niet bij het eigen vermogen. Deze reserve noemen we het premiedepot. Deze reserve gebruiken we om te zorgen dat we het opbouwpercentage niet hoeven te verlagen. Of om te voorkomen dat we de pensioenen moeten verlagen. In 2020 is het volledige bedrag wat in het premiedepot zat, gebruikt om het opbouwpercentage in 2020 niet te hoeven verlagen. Het premiedepot in 2021 is dus nul.

Ontwikkeling dekkingsgraad

In de volgende grafiek staat de maandelijkse dekkingsgraad (DG) van BPF Schoonmaak in 2021 in de blauwe kolommen. Ook staat de beleidsdekkingsgraad (BDG; rode lijn) erin. En ook het minimaal vereiste vermogen (de paarse lijn) en het vereiste vermogen (de groene lijn).

Hieronder zien jullie de oorzaken van de verandering in de dekkinggraad in het afgelopen jaar.

Tabel 1 Invloed van factoren op de verandering van de dekkinggraad over 2021

	Dekkinggraad
Stand per 31 december 2020	90,5%
Premie	-0,1%
Uitkeringen	-0,1%
Indexering	0,0%
Renteverandering	7,1%
Overrendement	3,0%
Wijziging actuariële grondslagen	0,1%
Overig	0,2%
Stand per 31 december 2021	100,7%

- Door de wijze waarop wij de premie voor 2021 eind 2020 hebben vastgesteld en door de stijgende rente, steeg de dekkinggraad het afgelopen jaar met 10,2 procent.
- De rente is belangrijk. Het pensioenfonds rekent daarmee uit wat we nodig hebben om alle pensioenen te kunnen betalen. Onze pensioenverplichtingen stijgen als de rente daalt en dalen als de rente stijgt. Als de rente daalt, moeten wij dus meer geld hebben om alle pensioenen, nu en later, te betalen. De gemiddelde rente steeg in 2021 van 0,2 procent naar 0,6 procent. Hierdoor is het bedrag dat we moesten reserveren voor pensioenen lager geworden. Dit zorgde voor een stijging van de dekkinggraad met 7,1 procent.
- De waarde van onze beleggingen steeg met 10,6 procent. Maar de rente veranderde ook. En het fonds heeft maatregelen getroffen om zich tegen een rentedaling te beschermen. Als we het rendement van deze bescherming meerekenen, is de waarde van onze beleggingen in 2021 gestegen met 2,8 procent. Dit zorgde

voor een stijging van de dekkingsgraad van 3,0 procent.

- De dekkingsgraad is met 0,1 procent gestegen door wijzigingen in actuariële grondslagen. De kosten voor toekomstige arbeidsongeschikten zijn afgenomen. Hierdoor steeg de dekkingsgraad met 0,1 procent. De verhoging van het opbouwpercentage vanaf 2022 leidt tot meer pensioenopbouw voor arbeidsongeschikten. Dit leidde niet tot een wijziging van de dekkingsgraad. Samen met het saldo van de overige resultaten steeg de dekkingsgraad met 0,3 procent.
- Door de uitkeringen is de dekkingsgraad gedaald. De dekkingsgraad was begin 2021 90,5 procent en uitkeringen betalen we uit voor 100 procent.
- Door de premie daalde de dekkingsgraad weinig (0,1 procent). Met de premie konden we ongeveer 90 procent van de pensioenopbouw in 2021 betalen en dat was bijna gelijk aan de dekkingsgraad begin 2021.

We hebben in 2021 niet kunnen indexeren

Als het bestuur de pensioenen verhoogt dan doet het pensioenfonds dat om de pensioenen mee te laten groeien met de stijging van de prijzen. Het verhogen van pensioen heet indexatie. Deelnemers en pensioengerechtigden kunnen dan met het pensioen evenveel blijven kopen. BPF Schoonmaak verhoogt de pensioenen alleen als het pensioenfonds genoeg geld heeft. Ieder jaar vanaf eind juni bekijkt het bestuur of dat kan. Hier heeft het bestuur regels voor afgesproken die volgen uit de wet.

30 juni 2021 was de beleidsdekkingsgraad te laag om te indexeren. Hiervoor had de beleidsdekkingsgraad op 30 juni 2021 namelijk minimaal 115,4 procent moeten zijn. Op 30 juni 2021 was de beleidsdekkingsgraad 90,7 procent. Dat betekent dat we te weinig geld hebben om te indexeren.

De regels die wij hebben om te indexeren zijn:

- Beleidsdekkingsgraad eind juni 2021 lager dan 115,4 procent: geen indexatie
- Beleidsdekkingsgraad hoger dan 115,4 procent en lager dan 125,6 procent (TBI-grens): gedeeltelijke indexatie
- Beleidsdekkingsgraad hoger dan 125,6 procent (TBI-grens): volledige indexatie

TBI betekent Toekomst Bestendige Indexatie. De TBI-grens is de dekkingsgraad waarboven we de pensioenen volledig mogen indexeren. Eind juni 2021 was de TBI-grens 125,6 procent en eind juni 2020 124,1 procent.

Herstelplan, korten en gebruik vrijstellingsregeling

De beleidsdekkingsgraad van BPF Schoonmaak was op 31 december 2015 lager dan het vereiste eigen vermogen. In de wet staat dat alle pensioenfonds met een tekort een plan moeten maken om ervoor te zorgen dat de dekkingsgraad weer hoog genoeg wordt. Dat is het herstelplan. Het fonds heeft daarom een herstelplan ingediend bij DNB. In het herstelplan geeft het fonds aan hoe het gaat zorgen voor voldoende eigen vermogen. DNB heeft dit plan goedgekeurd.

BPF Schoonmaak had ook eind 2021 niet voldoende eigen vermogen. Daarom dient het fonds in het eerste kwartaal van 2022 een aangepast herstelplan in. Het fonds heeft gebruikgemaakt van een hersteltermijn van 10 jaar. Uit het herstelplan volgt dat het fonds binnen 10 jaar zorgt voor voldoende eigen vermogen.

Eind december 2021 is de beleidsdekkingsgraad meer dan 5 jaar aaneengesloten lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Hierdoor moet het fonds een onvoorwaardelijke korting doorvoeren. Behalve als het fonds gebruik maakt van de vrijstellingsregeling.

Per 31 december 2020 zat het fonds in dezelfde situatie. Het fonds heeft besloten om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling. Hierdoor hoefde het fonds ook in 2021 geen korting door te voeren. Het fonds heeft

bij dit besluit de belangen van alle betrokkenen op een evenwichtige wijze afgewogen.

De pensioengerechtigden worden niet direct in hun uitkering getroffen. Het herstel van het pensioenfonds verloopt dan weliswaar iets minder snel. Dit is nadelig is voor de deelnemers. Maar de premie is lager dan de premie die nodig is voor de pensioenopbouw. Dit is weer voordelig voor de deelnemer, omdat ze minder betalen. Dit voordeel en nadeel samen vindt het fonds evenwichtig.

DNB was akkoord met het herstelplan 2021 en de bijbehorende onderbouwing bij het gebruikmaken van de vrijstellingsregeling.

Het fonds heeft besloten om in 2022 opnieuw gebruik te maken van de vrijstellingsregeling. Hierdoor hoeft het fonds in 2022 geen korting door te voeren. Het fonds heeft bij dit besluit de belangen van alle betrokkenen op een evenwichtige wijze afgewogen. De onderbouwing hiervan is aan DNB aangeleverd met het indienen van het herstelplan 2022.

Premies in 2021

In het jaar 2021 was de premie 21,4 procent van de pensioengrondslag. Dit noemen we de feitelijke premie. De pensioengrondslag is het deel van het salaris waarover u pensioen opbouwt. De werknemer betaalt 10,7 procent premie. Het overige deel betaalt de werkgever.

Premie en pensioenopbouw 2022

De cao-partijen besloten voor 2022 de premie op 21,4 procent te houden. De opbouw van het ouderdomspensioen voor 2021 was 1,104 procent van de pensioengrondslag.

Pensioenopbouw betalen we uit de premies en het beleggingsrendement. Door rekening te houden met verwachte rendementen financieren we de opbouw gedeeltelijk uit rendement. Het is onzeker dat wij dit extra rendement in de toekomst maken. Met de premie kunnen we 90 procent van de opbouw direct betalen. De overige 10% van de opbouw komt uit het rendement.

In 2021 is de rente gestegen. Daarom kunnen we van de premie ook meer pensioen opbouwen. De opbouw is iets hoger bij de ongewijzigde premie. De opbouw van het ouderdomspensioen voor 2022 verhogen we van 1,104 procent naar 1,121 procent van de pensioengrondslag.

Ook het niet-ingegane partnerpensioen en wezenpensioen worden iets hoger, omdat die zijn gekoppeld aan het ouderdomspensioen. Het levenslange partnerpensioen is 70 procent van het ouderdomspensioen dat de deelnemer zou hebben opgebouwd bij doorwerken tot 67 jaar. Het wezenpensioen is 20 procent van het partnerpensioen.

Kostendeekkende premie

De kosten van pensioen kunnen op verschillende manieren worden berekend:

- Een manier is om de kosten te berekenen met de rentetermijnstructuur (RTS). Dit noemen we de zuivere kostendeekkende premie.
- Een andere manier is om uit te gaan van het verwacht reëel rendement. Deze manier probeert om jaarlijkse schommelingen bij de vaststelling van de premie te voorkomen. Bij de bepaling van dit rendement wordt rekening gehouden met een hoger verwacht rendement dan de RTS. Dit rendement daalt met de verwachte waardevermindering doordat producten duurder worden (inflatie). Het verwacht reëel rendement voor het pensioen 2021 is gemiddeld 1,00 procent. De berekende premie noemen we de gedempte kostendeekkende premie.

De premies staan hieronder.

Tabel 2 Berekende premies

Bedragen in duizenden euro's

	2021	2020
Zuivere kostendeekkende premie	322.448	387.491
Feitelijke premie	244.309	232.973
Gedempte kostendeekkende premie	235.467	243.998

De feitelijke premie is 8.842 duizend euro hoger dan de gedempte kostendeekkende premie. Er is in 2021 geen premiedepot. Hoe de feitelijke premie is samengesteld laten we hieronder zien.

Tabel 3 Samenstelling feitelijke premie

Bedragen in duizenden euro's

	2021	2020
Werknemersgedeelte	122.155	119.384
Werkgeversgedeelte	122.154	113.589
	244.309	232.973

De tabellen hieronder laten zien hoe de zuivere kostendeekkende premie en de gedempte kostendeekkende premie zijn samengesteld.

Tabel 4 Samenstelling zuivere kostendeekkende premie

Bedragen in duizenden euro's

	2021	2020
Kosten pensioenopbouw	265.430	317.385
Pensioenuitvoeringskosten *	18.270	20.018
Mutatie dekking voor excassokosten in Technische voorzieningen	-1.863	-1.646
Solvabiliteitsopslag	40.611	51.734
	322.448	387.491

Tabel 5 Samenstelling gedempte kostendeekkende premie

Bedragen in duizenden euro's

	2021	2020
Kosten pensioenopbouw	219.060	225.626
Pensioenuitvoeringskosten *	18.270	20.018
Mutatie dekking voor excassokosten in Technische voorzieningen	-1.863	-1.646
	235.467	243.998

* Ten opzichte van 2020 worden de fondskosten en kosten voor bestuursondersteuning in 2021 voor 50% toegewezen aan vermogensbeheer. Zie pagina 108.

Beleggingen

BPF Schoonmaak belegt het pensioengeld. Dit doen wij zodat de deelnemer meer pensioen opbouwt. In ons beleggingsbeleid staat hoe wij omgaan met beleggingen. Het is belangrijk dat onze beleggingen zorgen voor een goed rendement. Het is ook belangrijk dat we niet teveel risico nemen.

Een groot deel van het pensioen moeten we namelijk nog verdienen. De ervaring leert dat pensioen voor twee derde uit beleggingsrendement bestaat en voor een derde uit ingelegde premies.

Verantwoord beleggen

Wij willen op een goede manier beleggen. Wij vinden het belangrijk dat bedrijven waarin wij beleggen goed met hun werknemers omgaan. Ook vinden we het belangrijk om goed te kijken naar de gevolgen van de klimaatverandering voor onze beleggingen. We gaan ook na of we met onze beleggingen kunnen helpen bij het verminderen van klimaatverandering. Bij het beleggen willen we daarom letten op risico's die te maken hebben met

- mensenrechten,
- arbeidsnormen en corruptie,
- milieu en klimaat.

Het pensioenfonds heeft het convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) ondertekend. Hierin hebben wij en andere pensioenfondsen afspraken gemaakt over de implementatie van de richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en van de Verenigde Naties (UNGP's). Deze afspraken zijn erop gericht om verkeerde zaken van een onderneming (en iedereen die hier aan mee doet met dit bedrijf) in kaart te brengen. En de belangrijkste punten te bespreken en te verbeteren.

Uit reactie van de Monitoringscommissie van het Convenant blijkt dat wij goed op weg zijn om te voldoen aan alle vereisten van het Convenant. Het IMVB-convenant voor Pensioenfondsen stopt vanaf eind 2022.

Wij nemen regelmatig onze beleggingsportefeuille door om te kijken of er bedrijven in zitten die zich niet houden aan de internationale regels. In 2021 hebben we in ons beleid verantwoord beleggen opgeschreven welke stappen we doorlopen om te kijken of de bedrijven geen verkeerde dingen doen. In het Engels noemen we dat due diligence. Due diligence doen we om na te gaan wat de belangrijkste verkeerde gevolgen zijn van beleggingen voor duurzaamheid. Dat doen we voor onze bestaande beleggingen, maar ook bij nieuwe beleggingen waar wij misschien in willen gaan beleggen.

In 2021 hebben we ook klimaatovertuigingen geformuleerd. Ook hebben we inzicht gekregen in de klimaatrisico's van de beleggingen. Op basis van de klimaatovertuigingen en klimaatrisico's die we zien hebben we klimaatdoelstellingen opgesteld. Dit is de basis voor de invulling van ons klimaatbeleid. Dit is onderdeel van ons MVB-beleid.

Het doel van dit nieuwe beleid is inzicht te krijgen in zowel de risico's als de kansen die er zijn. De risico's willen we kleiner maken. En we willen gebruik maken van de kansen. Met behulp van het nieuwe klimaatbeleid gaan we in 2022 aanpassingen doorvoeren in onze beleggingen. Over het resultaat dat we behalen met deze aanpassingen gaan we ook rapporteren.

Verder hebben wij in 2021 ons landenbeleid aangepast en strenger gemaakt. We controleerden onze beleggingen al op de EU-sanctielijst en de VN-sanctielijst. Maar vanaf nu kijken we ook naar de prestaties

van de landen op het gebied van rechten van werknemers. Wij vinden het namelijk belangrijk dat landen goed voor hun werknemers zorgen en zorgen voor een veilige werkplek. Voor de controle van landen op werknemersrechten gebruiken we de meest uitgebreide database die er is, namelijk de ITUC Global Rights index.

Engagement

We kijken elk kwartaal of de bedrijven waarin wij beleggen zich houden aan de regels. Regels van de Verenigde Naties (dit is UN Global Compact), de OESO-richtlijnen voor hele grote ondernemingen en de UN Guiding Principles on business and Human Rights. Wanneer zij dat niet goed doen, dan gaan we hierover praten met deze bedrijven. Dat doen we samen met andere beleggers over de hele wereld. We noemen dit 'normatief engagement'.

We willen dat de bedrijven maatregelen nemen, waardoor ze het in de toekomst wel goed doen. In 2021 hebben we met 109 bedrijven gesproken over 152 problemen. Hiervan gingen 60 problemen over mensenrechten, 44 over arbeidsnormen, 19 over milieu en 29 over corruptie. In het jaar 2021 zijn meerdere gesprekken met bedrijven goed afgesloten. Dat betekent dat de ondernemingen hun bedrijfsvoering genoeg hebben verbeterd of niet meer betrokken zijn bij het probleem.

In het engagementprogramma zijn vanaf 2017 tot eind 2021 65 gesprekken succesvol afgesloten. Dat betekent dat de ondernemingen zich weer houden aan de normen en niet langer betrokken zijn bij de (vermeende) schending. Met 9 ondernemingen is de dialoog voortijdig afgesloten, vanwege gebrek aan reactie en/of samenwerking van de onderneming.

In 2021 hebben we afgesproken om ook bedrijven aan te spreken op specifieke thema's. Thema's die onze deelnemers en pensioengerechtigden belangrijk vinden, namelijk gezondheid en klimaat. Daarvoor spreken we met 13 bedrijven over klimaattransitie en het thema goede en beschikbare medicijnen.

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Wij stemmen ook op aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven. In 2021 hebben we gestemd op 1481 aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven die zich niet aan de normen houden. Deze aandeelhoudersvergaderingen vinden wereldwijd plaats. In totaal stemde het pensioenfonds op 19.989 agendapunten.

In 2021 stemde het fonds op bijna 17 procent van alle agendapunten tegen het bedrijf. Het gaat hier vooral om de benoeming van directieleden van ondernemingen en beloningsbeleid. Bedrijven namen de door aandeelhouders ingediende voorstellen vaak over. Deze voorstellen gingen over milieu, sociale en bestuurlijke onderwerpen.

Uitsluiting

Wanneer praten niet helpt, dan stoppen we met het beleggen in deze bedrijven. Om deze reden hebben we besloten om niet meer te beleggen in 34 bedrijven. Dit zijn bedrijven die al een lange tijd niet goed omgaan met arbeidsnormen of mensenrechten, het milieu vervuilen of corrupt zijn.

We beleggen ook niet in bedrijven die dingen doen waar wij het niet mee eens zijn. Zo beleggen we niet in 72 bedrijven die kernwapens, chemische wapens, biologische wapens, antipersoonsmijnen of clusterbommen maken.

We beleggen ook niet in 54 bedrijven die betrokken zijn bij het opgraven van steenkool en teerzanden en hiermee meer dan 5 procent van hun inkomsten behalen.

Ook willen we niet in sommige landen beleggen. Wij beleggen bijvoorbeeld niet in landen waarvoor internationale strafmaatregelen (sancties) gelden. Specifiek wordt gekeken naar sancties van de VN Veiligheidsraad en EU. Daarnaast worden landen die arbeidsnormen schenden uitgesloten. Wanneer een land dat is uitgesloten een belang heeft van meer dan 50% in een bedrijf, zogenaamde staatsbedrijven, beleggen we ook niet in dit bedrijf.

Milieu en klimaat

De Europese Unie heeft wetgeving gemaakt op het gebied van duurzaamheid zoals SFDR en Europese Unie Taxonomie. Op onze website leest u meer over hoe wij verantwoord beleggen. Hier staan ook onze rapportages over de uitvoering van het verantwoord beleggen beleid. Ook staat er informatie over specifieke wetgeving, zoals SFDR en EU-Taxonomie verslaglegging.

Beleggingen nu

In de volgende tabel staat onze beleggingsportefeuille. Daar staat van alle beleggingen van het fonds in hoeveel wij daarin hebben belegd. Wij hebben onze beleggingen verdeeld over een matchingportefeuille en een returnportefeuille.

Matchingportefeuille

Ons grootste risico voor de pensioenen is het renterisico. Dat is als de rente daalt. Met de matchingportefeuille zorgen we er voor dat het gevolg van dit renterisico op onze dekkingsgraad kleiner wordt. Dit doen wij door 40 procent van het renterisico van de dekkingsgraad af te dekken, daardoor hebben wij dit risico voor een deel weggenomen. We doen dat zoveel mogelijk met Europese staatsobligaties, dat zijn leningen die verschillende landen afsluiten.

We hebben ook renteswaps nodig, dat zijn speciale beleggingsproducten om het renterisico te verminderen.

Returnportefeuille

De beleggingen in de returnportefeuille hebben als doel om geld te verdienen. Zo kunnen wij de premie voor het pensioen laag houden. En de pensioenen indexeren. Wij beleggen in aandelen van bedrijven over de hele wereld.

We hebben ook beleggingen waar we een vaste rente voor krijgen. Zoals obligaties van landen en bedrijven en obligaties van opkomende landen en hypotheek. Ook beleggen we in woningen en winkels.

Ook hebben we altijd liquide middelen. Dit is geld op onze bankrekening en beleggingen die we heel snel kunnen verkopen en dan geld ontvangen.

We hebben ook nog andere beleggingen in infrastructuur en private equity. Dit zijn ingewikkelde beleggingen. Daarom hebben we eerder al besloten daarmee te stoppen. De verkoop van deze beleggingen kost alleen veel tijd. Het is maar een heel klein deel van de portefeuille.

Tabel 6 De beleggingsportefeuille van het fonds

Bedragen in duizenden euro's

	2021			2020	
Matching	Bedrag	Percentage	Normportefeuille	Bedrag	Percentage
Staatsobligaties en renteswaps	2.616.147	37,24%	39,50%	2.495.053	37,63%
Return					
Aandelen	2.036.558	28,99%	26,50%	1.954.740	29,48%
Vastrentende waarden	1.688.967	24,04%	25,50%	1.662.008	25,07%
Alternatieve beleggingen	13.329	0,19%	0,00%	13.441	0,20%
Vastgoed	634.702	9,04%	8,00%	475.012	7,16%
Liquide middelen	34.951	0,50%	0,50%	30.095	0,46%
Totaal	7.024.654	100,00%	100,00%	6.630.349	100,00%
Valuta-afdekking	-5.794			32.778	
Totaal met valuta-afdekking	7.018.860			6.663.127	

Waar zijn we in 2021 mee bezig geweest?

Op de financiële markten stond de eerste helft van 2021 in het teken van economisch herstel. Dat betekent dat het goed ging. In de 2e helft van het jaar stond de stijgende inflatie centraal. Inflatie betekent dat alles duurder wordt en je dus minder kan kopen van hetzelfde bedrag.

De waarde van de beleggingen zijn afgelopen jaar gestegen. Ook de rente is vorig jaar gestegen. Hierdoor is de dekkingsgraad van het pensioenfonds afgelopen jaar gestegen. Dat betekent dat het pensioenfonds er beter voor staat dan aan het begin van het jaar.

In 2021 stond wereldwijd de klimaatverandering op de agenda. Er is veel aandacht voor klimaat. De Verenigde Staten doen bijvoorbeeld weer mee met het klimaatakkoord van Parijs. Op de klimaatconferentie in Glasgow (Ierland) kwamen verschillende landen, waaronder Nederland, bij elkaar om afspraken te maken over het klimaat. Ook komt er steeds meer wetgeving en regelgeving over het klimaat.

Ook het pensioenfonds heeft in 2021 veel gesproken over het klimaat. We hebben gekeken naar wat wij beter kunnen doen voor het klimaat. We hebben opgeschreven hoe wij naar het klimaat kijken, en wat we willen gaan doen. We hebben besluiten genomen om de beleggingen verder te verduurzamen. Dus om beter voor het klimaat, mensenrechten en arbeidsnormen te beleggen.

Ook zijn we veel bezig geweest om ervoor te zorgen dat we ons houden aan de nieuwe wetten en regels op het gebied van klimaat.

Ieder jaar kijken we opnieuw naar onze beleggingen. We stellen ons hierbij de volgende vraag: waarom zijn deze beleggingen goed voor onze deelnemers en pensioengerechtigden? Helpen de verschillende beleggingen ons om een goed resultaat te krijgen en onze risico's onder controle te houden?

In 2021 hebben we besloten om in 2022 meer te beleggen in hypotheekleningen. We hebben ook besloten om voorlopig niet meer te beleggen in zogenaamde High Yield obligaties. Dit zijn beleggingen met een vaste rente, maar die hebben een groter risico als het even niet goed gaat.

Er is de afgelopen jaren veel veranderd in onze samenleving. Mensen worden bijvoorbeeld steeds ouder. En er zijn minder mensen die werken en dus meer mensen die met pensioen zijn. Om er voor te zorgen dat de pensioenen goed blijven, zijn er nieuwe afspraken gemaakt met de regering. Hierbij is er ook op gelet dat het pensioen beter inzichtelijk en persoonlijker wordt. Al deze afspraken zijn vastgelegd in het zogenaamde pensioenakkoord. Dit pensioenakkoord heeft ook gevolgen voor onze beleggingen.

We stellen ons daarom de volgende vraag: zijn onze beleggingen ook goed voor de toekomst met deze nieuwe afspraken? Met dit onderzoek zijn we in 2021 begonnen en hier gaan we in 2022 mee verder.

Beleggingsresultaten over 2021

Het gerapporteerde rendement van het pensioenfonds over 2021 was 2,8 procent. In de tabel hieronder ziet u hoe het in 2021 ging met onze beleggingen. Wij vergelijken het resultaat van onze portefeuille met het resultaat van de markt. Het resultaat van de markt, dat noemen we een 'benchmark'. De rendementen van de benchmark ziet u ook in de tabel. Het rendement van de totale portefeuille was in 2021 in vergelijking met de benchmark wat beter.

Van de rendementen die we hebben behaald, hebben we de kosten voor het vermogensbeheer nog niet geheel afgetrokken.

Tabel 7 Beleggingsresultaten van het fonds over 2021

	Rendement van het fonds	Rendement van de benchmark
Totaal Matching	-10,3%	-10,3%
Staatsobligaties en renteswaps	-10,3%	-10,3%
Totaal Return	13,5%	13,1%
Aandelen	26,5%	26,0%
Vastrentende waarden	1,2%	0,0%
Alternatieve beleggingen	10,6%	9,4%
Vastgoed	9,7%	12,2%
Liquide middelen	-0,5%	-0,6%
Totaal portefeuille	4,1%	3,8%
Totaal met valuta-afdekking	2,8%	2,6%

Resultaat op de matching portefeuille

Ons grootste risico is het renterisico. Dat renterisico willen we kleiner maken. Dat heet afdekken. Dat doet het pensioenfonds met de matching portefeuille. Het pensioenfonds dekt het renterisico voor 40 procent af. We houden dan nog wel 60 procent risico over van het totaal. Hierdoor houden we ook een voordeel als de rente omhoog gaat.

In 2021 is de rente in golfbewegingen omhoog gegaan. Omdat de rente is gestegen, is het rendement op de matchingportefeuille negatief. Dat is niet heel erg. Door de stijging van de rente is het bedrag dat we moeten hebben om pensioenen te kunnen betalen ook lager geworden. Hierdoor is de dekkingsgraad van het pensioenfonds gestegen. De matching portefeuille heeft in 2021 een rendement gehaald van -10,3 procent. Het rendement van de benchmark is gelijk aan het rendement van de portefeuille.

Dit jaar hebben we gekeken hoe we de opbrengst van deze beleggingen kunnen verbeteren. In de matchingportefeuille beleggen we in staatsobligaties, dit zijn leningen die wij met meerdere landen hebben afgesloten. Wij hebben alleen staatsobligaties van Nederland, Duitsland en Frankrijk. We hebben gekeken of wij ook kunnen beleggen in leningen die worden gegarandeerd door een Europese overheid. Wij denken dat dit kan, daarom is in 2021 afgesproken, dat er vanaf nu ook in Europese obligaties belegd mag worden.

Resultaat op de return portefeuille

Voor de return portefeuille was 2021 een goed jaar. Het resultaat is 13,5 procent. Bijna alle beleggingen in deze portefeuille deden het goed. Alleen bij het beleggen van de liquiditeiten was het resultaat licht negatief. Dit is het geld op onze bankrekening en beleggingen die we heel snel kunnen verkopen en dan geld ontvangen. Hierna zeggen wij daar meer over.

Aandelen

Het hele jaar deden aandelen het heel goed. Aandelen in ontwikkelde markten, zoals Nederland en Duitsland, deden het nog beter dan aandelen in opkomende markten, zoals China en Zuid Afrika. Vooral aandelen in China werden minder waard. Dit kwam door politiek ingrijpen van de overheid en problemen op de vastgoedmarkt in China, dus de woningen en winkels. De aandelen behaalden een rendement van 26,5 procent in 2021. Het benchmarkresultaat kwam uit op 26,0 procent. Daarmee deden we het beter dan de benchmark.

In 2021 is onderzocht of de beleggingen in aandelen duurzamer konden worden, omdat dit beter is voor het milieu en het klimaat. Dit kan. Daarom is afgesproken om in 2022 duurzamer te gaan beleggen. In 2022 worden de bedrijven die het meest vervuilen verkocht. Ook zullen we minder beleggen in bedrijven die een groter risico zijn voor het klimaat en meer beleggen in bedrijven die juist goed willen doen voor het klimaat. Om er voor te zorgen dat we dit op een gecontroleerde en betrouwbare manier uitvoeren hebben we ervoor gekozen om een klimaatbenchmark te gebruiken. Deze benchmark is bedoeld om beleggers in staat te stellen om klimaatverandering zowel vanuit risicoperspectief als rendementsperspectief (financieel en maatschappelijk) te verwerken in de beleggingen. In de klimaatbenchmark is onder andere de uitstoot van broeikasgassen tenminste 30% lager dan in een gewone benchmark en daalt de uitstoot van de broeikasgassen (decarbonisatie) jaarlijks met 7 procent.

Beleggingen met vaste rente

Wij beleggen het geld niet alleen in aandelen, maar ook in beleggingen met vaste rente, dit noemen we vastrentende waarden. Dat zijn bijvoorbeeld leningen aan bedrijven of overheden. Op het geld dat wij uitlenen aan bedrijven en aan overheden ontvangen wij een vast bedrag aan rente terug. Deze beleggingen worden minder waard als de rente stijgt en juist meer waard als de rente daalt. Voor sommige beleggingen zoals veilige bedrijfsobligaties is de rente gestegen en daardoor is de waarde van deze beleggingen gedaald. Voor de meer risicovolle bedrijfsobligaties is de rente gedaald en daardoor is de waarde van deze beleggingen gestegen. In totaal hebben de vastrentende waarde een rendement behaalt van 1,2 procent. Dit is beter dan de benchmark (0,0 procent).

Wij hebben ons verantwoord beleggen beleid uitgebreid met een landenbeleid. We willen niet beleggen in landen, die de arbeidsnormen niet goed hebben geregeld. In 2021 hebben we gekeken hoe dit het beste in de beleggingen kan worden uitgevoerd voor vastrentende waarde beleggingen in opkomende markten. Dit zal

in 2022 worden gedaan.

In 2021 hebben we onderzocht of het toevoegen van beleggingen waarvan de waarde meebeweegt met de inflatie goed is voor de vastrentende waarde portefeuille. Dit noemen we inflatie gerelateerde beleggingen. We hebben afgesproken om dit nu niet te doen.

Om mee te werken aan een duurzame economie hebben we in 2021 besloten te gaan beleggen in groene obligaties. Dit zijn leningen die worden gegeven aan bedrijven en (semi-)overheden die gebruikt worden voor het verbeteren van duurzaamheid en het klimaat. In 2022 gaan we kijken hoe dit het beste gedaan kan worden.

Alternatieve beleggingen

Wij hebben onze alternatieve beleggingen bijna allemaal verkocht. Er is nog maar een klein stukje over. Dat zullen we ook verkopen wanneer dat voor een goede prijs kan. De alternatieve beleggingen behaalden in totaal nog een positief rendement van 10,6 procent.

Vastgoed

Ons vastgoed bestaat uit beleggingen in woningen en winkels. In 2020 wilden wij een extra belegging in winkels doen. Door de coronacrisis hebben we afgesproken om dat toch niet te doen. In 2021 hebben wij besloten om daarvoor in de plaats extra in woningen te beleggen. Wij willen misschien nog meer gaan beleggen in vastgoed. In 2022 gaan we kijken hoe we dit willen gaan doen.

Het ging in 2021 goed met ons vastgoed, vooral met de woningen. Winkels deden het minder goed, door de Coronacrisis. Ons rendement was in 2021 9,7 procent. De benchmark was hoger met 12,2 procent.

Valutarisico

Het pensioenfonds heeft beleggingen in veel landen met andere valuta's dan de Euro. Wanneer de wisselkoers van een andere valuta in vergelijking met de euro verandert, kan daaruit winst ontstaan, maar het kan ook geld kosten. Dit valutarisico willen wij beperken, omdat je nooit weet of het geld in andere landen hetzelfde waard blijft. Dat doen we door dit valutarisico af te dekken. We dekken de risico's af van de belangrijkste beleggingen in andere valuta: de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen.

De valuta-afdekking heeft in 2021 geld gekost voor het pensioenfonds. Totaal heeft de valuta-afdekking -1,3 procent bijgedragen aan het rendement. Dat komt, omdat de euro in waarde daalde ten opzichte van de meeste andere valuta's, waaronder de Amerikaanse dollar en Britse pond.

Shareholders' rights directive

Het pensioenfonds moet voldoen aan Shareholders' rights directive

Het Shareholders' rights directive is duurzaamheidswetgeving uit de Europese wet. Wij beleggen in bedrijven uit de Europese Unie. Dat betekent dat wij een betrokken aandeelhouder moeten zijn. De beleggingen in deze aandelen moeten aansluiten bij onze lange termijn doelstelling.

Het pensioenfonds heeft een Wereldwijd aandelenmandaat

Hierin zitten ook bedrijven uit de Europese Unie. Wij kijken ieder jaar of er niet te veel wordt gehandeld. Dat leidt tot hoge transactiekosten. Ook kijken we ieder jaar of de beheerkosten redelijk zijn.

Het aandelenmandaat is een passief mandaat

Dat betekent dat het de markt volgt. Wordt er meer gehandeld dan de markt? Dan moet dat komen door aankopen of verkopen en aanvullende beleggingsrestricties. Zoals bijvoorbeeld uitsluitingen. In 2021 liggen net als in 2020 de aan- en verkoop van aandelen en de daarbij behorende transactiekosten van het

mandaat in lijn met de lange termijn doelstelling van het pensioenfonds.

Z-score

Schoonmaak- en glazenwassersbedrijven zijn verplicht aangesloten bij BPF Schoonmaak. Zij kunnen vrijstelling krijgen als onze beleggingen niet genoeg opleveren. Ieder jaar meten wij het resultaat van onze beleggingen. Dat heet de 'Z-score'. Met de Z-scores over 5 jaar achter elkaar bepalen we of het rendement goed genoeg is geweest. Dit behaalde rendement van BPF Schoonmaak wordt vergeleken met een door de wet bepaalde maatstaf (score). Dit heet de performancetoets. We zijn voor deze toets geslaagd als de uitkomst groter is dan -1,28.

- De Z-score over 2021 is 0,25.
- De performancetoets over 2017 tot en met 2021 komt uit op 1,82.

De beleggingen leveren genoeg op voor de verplichte aansluiting van werkgevers.

Risicobeheer

In deze paragraaf beschrijven wij hoe het fonds risicobeheer heeft ingericht en wat het doet om risico's te beheersen.

Inrichting Integraal risicomanagement, inschatten van risico's en beheersmaatregelen

Kennis van de risico's die wij nemen en de maatregelen om die risico's te beheersen, helpt ons bij het bereiken van onze doelen. Daarvoor hebben wij binnen het fonds het integrale risicomanagement (IRM) ingericht. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor IRM. In het plaatje op pagina 10 geven we aan hoe IRM binnen ons pensioenfonds werkt.

Drie lijnen voor risicobeheer

Om goed met onze risico's om te gaan, hebben wij 3 verschillende lijnen ingericht. In het plaatje op pagina 10 is dat met verschillende kleuren aangegeven. Het uitvoerend bestuur en de bestuurscommissies (Communicatie & Pensioenbeheer, Vermogensbeheer en IRM) letten in de uitvoering op onze risico's en de maatregelen om die te beheersen. Dat is de eerste lijn. De sleutelfunctiehouders Risico en Actuarieel en de compliance officer kijken vanuit de 2e lijn extra goed of de eerste lijn alles heeft gezien en helpen om alles te controleren. De sleutelfunctiehouder Interne Audit kijkt vervolgens of de 1e en de 2e lijn en het bestuur hun taak goed hebben verricht. Daarnaast houdt het niet-uitvoerend bestuur toezicht op het bestuur. Zo zorgt het fonds ervoor dat het risico's goed kan controleren op een totaalniveau.

Risicoregister

Voor een totaaloverzicht van de risico's die het fonds loopt, houden we een risicoregister bij, waarin we alle risico's hebben ingedeeld naar de volgende aspecten:

- Missie, visie
- Besturen (waaronder Integriteit en belangenverstrengeling)
- Communiceren
- Beleggen
- Premie & Handhaving
- Uitbesteden en ICT
- Wet- en regelgeving

Dit risicoregister houden we goed bij zodat we blijven opletten of risico's veranderen. Zo hebben we in 2021 nieuwe risico's toegevoegd die te maken hebben met het nieuwe pensioenstelsel en met klimaatrisico's. Wij hebben dit jaar ook weer een groot deel van de bestaande risico's opnieuw bekeken. Dan schatten we hoe groot de kans nu is dat het risico kan gebeuren en wat de gevolgen kunnen zijn als het risico zich voordoet. En dan bespreken we ook of we wel genoeg doen om ervoor te zorgen dat het risico niet gebeurt. En wanneer we vinden dat we niet genoeg doen, dan gaan we extra maatregelen nemen. En als het nodig is, passen we bestaande maatregelen aan. De belangrijkste risico's hebben we in 2021 opnieuw bekeken.

- Het nieuwe pensioenstelsel: over een paar jaar worden alle pensioenregelingen in Nederland heel anders. Wij zijn samen met werkgevers- en werknemersorganisaties druk bezig met die verandering.
- Communicatierisico's: als pensioenfonds delen we veel informatie met de deelnemers. Daarbij worden wel eens fouten gemaakt. Informatie over je pensioen is heel belangrijk, dus wil het fonds er voor zorgen dat er zo min mogelijk fouten zijn.
- Klimaatrisico's: de opwarming van de aarde brengt risico's met zich mee. Ook het pensioenfonds moet hier op letten. We moeten zorgen voor jullie inkomen in de toekomst. Dus willen we beleggen in bedrijven die ook over die klimaatrisico's nadenken en er iets aan doen.

- Verzekeringstechnische risico's: wanneer de levensverwachting van de deelnemers hoger wordt, noemen we dit een verzekeringstechnisch risico. We moeten dan meer pensioen gaan uitbetalen dan eerder gedacht.
- Uitbestedingsrisico's communicatie en pensioenbeheer: dit gaat over alle risico's die er zijn bij de bedrijven die voor ons de pensioenadministratie en communicatie doen.
- Uitbestedingsrisico's vermogensbeheer: dit gaat over alle risico's die er zijn bij de vermogensbeheerders waarmee we samenwerken.
- Uitbestedingsrisico's effectenbewaarbedrijf: dit gaat over alle risico's die er zijn bij het bedrijf waar de beleggingen zijn geadmistreerd. Dat moet een ander bedrijf zijn dan de vermogensbeheerder.
- ICT-risico's: dit zijn alle risico's die te maken hebben met de administratie en automatisering die het pensioenfonds en de bedrijven in de uitbesteding gebruiken.

In 2021 zijn we op de volgende manier met de risico's omgegaan. In de bestuurlijke commissies worden de specifieke risico's voor die commissie besproken. Sommige algemenere risico's bespreken we met het hele bestuur. Als de risico's te groot zijn, kijken we hoe we daar mee om moeten gaan. Dan nemen we beheersmaatregelen. Dat zijn de dingen die we doen om risico's zo klein mogelijk te houden. Of om de gevolgen zo klein mogelijk te houden. Al die risico's en beheersmaatregelen leggen we vast in een verzameldocument. Dat document heet het risicoregister. Dat risicoregister werken we regelmatig bij.

De commissie IRM maakt eens per 3 maanden een IRM-rapportage voor het bestuur. Zo is het bestuur altijd op de hoogte van de risico's die op dat moment belangrijk zijn. We proberen die rapportage telkens beter te maken en het fonds zo goed te beschermen.

Onze commissie IRM zorgt ervoor dat alle risicotaken worden uitgevoerd. De commissie beheert de risico's waar het pensioenfonds op moet letten. De commissie zorgt ervoor dat we regelmatig kijken of de risico's veranderen. En toetst of de commissies hier goed op letten. Hoe we dat doen, staat in ons beleidsplan IRM. In 2021 heeft de commissie IRM het beleidsplan IRM vernieuwd. In het beleidsplan zijn aanpassingen doorgevoerd over de eigen risicobeoordeling (ERB). Bovendien zijn nieuwe risico's, opmerkingen van DNB-onderzoeken en risico's die uit audits voortkomen verwerkt.

De commissie IRM heeft samen met een expert een digitaal informatiebeveiligingsraamwerk (cybersecurity raamwerk) toegevoegd aan het ICT-beleid. Dat is een overzicht waarin de belangrijkste veiligheidsrisico's van digitale systemen worden uitgelegd. Dit raamwerk is daarna gebruikt om cybersecurity onderzoeken uit te voeren bij de grootste 3 uitvoeringsorganisaties die voor ons pensioenfonds werken: de pensioenadministrateur, de vermogensbeheerder en het effectenbewaarbedrijf.

Onderzoeken en audits

AFM onderzoeken

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft in 2021 weer een toezichtsrapportage uitgevraagd over het pensioen dat je opbouwt terwijl je werkt. Dat is een vragenlijst die het bestuur moet invullen. Het bestuur heeft de antwoorden op tijd teruggestuurd naar de AFM. De AFM was tevreden met de antwoorden.

De AFM heeft het pensioenfonds in 2021 ook een brief geschreven over een onderzoek uit 2019. Uit dat onderzoek was gebleken dat we in een klein aantal gevallen (minder dan 0,5 procent) geen uniform pensioen overzicht (UPO) aan deelnemers hadden gestuurd. Dit is een jaarlijks verplichte taak van het fonds. In een paar andere brieven had de AFM ook een aantal fouten gevonden. Het pensioenfonds heeft toen van de AFM een waarschuwing ontvangen omdat 100 procent van de UPO's juist en op tijd moeten zijn verstuurd. De waarschuwing betekent dat de AFM verwacht dat het pensioenfonds de oorzaak van de fouten oplost. Dat hebben wij in 2021 gedaan. Aan het einde van het jaar zijn alle UPO's verstuurd en alle

fouten hersteld. We hebben ervoor gezorgd dat ze niet meer zullen voorkomen door strengere afspraken met onze pensioenadministrateur te maken over de deelnemerscommunicatie. Die afspraken zijn met de AFM gedeeld. De AFM had daarna geen vragen meer aan het fonds.

DNB onderzoeken

In 2021 heeft het bestuur gewerkt aan verbeteringen naar aanleiding van het in 2020 door De Nederlandsche Bank (DNB) uitgevoerde beleggingsonderzoek. We hebben diverse verbeteringen doorgevoerd op het gebied van het beleggingsbeleid, de beleggingscyclus, het risicobeheer, het intern toezicht, bepaalde onderwerpen van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) en de samenstelling van de commissie vermogensbeheer. Hierover hebben wij vaak contact gehad met DNB. In het 4e kwartaal waren alle verbeteringen doorgevoerd en begin 2022 liet DNB ons weten tevreden te zijn met ons verrichte werk.

Interne Audit Bestuursmodel

In 2021 is er door de Sleutelfunctiehouder Interne Audit een audit uitgevoerd op de werking van ons bestuursmodel, het omgekeerd gemengd model. Hierover is een rapport uitgebracht aan het bestuur. Uit het rapport bleek dat het bestuur veel dingen goed doet. Maar er waren ook een aantal verbeterpunten. Die heeft het bestuur op een speciale studiedag besproken. Tijdens die studiedag zijn afspraken gemaakt over hoe het bestuur de verbeteringen in 2022 gaat doorvoeren. Belangrijke wijzigingen zijn dat de uitvoerend bestuurders zelfstandig de uitvoering doen, en dat het niet-uitvoerend bestuur zich meer gaat richten op strategische zaken en beleidswijzigingen. Ook verdwijnt de agendacommissie. De uitvoerend bestuurders bepalen voortaan samen met de voorzitter de bestuursagenda.

Interne audit uitbesteding van de pensioenbeheerwerkzaamheden

Naar aanleiding van een audit op de uitbesteding door de sleutelfunctiehouder interne audit heeft het pensioenfonds het uitbestedingsbeleid verder verbeterd. Zo zijn er richtlijnen opgenomen over informatiebeveiliging, datakwaliteit en business continuity. Business continuity zijn de plannen die er zijn om het werk door te laten gaan bij onverwachte situaties. Ook worden nu bij elke uitbesteding een exit strategie en minimale vereisten opgeschreven. Een exit strategie is een vooraf bepaalde manier om een samenwerking te stoppen. En uitbestedingen buiten de Europese Economische Ruimte (EER) zijn vanaf nu uitgesloten. Nadat we het uitbestedingsbeleid hebben aangepast, hebben we de dienstverleningsovereenkomst met de pensioenadministrateur APG ook op deze punten verbeterd. Ook rapporteert APG risicobeheer nu ieder kwartaal aan het fonds over het interne risicobeheer van APG.

Interne audit Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

De Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfonds is van toepassing op de pensioenfonds die vertegenwoordigd zijn in de Pensioenfederatie. Zij omschrijft hoe pensioenfonds moeten omgaan met de verwerking van persoonsgegevens. De gedragslijn haakt in op de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Dat is een Europese wet die de privacy van alle burgers in de Europese Unie beschermt. De sleutelfunctiehouder interne audit adviseerde in 2020 dat het pensioenfonds moet zorgen voor:

- een eigen privacybeleid;
- een uitgebreid verwerkingenregister van het fonds;
- beleid over bewaartermijnen;
- inzicht in onderzoeken die zijn uitgevoerd naar gegevensbescherming door de uitvoerder van de pensioenregeling; en
- een datalekregister.

In 2021 heeft het bestuur het privacybeleid opgesteld waarin al de regels uit de gedragslijn en AVG zijn

vertaald naar de situatie bij het pensioenfonds. Hierdoor wordt de privacy van alle belanghebbenden bij het pensioenfonds nog beter beschermd. Ook de andere adviezen zijn of worden opgevolgd.

Het fonds heeft in 2021 2 datalekken gehad waarbij er persoons- of bedrijfsgegevens zijn gedeeld terwijl dat niet de bedoeling was. Deze lekken hebben we gemeld bij de toezichthouder, de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Als gevolg hiervan zijn strengere afspraken gemaakt met de uitvoeringsorganisaties. De uitvoeringsorganisaties hebben hun medewerkers meer trainingen gegeven om het wel goed te kunnen doen.

Onafhankelijkheid risicobeheer

In het voorgaande jaar hebben wij onderzoek gedaan en gekeken of de 2e lijn van risicobeheer onafhankelijk genoeg kan werken. De uitvoerend bestuurder met de portefeuille risicobeheer is namelijk ook de sleutelfunctiehouder risicobeheer. Deze dubbelrol komt wel vaker voor bij pensioenfondsen. Maar het is wel belangrijk dat de 2 rollen goed van elkaar gescheiden blijven. Zo werkt er nu een onafhankelijke vervuller voor de sleutelfunctiehouder risicobeheer.

Ambitie, doelstellingen en risicobereidheid

Wij voeren de pensioenregeling van cao-partijen uit. Sociale partners geven aan welke pensioenpremie zij kunnen betalen. Vanuit de pensioenregeling en die premie stellen wij de pensioenopbouw vast. BPF Schoonmaak wil dat het pensioen van alle deelnemers meestijgt met de prijzen: daarvoor proberen we genoeg beleggingsrendement te halen. Maar we vinden het ook erg belangrijk dat de pensioenen niet verlaagd hoeven te worden.

Doelstellingen

Wij hebben, in overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan van het fonds, vastgesteld hoeveel beleggingsrisico's we willen om rendement te maken. En hoeveel beleggingsrisico's wij kunnen lopen voor onze deelnemers. Op basis daarvan is, ook in samenspraak met sociale partners, de volgende lijst van doelstellingen vastgesteld. De doelstellingen bovenaan vinden we het belangrijkste:

Voorkomen van hoge nominale kortingen	1
Voorkomen van premiestijgingen	2
Voorkomen van grote daling koopkracht	3
Realiseren hoge mate van koopkrachtbehoud	4
Realiseren hoge indexatieverwachting op korte termijn	5

Beleggen is nodig om aan onze deelnemers pensioenen te blijven geven. We beleggen in veel verschillende landen en bedrijven om risico's te verminderen. We verlagen de pensioenen alleen wanneer het niet anders kan. We vinden het belangrijk dat een verlaging klein blijft.

Korte termijn risicohouding

Het pensioenfonds belegt om de premie van deelnemers meer waard te laten worden. Wij beleggen voorzichtig. Deze voorzichtige risicohouding komt tot uitdrukking in de samenstelling van de beleggingen. Het korte termijn risico komt tot uitdrukking in het Vereist Eigen Vermogen (VEV). Dat geeft aan hoeveel extra geld we moeten hebben om tegenvallers op korte termijn te kunnen opvangen. Aan het eind van 2021 is het VEV vastgesteld op 14,7 procent. Het VEV berekenen we met een standaardmodel van de

toezichthouder DNB. Dit getal laat zien dat wij niet veel risico's nemen bij het beleggen. En omdat het pensioenfonds aan het herstellen is van de lage dekkingsgraad, blijven we weinig risico nemen.

Lange termijn risicohouding

Elk jaar kijken we ook ver vooruit, wel 60 jaar. We hebben in 2021 de lange termijn risicohouding bekeken omdat die belangrijk is voor het nieuwe pensioenstelsel. Daarover vertellen we verderop meer.

Wat waren onze belangrijkste risico's in 2021?

Corona-crisis

Ook in 2021 zette de Corona-crisis door. De mensen van de pensioenadministratie en de vermogensbeheerders werkten van uit huis in plaats van op kantoor. De uitvoeringsorganisaties zijn ook dit jaar goed in staat gebleken om alle processen goed door te laten gaan.

Vorig jaar hebben we een paar artikelen aan de statuten toegevoegd. Dat kwam door veranderingen in de regels (zie pagina 47). Deze regels hadden te maken met de vervanging bij ziekte. In een situatie als corona is het goed dat we daar voor de toekomst afspraken over hebben gemaakt. In 2021 hebben we daar gelukkig nog geen gebruik van hoeven maken.

Dekkingsgraad en de kans op het verlagen van pensioenen

Het belangrijkste risico in 2021 was de kans dat we de pensioenen moeten verlagen. Wanneer de dekkingsgraad te laag wordt, dan moeten wij de pensioenen verlagen. Dat is gelukkig niet nodig geweest. Meer hierover leest u in het hoofdstuk financieel beleid op pagina 15.

De impact van de belangrijkste risico's op de financiële positie

Voor het pensioenfonds is het renterisico heel belangrijk: blijft de rente zo laag, daalt de rente nog verder of gaat de rente weer stijgen? Daarnaast is het nodig dat we een goed rendement behalen op beleggingen zoals aandelen en vastgoed. En dan hebben we te maken met krediet- en marktrisico. Deze risico's beheersen we zo goed mogelijk door de manier waarop we het strategisch beleggingsbeleid hebben ingericht. We hebben de beleggingen verdeeld over een Matchingportefeuille en een Returnportefeuille.

Matchingportefeuille en het renterisico

Ons grootste risico is het renterisico. Wij beleggen om nu en straks alle pensioenen te kunnen betalen. Om te berekenen hoeveel geld we nu moeten hebben om straks alle pensioenen te kunnen betalen, gebruiken we een voorgeschreven rente: de rekenrente. Hoe lager die rente is, hoe meer geld wij nu moeten hebben om later alle pensioenen te kunnen uitbetalen. Als de rente naar beneden gaat dan stijgen de verplichtingen en daalt ook de dekkingsgraad. En wanneer de dekkingsgraad te laag wordt, dan moeten wij in een uiterst geval de pensioenen verlagen. De rente is de afgelopen jaren steeds verder gedaald. In 2021 steeg hij iets, maar de rente staat nog steeds heel erg laag.

Met de matchingportefeuille zorgen we ervoor dat het effect van dit renterisico op de dekkingsgraad kleiner wordt. We dekken ruim 40 procent van het renterisico af. Dat doen we zoveel mogelijk met veilige staatsobligaties. Maar we hebben daarvoor ook andere financiële producten zoals swaps (rentederivaten) nodig.

We dekken dus een deel van het renterisico af. Hierdoor zorgen we ervoor dat hooguit 60 procent van de matchingportefeuille gevoelig is voor de rente. Helemaal afdekken kan ook niet, want dan bereiken we niet onze beleggingsdoelen.

Returnportefeuille

De beleggingen in de returnportefeuille (obligaties, aandelen, vastgoed) hebben als doel om winst te maken. Maar het risico bestaat natuurlijk ook dat het een tijdje slecht kan gaan met deze beleggingen. In 2021 bereikten we een eindstand van bijna +13,5 procent.

Andere risico's

Wij proberen risico's zoveel mogelijk te voorkomen en hebben een risicoregister waarmee we alle controles en beheersmaatregelen bewaken. Volledigheidshalve noemen we hier ook nog andere risico's van het Vereist Eigen Vermogen (VEV). Over deze risico's is meer te lezen in het hoofdstuk Risicobeheer en derivaten op pagina 91 van dit jaarverslag.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat het geld van het pensioenfonds vast zit in de beleggingen. En dat we dan niet op tijd uitkeringen en andere betalingen kunnen doen. Dit risico is klein. Dat komt omdat de pensioenpremie die we ontvangen veel meer is dan de pensioenen die we nu moeten betalen. Ook zorgen we dat onze beleggingen voor het grootste deel heel goed verkoopbaar zijn. We hebben als regel dat zeker 80 procent van de beleggingen snel verkoopbaar moet zijn. Daarnaast zorgen we ervoor dat we zo weinig mogelijk met derivaten (bijvoorbeeld de renteswaps) hoeven te werken. Daar moet je namelijk veel geld voor opzij zetten. We zorgen dat er steeds genoeg geld beschikbaar is om alles te kunnen betalen, ook als we te maken krijgen met een crisis.

Concentratierisico

Er is concentratierisico als het pensioenfonds veel belegt in 1 soort belegging zoals in een aandeel van een bedrijf. Dat doen we niet. We beleggen over de hele wereld in verschillende soorten beleggingen. Binnen die soorten beleggen we weer in heel veel bedrijven. Daarom is dit risico heel klein.

Actief beheer risico

Er is actief beheer risico als het pensioenfonds veel afwijkt van de benchmark bij beleggingen. Dat willen we niet. We hebben voor de meeste beleggingscategorieën een passief beleid. Daarom is dit risico heel klein.

Grondstoffen risico

Wij beleggen niet in grondstoffen. Daarom is dit risico ook nul.

Operationeel risico

Bij operationeel risico is het risico op fouten in de administratie van de pensioenen en de beleggingen van het pensioenfonds het belangrijkste. Onze beleggers en administrateurs voeren hiervoor veel controles op hun werk uit. Dat kunnen automatische controles zijn, maar soms is het ook nodig dat medewerkers hun werk laten controleren door hun collega's. Daarnaast kijken wij ook extra goed of de uitvoeringsorganisaties hun werk goed doen. Bijvoorbeeld doet de door ons aangestelde accountant jaarlijks belangrijke controles. Daarom is dit risico bijna nul.

Het operationele risico is heel breed. Het is bijvoorbeeld ook het risico op uitbraak van een ziekte, oorlog of grote politieke onrust (omgevingsrisico's). Als dit gebeurt, proberen wij zoveel mogelijk de nadelige gevolgen klein te houden. Verder is operationeel risico ook computerproblemen (IT-risico), diefstal, fraude (integriteitsrisico) en andere overtredingen van de wet (juridisch risico). We hebben strenge afspraken met de uitvoeringsorganisaties en letten hier scherp op.

Verzekeringstechnische risico

Naast het marktrisico is voor het pensioenfonds het verzekeringstechnische risico van belang. Het verzekeringstechnische risico heeft te maken met de levensverwachting en arbeidsongeschiktheid van onze

deelnemers.

Levensverwachting

Het is een risico voor het pensioenfonds als deelnemers langer blijken te leven dan het fonds van tevoren berekend heeft. Het fonds moet dan langer en dus meer uitkeren. Het is ook een risico voor het pensioenfonds als deelnemers eerder overlijden dan verwacht. We moeten dan meer partner- en wezenpensioen uitbetalen.

Om deze beide risico's te verkleinen doet het pensioenfonds elke 2 jaar onderzoek naar de levensverwachting van de deelnemers van het fonds en hun partners. In november 2020 heeft het bestuur besloten de levensverwachting aan te passen op basis van het onderzoek. In 2022 is het weer tijd om de levensverwachting weer te onderzoeken.

Arbeidsongeschiktheid

Bij arbeidsongeschiktheid hoeven deelnemers en werkgevers misschien geen pensioenpremie meer te betalen, maar gaat de pensioenopbouw wel door. De premie wordt dan betaald door het fonds. Het collectief is dan solidair met de langdurig zieke werknemer. Het is een risico voor het pensioenfonds als dit vaker gebeurt dan verwacht.

Om dit risico te verkleinen doet het pensioenfonds elke 3 jaar onderzoek naar hoeveel deelnemers naar verwachting arbeidsongeschikt worden. Ook kijken we hoeveel arbeidsongeschikten weer beter worden. Dit is in 2020 onderzocht. Daarom hoefden we dat in 2021 nog niet opnieuw te doen.

Premie

Elk jaar onderzoeken we of de premie voldoende is bij de nieuwste cijfers van de levensverwachting en arbeidsongeschiktheid. Als dit niet voldoende is, dan wordt de pensioenopbouw verlaagd of de premie verhoogd.

Aandachtspunten 2021

1. ICT, datakwaliteit en privacy

Door steeds snellere, nieuwe ontwikkelingen op ICT-gebied, cybercriminaliteit en cloud toepassingen blijven ICT, datakwaliteit en privacy als risico hoog op onze agenda staan. In 2021 hebben we een raamwerk voor cyber-risico's ontwikkeld. Ook hebben wij de 3 belangrijkste uitvoeringsorganisaties (APG, Achmea IM en Northern Trust) bezocht. Een deel van het bestuur heeft met APG gesproken over cyber-risico's. Daar is ons bijvoorbeeld uitgelegd hoe APG ervoor zorgt dat medewerkers niet in phishing mails trappen. Ook met het bewaarbedrijf Northern Trust hebben we gesproken over cyber-risico's en zijn we tevredengesteld. En bij AIM hebben we ook dieper binnen kunnen kijken naar de beveiliging.

Elk jaar laten we onderzoeken of de gegevens van onze deelnemers juist zijn. De deelnemers gegevens staan in de administratie van APG. De resultaten uit deze onderzoeken gebruiken we om de gegevens van onze deelnemers en hun pensioenen te verbeteren. In 2021 heeft het bestuur de aanbevelingen van de interne audit over de AVG bijna allemaal opgevolgd.

2. Toekomstige inrichting en uitbesteding

Er komen veel nieuwe regels voor pensioenfondsen, zoals de Wet Toekomst Pensioenen. In 2021 hebben wij ook weer gekeken of onze organisatie en onze uitvoeringsorganisaties hierop goed zijn voorbereid en ingericht. Het fonds heeft hiervoor een speciaal projectteam opgericht die goed oplet of alles goed gaat en

op tijd wordt gedaan. Het bestuur en sociale partners willen zo snel mogelijk overschakelen op het nieuwe pensioenstelsel. In het nieuwe pensioenstelsel zijn 2 typen regelingen mogelijk: de flexibele premiereregeling en de solidaire premiereregeling. Onze sociale partners hebben gekozen voor een solidaire premiereregeling. Er moet nog veel gebeuren om alles aan te passen. Omdat de regering de wet nog niet heeft aangepast, zal de overstap naar verwachting op 1 januari 2025 zijn.

3. Toekomstige financiële positie

We hebben al een lange tijd te maken met een lage rente en daardoor een lage dekkingsgraad. De lage rente leidt er ook toe dat het erg duur is om pensioen op te bouwen. Het risico is dat we bij de voorzetting van de pensioenregeling in de huidige vorm niet vanuit een evenwichtige belangenafweging zekerheid kunnen bieden aan deelnemers en pensioengerechtigden. Met evenwichtige belangenafweging bedoelen we dat we naar de belangen van alle groepen deelnemers kijken:

- mensen die pensioen opbouwen terwijl ze bij schoonmaak- en glazenwassersbedrijven werken (actieve deelnemers),
- mensen die nu in een andere sector werken en nog pensioen bij het fonds hebben (gewezen deelnemers) en
- mensen uit de schoonmaak- en glazenwassersbedrijven die met pensioen zijn (pensioengerechtigden).

In 2021 hebben we met sociale partners in het schoonmaak- en glazenwassersbedrijf besproken wat er allemaal gaat gebeuren. De sociale partners hebben afspraken gemaakt over de pensioenregeling en premie in 2022.

4. Klimaatrisico en milieu

Wij beleggen het pensioengeld van onze deelnemers voor een groot deel in bedrijven. Die bedrijven hebben al te maken met de gevolgen van klimaatverandering of kunnen daarmee te maken krijgen. Na de zogenaamde nulmeting op onze beleggingen van vorig jaar hebben we in 2021 extra aandacht gegeven aan klimaat. We zijn in 2020 begonnen met het aanspreken van bedrijven die slecht omgaan met het milieu. Dat doen we niet alleen, maar samen met andere beleggers. In 2021 zijn er studiedagen georganiseerd om te praten over klimaatrisico's zoals afnemende biodiversiteit en waterschaarste. Hiermee wil het bestuur haar begrip over zulke zaken verbeteren. Zo kunnen we betere beleggingsbeslissingen voor onze deelnemers en pensioengerechtigden nemen.

5. Integriteit en belangenverstrengeling

Integriteit vinden wij altijd belangrijk. Samen met de compliance officer hebben we dit jaar de Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA) doorgelopen en waar nodig verbeterd. De SIRA is een document waarin het fonds alle risico's die met integriteit te maken hebben beschrijft en waarmee deze risico's beheerst worden. De frauderisico's vallen hier ook onder en worden voldoende beheerst.

6. De Eigen Risico Beoordeling

Wij hebben in 2021 voor het eerst een Eigen Risicobeoordeling (ERB) uitgevoerd. Dat moeten wij vanaf nu minstens iedere 3 jaar gaan doen. En ook tussendoor wanneer er iets bijzonders aan de hand is waardoor het fonds risico zou kunnen lopen. Er is een projectgroep ERB actief geweest. De risicobeheerfunctie heeft ernstige situaties (zwarte scenario's) samen met alle betrokkenen besproken. Zo is beoordeeld welke grote risico's het fonds kan lopen in de komende jaren. Op diverse momenten in het jaar is de voortgang van het document besproken met de commissie IRM, met het algemeen bestuur en met het

verantwoordingsorgaan. Hierdoor is het document steeds vollediger en beter geworden. Uiteindelijk is het document in december 2021 vastgesteld in het bestuur. De ERB is in december 2021 ingediend bij DNB, voor de deadline in januari 2022. En de risicoscenario's die we binnen de ERB hebben onderzocht zorgen weer voor updates in ons risicoregister.

Andere risico-werkzaamheden

In 2021 heeft de commissie integraal risico management een aantal belangrijke dingen gedaan. Het beleidsplan IRM heeft een update gekregen. In het uitbestedingsbeleid ICT zijn eisen over cyber security en cloud computing opgenomen.

Aandachtspunten 2022

1. Het nieuwe pensioenstelsel

De regering is bezig met het invoeren van nieuwe regels voor pensioenregelingen. Uit de wet die daarvoor wordt gemaakt, weten we dat we uiterlijk per 1 januari 2027 moeten voldoen aan die nieuwe regels. Maar het mag ook al eerder. Dit is voor ons allemaal een heel grote wijziging. Om dat goed te doen, kiezen we voor een projectmatige aanpak.

In 2021 hebben we ons verder voorbereid op het nieuwe pensioenstelsel. We hebben per email onze deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden gevraagd naar hoeveel risico zij willen lopen voor hun pensioen. De vragen gingen over het risico dat je wil lopen op de lange termijn. Meer risico betekent naar verwachting een hoger pensioen. Maar meer risico betekent ook als het tegenzit een lager pensioen. De uitkomsten van dit onderzoek zijn gebruikt in een Asset en Liability Management studie (ALM-studie) die we hebben laten uitvoeren. Deze studie heeft ons inzicht gegeven in het beleggingsbeleid dat bij ons past in het nieuwe pensioenstelsel. En heeft ons ook geholpen om een voorlopige risicohouding vast te stellen voor in het nieuwe pensioenstelsel. Wat precies nodig is voor de definitieve vaststelling van deze risicohouding is nog niet bekend omdat de overheid de regelgeving pas in 2022 bekend zal maken.

Als de regels wel bekend zijn, hebben sociale partners en het fonds daarna tijd nodig om te besluiten hoe de nieuwe pensioenregeling er uit zal zien. Het fonds en sociale partner willen de bestaande pensioenen opnemen in de nieuwe pensioenregeling (het zogeheten "invaren"). Het pensioen voor de deelnemer en pensioengerechtigde moet daarbij wel zijn waarde behouden.

Onze pensioenuitvoeringsorganisaties moeten hun systemen en hun manier van werken geschikt maken voor de nieuwe pensioenregeling. Wij verwachten dat daar ook veel tijd voor nodig is. Daarom nemen we maatregelen om vertraging te voorkomen. Om besluiten van sociale partners en het fonds goed te laten verlopen, worden in 2022 weer kennissessies voor het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de sociale partners georganiseerd. De dingen die we tijdens die sessies leren helpen ons bij het nemen van de juiste besluiten.

Een ander risico is dat we rekening moeten blijven houden met het pensioenstelsel van nu. Maar we moeten ook kijken of onze besluiten goed zullen zijn bij de overstap naar de nieuwe pensioenregeling. Deze 2 manieren nemen we allebei mee als we besluiten nemen.

Voor de jaren tot de start van het nieuwe pensioenstelsel komen er tijdelijke regels voor de periode vanaf 1 januari 2023. Dit is het transitie-FTK. Met deze overgangsregels kunnen we zorgen dat we de pensioenen niet of minder hoeven te verlagen. Over deze overgangsregels wordt in 2022 een besluit genomen. Deze nieuwe risico's zullen we ook toevoegen aan ons risicoregister.

2. Soft skills

Soft skills zijn de menselijke kanten van het bestuurswerk. Het is altijd goed om te kijken hoe de bestuurders nog beter met elkaar kunnen omgaan. Het fonds heeft ook gebruik gemaakt van een tekst van de Pensioenfederatie over soft skills. Een onafhankelijke persoon heeft het toegepast op het bestuur. Om dit in de praktijk te brengen werkt het fonds sinds medio 2021 in elke vergadering met een proces-observator. Die let tijdens de vergadering op dingen die goed en minder goed gaan. Aan het eind van de vergadering luisteren de bestuurders naar zijn of haar opmerkingen om daarvan te leren. In 2022 gaat het bestuur verder aan de slag met soft skills.

3. Overige zaken

Ook in 2022 zullen we onze risico's bijhouden in de commissies en in het bestuur. Dat nemen we op in ons risicoregister. De belangrijkste onderwerpen zijn:

- de nieuwe pensioenregeling
- de risico's van klimaatverandering bij het beleggen, en
- het voortdurend monitoren van nieuwe cybersecurity-risico's; de risico's die we in de ERB hebben opgenomen en het moderniseren van ons risicoregister.

Pensioenbeheer

Pensioenopbouw

Eerder in dit verslag staat hoe het fonds er financieel voor staat. Voor 2021 hebben werkgevers en vakbonden besloten de pensioenpremie te verhogen van 20,1 procent naar 21,4 procent. De verwachte lagere rendementen en lage rente hebben het pensioen duur gemaakt: je krijgt minder pensioen voor dezelfde premie. De opbouw van het ouderdomspensioen voor 2021 is daarom verlaagd van 1,576 procent naar 1,104 procent. Ook het partnerpensioen en het wezenpensioen zijn verlaagd. De gevolgen voor deelnemers zijn zichtbaar op mijn.pensioenschoonmaak.nl en in het Uniform Pensioenoverzicht (UPO).

Het opgebouwde pensioen is het pensioen, waarvoor de premie is betaald en belegd. In 2021 hebben we weer gebruik gemaakt van de vrijstellingsregeling, die in ook in 2020 van toepassing was. Dat betekent dat in 2021 een pensioenfonds de opgebouwde pensioenen niet hoeft te verlagen als op 31 december 2021 de dekkingsgraad 90 procent of meer was. Eind 2021 was de dekkingsgraad van ons fonds 100,7 procent. Hoog genoeg om opgebouwde pensioenen niet te hoeven verlagen.

Uniform Pensioenoverzicht (UPO)

Een van de toezichhouders van het fonds, de Autoriteit Financiële Markten (AFM), heeft in 2019 een onderzoek bij het fonds uitgevoerd. Uit dat onderzoek bleek in 2020 dat niet iedere deelnemer van het fonds op tijd een volledig en juist UPO krijgt. Zo konden we in 2020 een klein aantal deelnemers geen correcte UPO toesturen. Want daarvoor ontbraken noodzakelijke gegevens of moesten de gegevens nog worden gecontroleerd. In 2020 en 2021 hebben we een plan uitgevoerd om de fouten te herstellen. De AFM heeft begin 2021 het onderzoek afgerond met een waarschuwing. Iedereen die in 2021 een UPO moest ontvangen, heeft die ook gekregen.

Bijzonder incasso

Wanneer de werkgevers na een 2e herinnering facturen niet betalen, voert APG de inning van de premie (incasso) niet zelf uit maar draagt de facturen over aan een bijzonder incassobureau. Sinds 2010 is dit uitbesteed bij Vesting Finance. Uitbestedingen worden regelmatig geëvalueerd en vergeleken. In 2021 is het fonds in deze markt op zoek gegaan naar geschikte incassobureaus. Na een selectieproces is voor een andere incassopartner gekozen namelijk Flanderijn. Flanderijn neemt in 2022 het bijzondere incasso over van Vesting Finance. Met Flanderijn verwacht het fonds dat de interne beheersing van het bijzondere incassoproces verbetert en werkgevers de incassomaatregelen redelijker vinden zonder dat dit invloed heeft op het incassoresultaat.

Klein pensioen

Als op de pensioendatum blijkt, dat het opgebouwde pensioen minder is dan € 503,24 per jaar in 2021 dan kopen wij dat kleine pensioen af. Voor de pensioendatum mogen we van de wet het opgebouwde pensioen niet afkopen. Dan zorgen we ervoor dat het kleine pensioen wordt toegevoegd aan het pensioen van de gewezen deelnemer, dat bij de nieuwe pensioenuitvoerder wordt opgebouwd. In 2022 willen we alle kleine pensioenen van vòòr 2018 automatisch overdragen. In 2021 hebben we iedereen daarover geïnformeerd. We verwachten in 2021 in totaal 230 miljoen euro over te maken aan de nieuwe pensioenuitvoerders van ongeveer 100.000 gewezen deelnemers. Ook zullen we van andere fondsen geld ontvangen dat we kunnen toevoegen aan het pensioen van onze actieve deelnemers.

Niet opgevraagd arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrije deelneming

In het verleden moest een deelnemer zelf melding doen aan het pensioenfonds als hij arbeidsongeschikt werd. Niet alle deelnemers wisten dat dit moest. Daardoor hebben wij aan een onbekend aantal rechthebbenden geen arbeidsongeschiktheidspensioen (alleen bij arbeidsongeschiktheid o.g.v. de WAO) of

premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid kunnen toekennen. Als zo iemand zich alsnog meldt bij het pensioenfonds dan controleren we of hij aan alle voorwaarden voldoet en kennen we dat toe. De toenmalige aanvraagtermijn passen we dan niet toe.

Digitaal tenzij

Het fonds heeft de ambitie om alles digitaal met deelnemers en werkgevers te regelen. Dan kunnen we de kosten laag houden en deelnemers, gepensioneerden en werkgevers eenvoudig persoonlijk informeren. We houden er uiteraard rekening mee als deelnemers en gepensioneerden dat niet willen of kunnen. We hebben in 2021 weer verbeteringen op de website en mijn.pensioenschoonmaak.nl doorgevoerd. Uit een proef in 2020 blijkt dat het goed mogelijk is om e-mailadressen van werknemers te ontvangen van de werkgevers. We gaan dat in 2022 bij alle werkgevers opvragen.

In 2021 dienden meer deelnemers of pensioengerechtigden digitaal op mijn.pensioenschoonmaak.nl aanvragen in. De processen willen we ook steeds meer automatisch laten verlopen en digitaal verbeteren. We willen het zo eenvoudig mogelijk maken. Maar voor de veiligheid moet een persoon inloggen met DigiD.

Nagenoeg alle werkgevers en administratiekantoren die regelmatig bij ons inloggen maken nu gebruik van eHerkenning. In 2021 hebben we bovendien met de loongegevens van het UWV van vrijwel alle werkgevers de lonen van 2019 kunnen controleren.

Overname van pensioenpremie door het UWV

Als een bedrijf failliet gaat, is de kans groot dat er een tijdje geen pensioenpremie is betaald. Nu moet de werknemer dit zelf bij het UWV melden. Anders betaalt het UWV geen achterstallige premie aan het pensioenfonds.

In een brief aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) hebben we voorgesteld dit anders te regelen. Het is in het belang van de deelnemers dat het fonds de achterstallige premie rechtstreeks bij het UWV kan opvragen. De aanvraagformulieren die een werknemer bij faillissement van de werkgever moet invullen zijn onnodig en te ingewikkeld. Het blijkt ook dat niet iedere werknemer, die er recht op heeft, ze invult. Demissionair staatssecretaris Wiersma heeft hierop gereageerd. Hij heeft begrip voor de wens. En denkt graag mee over een oplossing. Hij vindt het belangrijk om te onderzoeken op welke manier dit het best opgelost kan worden. Wij willen dat het Ministerie van SZW in 2022 met een structurele oplossing komt.

Wat gaan we de volgende jaren doen?

We willen in 2022 van deelnemers en gepensioneerden meer e-mailadressen ontvangen. We gaan in 2022 deze gegevens van werknemer bij de werkgevers opvragen. Uiteindelijk willen we dat deelnemers en gepensioneerden hun persoonlijke gegevens bijhouden op mijn.pensioenschoonmaak.nl. Het gebruik van internet en e-mail maakt het persoonlijk contact makkelijker. We gaan in 2022 ook beter meten of volgens afspraak alle wijzigingen in de pensioenadministratie ook juist worden verwerkt.

BPF Schoonmaak wil in 2025 over naar het nieuwe pensioencontract. In 2022 onderzoeken we verder hoe we de administratie daar op moeten voorbereiden.

In 2022 worden de wijzigingen in de Pensioenwet over de pensioenverdeling bij scheiding en de eenmalige uitkering bij ingang van pensioen naar verwachting ingevoerd.

Kosten

Kosten van vermogensbeheer in 2021

We kopen en verkopen beleggingen. Dat kost geld. Maar ook het advies hierover kost geld. Dat noemen we het beheren van vermogen. U leest in deze paragraaf alle kosten van beleggen. Hierbij houden we ons aan de ‘aanbevelingen uitvoeringskosten’ van de Pensioenfederatie. De kosten zijn als wij ze weten, de werkelijke kosten. Soms weten we ze niet, of niet precies genoeg, dan werken we met schattingen. Dit laatste geldt vooral wanneer we beleggen via beleggingsfondsen.

Van het gerapporteerde rendement in de tabel 7 ‘Beleggingsresultaten van het fonds over 2021’ (2,8 procent) zijn niet alle kosten voor het vermogensbeheer verrekend. Dit komt doordat een deel van de kosten van beleggen direct worden verrekend en een deel van de kosten achteraf in rekening wordt gebracht. Als we wel rekening houden met alle kosten dan is dit rendement naar schatting 2,8 procent. Dit noemen we het netto rendement. Het bruto rendement, dat is het rendement zonder aftrek van alle kosten is ongeveer 2,96 procent. Het verschil tussen het bruto en het netto rendement is 0,16 procent. Dit is gelijk aan de kosten vermogensbeheer zoals in onderstaande tabel (tabel 8) is opgenomen.

In de onderstaande tabel zijn ook de transactiekosten in relatie tot het gemiddeld belegd vermogen te zien.

Tabel 8 Kosten vermogensbeheer 2021

Bedragen in euro's

	Beheerkosten	Performance gerelateerde beheerkosten	Totaal vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten	Transactiekosten	Totaal vermogensbeheerkosten 2021	Totaal vermogensbeheerkosten 2020
Vastgoed	2.383.011	-	2.383.011	13.215	2.396.226	2.422.990
Aandelen	613.031	-	613.031	332.339	945.370	833.987
Alternatieve beleggingen	81.797	24.542	106.339	971	107.310	-38.213
Vastrentende waarden	4.651.695	-	4.651.695	1.643.447	6.295.142	5.511.897
Overige beleggingen	-	-	-	40	40	142.985
Kosten overlay beleggingen	707.498	-	707.498	247.173	954.671	882.516
Kosten fonds *	1.125.433	-	1.125.433	-	1.125.433	-
Kosten fiduciair beheer	1.078.075	-	1.078.075	-	1.078.075	1.124.867
Bewaarloon	256.468	-	256.468	-	256.468	259.168
Totaal	10.897.008	24.542	10.921.550	2.237.185	13.158.735	11.140.198
Gemiddeld belegd vermogen					6.761.216.382	6.167.399.485
Totale kosten vermogensbeheer als % gemiddeld belegd vermogen					0,20%	0,18%
Waarvan kosten vermogensbeheer					0,16%	0,15%
Waarvan transactiekosten					0,04%	0,03%

*De kosten fonds zijn in 2021 toegevoegd. Zie hiervoor de fondskosten op pagina 108.

De kosten vermogensbeheer bestaan uit 3 verschillende kosten:

1. Beheerkosten

Vermogensbeheerders beleggen ons vermogen. Dit kost geld. En noemen we 'beheerkosten'. In het hoofdstuk 'Jaarrekening' ziet u de kosten die rechtstreeks door het fonds worden betaald. In de tabel hierboven zijn ook de beheerkosten opgenomen die in de beleggingsfondsen zijn gemaakt.

Verschillende factoren bepalen de hoogte van de beheerkosten. Onze beheerkosten zijn per saldo niet hoog. Dit komt doordat we vooral beleggingen willen die goed verhandelbaar zijn en niet complex zijn. We beleggen ook in beleggingscategorieën met een wat hogere vergoeding. Omdat dit voor onze portefeuille goed is. Hieronder leest u de belangrijkste factoren die de hoogte bepalen van de kosten van het vermogensbeheer.

a. *Complexe beleggingen zijn duurder*

Het soort belegging is erg belangrijk voor onze kosten. Is een product minder goed verhandelbaar? Dan kost dat meer geld. Want het is voor de beheerder moeilijker om dit te beleggen. Dat geldt ook voor de beheerder die belegt in beleggingen die heel complex zijn. De kosten voor onze vastgoed portefeuille zijn daardoor bijvoorbeeld hoger dan die voor onze aandelenportefeuille.

b. *Actief beleggen is duurder*

Een 2e reden waarom we meer zouden willen betalen aan een vermogensbeheerder is als we van een vermogensbeheerder vragen om juist andere dingen te doen dan de markt. Dit noemen we actief beleggen. De vermogensbeheerder probeert dan door middel van kennis en kunde de juiste aandelen, obligaties of woningen te kopen. De praktijk leert dat het heel moeilijk is voor vermogensbeheerders om de extra kosten die zij rekenen meer dan goed te maken. Al enkele jaren beleggen wij daarom op een simpele manier. Dat noemen we passief beleggen.

c. *Passief beleggen is goedkoper*

Ons doel is dat we ieder jaar het rendement van de benchmark halen. Dit noemen we passief beleggen. Passief beleggen is ook goedkoper dan actief beleggen. Wij beleggen veel passief. Daarom hoeven wij ook weinig aanpassingen in onze portefeuille te doen. Dat scheelt weer transactiekosten. Zo houden we meer van de premie en de beleggingsrendementen over voor een goed pensioen voor onze deelnemers.

d. *Wij houden rekening met maatschappelijk verantwoord beleggen*

We zien wel dat het moeilijk wordt om de kosten van vermogensbeheer verder te laten dalen. Dat komt omdat wij vinden dat we in onze beleggingen meer rekening moeten houden met maatschappelijk verantwoord beleggen. Dat zal leiden tot extra vermogensbeheerkosten omdat we de vermogensbeheerders vragen om hiervoor extra kennis en kunde op te bouwen. Ook moeten we geld uitgeven om met bedrijven in gesprek te gaan. Wij vinden deze kostenontwikkeling verantwoord. De verwachte extra kosten in 2022 zijn ongeveer 0,4 miljoen euro.

e. *1 vermogensbeheerder is goedkoper*

Hoe meer een vermogensbeheerder voor ons kan beleggen hoe lager de kosten zullen zijn die hij in rekening wil brengen. Daarom willen we het vermogen niet te veel spreiden over verschillende vermogensbeheerders. We maken daarbij ook gebruik van onze fiduciair vermogensbeheerder Achmea Investment Management. Achmea IM doet dit fiduciaire beheer niet alleen voor ons maar ook voor andere pensioenfondsen. Als die pensioenfondsen dezelfde beleggingen als wij hebben, kan Achmea IM de kosten verlaging in onderhandelingen.

Naast bovengenoemde factoren zijn er nog meer factoren die van invloed kunnen zijn op de kosten. Vaak is

een keuze voor het beleggen in een beleggingsfonds bijvoorbeeld voordeliger. Als het pensioenfonds groot genoeg is, kan een eigen beleggingsportefeuille worden opgebouwd waarbij een vermogensbeheerder wordt gezocht die dat volgens de richtlijnen van het fonds wil beheren. Dit maatwerk heet een mandaat. Zeker bij grote vermogens kan een mandaat leiden tot lagere kosten dan een vergelijkbaar beleggingsfonds. Wij doen onze aandelenbeleggingen via een mandaat.

2. Performance gerelateerde beheerkosten

Dit betekent dat wij een vermogensbeheerder betalen wanneer ze een goed resultaat halen. Bijvoorbeeld als het resultaat beter is dan we verwacht hadden. Of dat ze het beter doen dan de markt. Dat doen we nog voor sommige van onze alternatieve beleggingen. Wij willen partijen niet extra betalen, omdat ze het beter doen dan de markt. We denken dat dat op lange termijn niet zorgt voor een beter resultaat.

3. Transactiekosten

Dit zijn kosten die we maken voor aanpassingen in onze portefeuille. Hiervoor moeten we transacties doen en dat kost geld. Een voorbeeld hiervan is een aankoop of verkoop van aandelen. Bij aandelen en vastgoed zijn de transactiekosten de daadwerkelijke kosten. Voor de andere beleggingen zijn de kosten niet altijd heel duidelijk. Vaak zijn deze kosten onderdeel van de prijs. Daarom maken we gebruik van schattingen. Zodat we toch een indruk van deze kosten krijgen. Daarnaast is het bij de andere beleggingen in fondsen niet exact te bepalen welke transactiekosten voor ons zijn gemaakt. Daarom maken we een schatting van de omzet in de andere beleggingen. En bepalen we op basis van gemiddelde transactiekosten in de markt wat onze transactiekosten ongeveer zullen zijn.

Verklaring van de ontwikkeling van de kosten 2021

De totale kosten over 2021 zijn 13,2 miljoen euro (11,1 miljoen euro in 2020). Dat is ongeveer 0,20 procent van wat we gemiddeld in 2021 hebben belegd (0,18 procent in 2020). De vermogensbeheerkosten bedroegen 0,16 procent en de transactiekosten bedroegen 0,04 procent.

De kosten uitgedrukt in euro's zijn in 2021 hoger dan in 2020

Dit komt omdat het gemiddelde vermogen in 2021 hoger is. En omdat dit jaar een nieuwe kostenpost is meegenomen,

In 2021 zijn vooral de kosten van de vastrentende waarden hoger dan in 2020

Dat komt omdat het gemiddeld belegd vermogen hoger is. Ook hebben we in 2021 meer transactiekosten gemaakt dan in 2020 doordat er meer transacties zijn uitgevoerd.

In 2021 is een nieuwe kostenpost opgenomen in vergelijking met 2020

Vanaf dit jaar nemen we in de totale kosten vermogensbeheer ook de kosten mee die het pensioenfonds maakt voor het beheer van de beleggingen (zie tabel 9, kosten fonds). Deze kosten werden in het verleden ook gemaakt. Maar vanaf dit jaar worden ze ook echt herkend als vermogensbeheer kosten.

De kosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn in 2021 hoger dan in 2020.

Het opnemen van de nieuwe kostenpost verklaart volledig het hogere percentage in 2021 (0,20 procent) ten opzichte van 2020 (0,18 procent). Zouden deze kosten niet zijn meegenomen in 2021 dan zouden de kosten vermogensbeheer als percentage van het gemiddeld belegd vermogen gelijk zijn aan 0,18 procent. Wat gelijk is aan 2020.

De totale kosten passen bij onze beleggingsportefeuille

We beleggen vooral in goed verhandelbare beleggingscategorieën. Daarbij willen wij daar waar mogelijk onze portefeuille simpel inrichten.

We doen veel moeite om onze kosten laag te houden

Toch is de conclusie dat onze kosten in 2021 wat hoger zijn dan in 2020. Een belangrijke reden is dat het totale vermogen van het pensioenfonds met ruim 9 procent is toegenomen. Ook hebben we de kosten beter inzichtelijk gemaakt door ook de kosten die het pensioenfonds zelf maakt voor het beheer van de beleggingen uit te rekenen.

Verschil met kosten in de staat baten en lasten

Hierboven legden we de kosten van het vermogensbeheer uit. Deze kosten zijn zo opgeschreven zoals de Pensioenfederatie heeft aanbevolen. Hierin nemen we de directe kosten, de indirecte kosten en de transactiekosten mee. De kosten zoals opgenomen in de bovenstaande tabel 8 'Kosten vermogensbeheer 2021' komen niet overeen met de staat baten en lasten op pagina 105. Om de staat van baten en lasten komen alleen de direct betaalde kosten terug. In 2021 was dit een bedrag van 4,9 miljoen euro. Plus de indirecte vermogensbeheerkosten van 6,1 miljoen euro en de transactiekosten van 2,2 miljoen euro, is dit tezamen de totale vermogensbeheerkosten van 13,2 miljoen euro zoals opgenomen in tabel 8.

Kosten van pensioenbeheer en de communicatie

Wij willen dat iedereen onze informatie begrijpt. En bij ons terecht kan voor vragen. Ook willen wij de administratie zo goed mogelijk uitvoeren. En dat pensioen betaalbaar blijft. Daarom wordt het vermogensbeheer gedaan door organisaties buiten het fonds. Maar ook het pensioenbeheer en de communicatie. Hierdoor is er een goede en betaalbare dienstverlening voor deelnemers, gepensioneerden en werkgevers. Dat kost ons minder. Daardoor blijft er ook meer geld over voor het pensioen van de deelnemers.

APG zorgt voor het pensioenbeheer en de communicatie van BPF Schoonmaak

De kosten voor pensioenbeheer en communicatie noemen we de administratiekosten. De kosten voor bestuursondersteuning horen hier ook bij.

Prijs per deelnemer 83 euro exclusief btw

We hebben met APG afgesproken dat we per deelnemer 83 euro exclusief btw betalen. Inclusief btw is dat 100 euro. Dit noemen we prijs per deelnemer. In 2020 was dit 99 euro inclusief btw. Met de uitbreiding van 1 accountmanager voor beleidsondersteuning zijn deze kosten in 2021 toegenomen.

In totaal is er voor 14,9 miljoen euro aan administratiekosten betaald

Dus voor pensioenbeheer, communicatie en bestuursondersteuning. In de prijs per deelnemer is het aantal deelnemers gelijk aan het aantal actieve deelnemers plus de pensioengerechtigden. Mensen met een arbeidsongeschiktheidspensioen tellen mee bij de deelnemers. Eind 2021 zijn dat er 148.869.

Prijs per deelnemer gaat omlaag

Met APG hebben we afgesproken dat het fonds per deelnemer in 2022 81,50 euro betaalt. En in 2023 80 euro betaalt.

Fondskosten

Naast deze kosten heeft het pensioenfonds ook fondskosten. Fondskosten zijn de kosten die het fonds niet aan APG of AIM betaald. Bijvoorbeeld de vergoedingen en vergaderkosten van het bestuur, advieskosten en bijdragen aan DNB en AFM. Deze kosten waren in 2021 1,9 miljoen euro. In 2020 was dat 1,8 miljoen euro. We betalen van deze kosten werk dat we doen voor vermogensbeheer, pensioenbeheer en communicatie. In 2020 zijn deze kosten betaald uit de premie.

In 2021 betalen we de fondskosten en kosten voor bestuursondersteuning voor 50 procent uit het rendement op beleggingen. In 2021 is nader onderzocht of het fonds deze kosten voor vermogensbeheer of

pensioenbeheer en communicatie maakt. Het bestuur heeft besloten dat het evenwichtig is om deze kosten 50 procent aan pensioenbeheer en communicatie toe te wijzen en voor 50 procent aan vermogensbeheer. Daardoor worden de kosten evenwichtig betaald uit de premie en het rendement. In 2021 zijn dus 1.125.433 euro als kosten fonds (tabel 8) toegewezen aan vermogensbeheer. Dat is het verschil van 16.822 duizend euro en 15.696 euro in tabel 9.

Tabel 9 Uitvoeringskosten

	2021 met 50% toewijzing aan kosten vermogensbeheer	2021 zonder 50% toewijzing aan kosten vermogensbeheer	2020
Pensioenbeheer	14.571	14.571	14.927
- bestuursondersteuning	174	349	
Fondskosten	951	1.902	1.772
Subtotaal	15.696	16.822	16.699
Kosten vermogensbeheer	10.922	9.796	9.367
- transactiekosten	2.237	2.237	1.773
Totale kosten	28.855	28.855	27.839
- totale kosten exclusief transactiekosten	26.618	26.618	26.066
Kosten per deelnemer (in euro's)	105	113	112
Kosten in percentage van de premie	6	7	6

De totale kosten van pensioenbeheer, communicatie, het fonds en bestuursondersteuning zijn in 2021 16,8 miljoen euro (2020: 16,7). De kosten per deelnemer waren 113 euro (in 2020 was dat 112 euro). Deze kosten waren ongeveer 7 procent van de premie (in 2021 was dat 6 procent).

Door de helft van de fondskosten en kosten bestuursondersteuning van het rendement te betalen zijn de totale kosten voor pensioenbeheer, communicatie, het fonds en bestuursondersteuning 15,7 miljoen euro (2020: 16,7 miljoen euro). De kosten per deelnemer zijn dan 105 euro. De kosten zijn ongeveer 6 procent van de premie.

De totale pensioenpremie van werknemers en werkgevers wordt door de werkgevers betaald. De werkgever die de gegevens van werknemers niet goed aanlevert of de premies te laat betaalt moet ook incassokosten, administratiekosten of rente betalen. De werkgever moet dan betalen voor het extra werk dat nodig is om de premie te innen.

Veranderingen in de regels

BPF Schoonmaak heeft regels die gelden voor het pensioen. Deze regels staan in statuten en reglementen.

Veranderingen in de regels

Pensioenregelingen

Het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen bij BPF Schoonmaak was per 1 januari 2021 1,104 procent. Sinds 1 januari 2022 zijn de opbouwpercentages voor het ouderdomspensioen, partnerpensioen en het wezenpensioen gewijzigd. Het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen is sinds 1 januari 2022 verhoogd van 1,104 procent naar 1,121 procent. Het opbouwpercentage van het nabestaandenpensioen is sinds 1 januari 2022 70 procent van 1,121 procent.

Bestuur en toezicht

Sinds 1 juli 2021 geldt de Wet Bestuur en toezicht rechtspersonen. Daardoor moeten pensioenfondsen 2 nieuwe regelingen opnemen in de statuten:

1. Regeling wanneer een bestuurslid ziek is of bestuurslid overlijdt. En daardoor (tijdelijk) niet kan werken aan zijn bestuurszaak. In de statuten moet duidelijk zijn hoe de besluitvorming kan doorgaan.
2. Regeling over direct of indirect persoonlijk tegenstrijdig belang. Heeft een bestuurslid bij een behandeling van een kwestie een tegenstrijdig belang? Dan mag het bestuurslid de betreffende kwestie niet behandelen. En moet hij/zij dit melden bij de medebestuurders met alle relevante feiten. Aan deze regels houden de bestuursleden zich al. Het bestuur heeft besloten deze wettelijke regel op te nemen bij de eerstkomende statutenwijziging.

Beleid bij premievrije voortzetting arbeidsongeschiktheid

De Ombudsman Pensioenen vroeg in haar blog van 15 oktober 2021 aandacht voor het dossier 'premienvrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid'. Bij veel pensioenfondsen moesten arbeidsongeschikte deelnemers zelf hun premievrije pensioenopbouw aanvragen. Nu geeft het UWV gegevens door over de arbeidsongeschiktheid van deelnemers. Daardoor hoeft een arbeidsongeschikte deelnemer dit niet meer zelf aan te vragen. Bij BPF Schoonmaak hoefde dit al niet meer sinds maart 2019. Krijgt een deelnemer een WIA-uitkering? Dan kan hij/zij met terugwerkende kracht verzoeken om premievrije pensioenopbouw. Voor deelnemers met een WAO-uitkering wordt premievrije deelname met terugwerkende kracht toegekend tot uiterlijk 1 januari 1997. De deelnemer moet dan wel voldoen aan de overige voorwaarden.

Beleid bij te hoog of te laag vastgesteld pensioen

Soms gaat er iets fout bij de berekening van een pensioenuitkering. En blijkt dit pas nadat het pensioen is ingegaan. Hebben wij te weinig of te veel pensioen betaald? Dan krijgt de gepensioneerde een bericht van ons. En betalen wij natuurlijk het bedrag waar de gepensioneerde recht op had. Of we vragen het teveel betaalde bedrag terug. Is een gepensioneerde het daarmee niet mee eens? Dan kan hij een klacht indienen. En bekijken we of het maken van een uitzondering op zijn plaats is.

Bijzondere gebeurtenissen

In 2021 zijn er geen bijzondere dingen gebeurd die wij volgens de Pensioenwet moeten noemen:

- De toezichthouders DNB en AFM hebben geen dwangsommen en boetes opgelegd,
- DNB heeft geen toezichthouder aangewezen (zoals bedoeld in artikel 171 Pensioenwet),
- DNB en AFM hebben geen bewindvoerder aangesteld (zoals bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet),
- Er heeft zich geen situatie voorgedaan waarin wij toestemming moesten vragen aan DNB en AFM (zoals

bedoeld in artikel 172 van de Pensioenwet) en

- De compliance officer heeft geen verkeerde situaties aangetroffen gemaakt.

Goed pensioenfondsbestuur

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen vertelt ons hoe we ons moeten gedragen als pensioenfondsbestuur. Eind 2018 is er een vernieuwde Code Pensioenfondsen vastgesteld. We mogen van deze code afwijken. Dit betekent dat we het anders mogen doen. We moeten dan wel goed kunnen uitleggen waarom.

Afwijking van de code Pensioenfondsen

Een pensioenfonds mag afwijken van deze code. Dit betekent dat het fonds het anders mag doen dan de Code. Kiest het bestuur om het anders te doen? Dan moet het fonds dit uitleggen in het bestuursverslag. In het verantwoordingsorgaan moet minimaal 1 lid jonger zijn dan 40 jaar. Dat staat in norm 33 van de Code en in de diversiteitsvoorwaarden van het fonds. Het is nog niet gelukt om in het verantwoordingsorgaan een lid jonger dan 40 jaar op te nemen.

Diversiteit

In Nederland wonen mensen uit de hele wereld. Overal komt u mensen tegen met een andere achtergrond. In uw supermarkt. Op straat. Op de school van uw kinderen. En ook op uw werk. BPF Schoonmaak wil dat ook in het bestuur laten zien. Het bestuur van BPF Schoonmaak kijkt niet alleen of iemand man of vrouw is. Of hoe oud iemand is. Of waar iemand is geboren. Het bestuur wil ook leden met ouders uit het buitenland. Of iemand die zelf in het buitenland geboren is. Dat noemen we diversiteit. Ieder pensioenfonds moet een goede verdeling hebben van mensen binnen de organisatie. Niet alleen wat betreft kennis en vaardigheden. Dat staat in de Code.

Iedereen verdient een plek in het bestuur

Er moeten bestuurders jonger zijn dan 40 jaar. En er moeten ongeveer evenveel mannen als vrouwen zijn. Eind 2021 waren er 4 vrouwelijke bestuursleden en 6 mannelijke bestuursleden. Sinds 1 januari 2021 is er 1 bestuurder jonger dan 40 jaar. Het bestuur heeft ook plek voor een trainee. Dat is een jonge vrouw of man, die kennis en ervaring opdoet met het besturen van een pensioenfonds.

Hoe zorgt BPF Schoonmaak voor meer diversiteit?

De schoonmaaksector heeft een bijzonder karakter. Er werken veel mensen met een migratieachtergrond. Daarom heeft het bestuur van BPF Schoonmaak een extra diversiteitsnorm gemaakt. De extra norm is dat er minimaal 1 bestuurder een migratieachtergrond* heeft. Ook in het verantwoordingsorgaan geldt deze extra norm. In het bestuur zijn er 3 bestuurders met een migratieachtergrond. Daardoor hebben we de Pensioen Pro award 'Diversiteit en inclusie' gewonnen. En het verantwoordingsorgaan heeft 1 lid met een migratieachtergrond.

Zoeken wij nieuwe bestuurders of leden van het verantwoordingsorgaan? Dan vinden wij het belangrijk dat een bestuurder jonger is dan 40 jaar. En een migratieachtergrond heeft. En voor het verantwoordingsorgaan zoeken we een vrouw jonger dan 40 jaar. Daarmee zorgen we voor nog meer diversiteit.

*Migratieachtergrond volgens de definitie van het CBS.

Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen

Deze Gedragslijn is opgesteld door de Pensioenfederatie. De gedragslijn beschrijft hoe pensioenfondsen de regels van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) naleven. De Gedragslijn schrijft voor hoe een pensioenfonds om hoort te gaan met persoonsgegevens. BPF Schoonmaak heeft privacybeleid opgesteld. In het privacybeleid schrijven we op hoe we de persoonsgegevens verwerken en er veilig mee om gaan. In het privacybeleid volgen we de Gedragslijn.

Met uitzondering van één onderdeel leeft BPF Schoonmaak de gedragslijn na. In ons privacybeleid staat dat we persoonsgegevens bewaren tot het einde van de deelname door waardeoverdracht of overlijden. De bewaartermijn is ten minste 7 jaar en ten hoogste 55 jaar. Maar de gedragslijn bepaalt dat de persoonsgegevens na het einde van de bewaartermijn worden vernietigd of geanonimiseerd. Bij anonimiseren zijn de persoonlijke gegevens verwijderd. BPF Schoonmaak gaat op dit moment na afloop van de bewaartermijn nog niet over tot vernietiging of anonimisering. Wel bewaart BPF Schoonmaak persoonsgegevens na afloop van de bewaartermijn op een manier zodat slechts een beperkte groep van medewerkers toegang hebben (in retentie plaatsen). In 2022 zal BPF Schoonmaak in overleg met haar uitvoerder APG onderzoeken welke keuze het beste is (vernietigen of anonimiseren).

Vergoedingen

Wij vinden het belangrijk om open en eerlijk te zijn. Daarom ziet u hier de vergoeding die de bestuursleden per jaar krijgen.

Naam	VTE **	Functie	Vergoeding 2020	Vergoeding 2021
Renate Bos	0,2	NUB	€ 30.000	€ 30.390
Daan Muusers	0,2	NUB	€ 30.000	€ 30.390
Semih Eski	0,2	NUB	€ 30.000	€ 30.390
Evelyne Simons	0,2	NUB	€ 30.000	€ 30.390
Ruud Sprengels	0,2	NUB	€ 30.000	€ 30.390
Cathrin van der Werf (voorzitter)	0,2	NUB	€ 30.000	€ 30.390
Gerrie Westenbrink *	0,2	NUB	€ 23.836	€ 30.390
Anita Jharap (tevens SFH)	0,4	UB	€ 71.500	€ 79.014
Tarik Uçar	0,6	UB	€ 117.000	€ 118.521
Walther Schapendonk	0,6	UB	€ 135.506	€ 137.226

* De vergoedingen zijn ontvangen over het hele jaar. De heer Westenbrink is in de loop van 2020 lid geworden van het bestuur. Zijn vergoeding in 2020 is daarom lager dan de vergoeding van andere niet uitvoerend bestuurders (NUB).

** De Voltijd equivalent score (VTE score) is een wettelijke norm. Het is de tijd die de bestuurder van een pensioenfonds volgens de benoeming besteed aan zijn functie. 0,2 VTE betekent dat de bestuurder gemiddeld 1 dag per week werkt voor het fonds.

De leden van het verantwoordingsorgaan krijgen een vergoeding per vergadering of bijeenkomst. De totale vergoeding is 623 euro. Voor de voorbereiding van de vergadering is de vergoeding 207,67 euro. En voor de tijdsbesteding per vergadering is de vergoeding 415,33 euro. Kan een lid niet bij de vergadering aanwezig zijn? Dan krijgt hij of zij dus 207,67 euro.

Op 1 januari 2021 zijn de vergoedingen van bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan met 1,3 procent verhoogd. Dit is gelijk aan de inflatie over 2020.

Het pensioenfonds heeft een beheerst beloningsbeleid

De bestuursleden krijgen een vergoeding. Dit krijgen zij op basis van het aantal te werken dagen per week (VTE normering). De standaard vergoeding voor een bestuurder die 1 dag per week voor het fonds werkt is voor een heel jaar € 30.390 in 2021. Uitvoerend bestuurders (UB) zijn aangesteld vanwege hun specifieke

deskundigheid op een bepaald gebied en/of zijn tevens houder van een sleutelfunctie (SFH). Het bestuur wijkt in individuele gevallen van het beloningsbeleid af. Dat is nodig als bij de functie de marktconforme beloning afwijkt van het beloningsbeleid. Sommige bestuurders zijn ondernemer. De btw die zij dan in rekening brengen betaalt het fonds. Deze btw staat niet in de bovengenoemde tabel. In 2021 is de wet op dit punt veranderd. Het fonds betaalt vanaf 1 juli 2021 geen btw meer aan de bestuurders. In het beloningsbeleid van het fonds staat geen prestatiebeloning of variabele beloning. Verder spelen duurzaamheidsrisico's zoals bedoeld in de duurzaamheidsverordening van de EU ('SFDR') geen rol bij het bepalen van de hoogte van de individuele vergoeding.

Interne gedragscode

Bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan ondertekenen bij hun benoeming de interne gedragscode van het fonds. De gedragscode is gebaseerd op het model dat de Pensioenfederatie heeft opgesteld. Jaarlijks rapporteren de afzonderlijke bestuursleden over hun persoonlijke naleving van deze gedragscode in het afgelopen jaar aan de Compliance Officer. Daarna stelt de Compliance Officer een rapport op voor het hele bestuur. Voor het kalenderjaar 2021 is in dat rapport opgenomen dat de gedragscode is nageleefd.

Evaluatie

Ieder jaar heeft het bestuur evaluatiegesprekken met de bestuursleden. Eén keer in de 3 jaar bespreekt het bestuur onder leiding van een onafhankelijk deskundige hoe het gaat binnen het bestuur. Er wordt besproken wat er goed gaat. En wat er anders kan of beter kan. Dit heeft in oktober 2021 plaats gevonden. Bij deze bespreking is ook het omgekeerd gemengd bestuursmodel geëvalueerd.

Resultaat van de gezamenlijke evaluatie in 2021:

- Het omgekeerd gemengd model is nog steeds het best passende model voor het pensioenfonds en de wijze waarop het NUB het intern toezicht uitvoert is sterk verbeterd.
- Het UB neemt de uitvoerende besluiten op grond van het bestaande beleid.
- Het UB zet in op meer onderlinge samenwerking en afstemming
- Het UB informeert de commissies of het Bestuur over hun besluiten en werkzaamheden.
- Het Bestuur gaat gezamenlijk over de nieuwe strategische en beleidsmatige onderwerpen. Of de wijziging daarvan.
- UB-ers bereiden wijziging van het beleid voor en bespreken deze in de commissie
- Het volledige bestuur besluit op basis van het advies van de commissie, opinie van Sleutelfunctiehouder(s) en eventueel extern advies
- Het NUB voert het intern toezicht uit.

Besloten is ook dat er in 2022 geen agendacommissie meer zal zijn. De bestuursvoorzitter overlegt periodiek met het UB (zie pagina 11). In 2022 worden de wijzigingen toegepast en geëvalueerd.

Klachten

Volgens de Code Pensioenfondsen zorgt het bestuur voor een goede klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden makkelijk en bereikbaar is (norm 65).

De verschillende stappen om een klacht te behandelen bij BPF Schoonmaak

Bij BPF Schoonmaak is er geen verschil tussen klachten en geschillen. Als een deelnemer, pensioengerechtigde of partner ontevreden is over de service van het fonds of als die het niet eens is met een besluit van het bestuur van het fonds, dan kan hij/zij daarover in een brief of via e-mail een klacht opsturen naar het bestuur van het fonds.

Als streng gebruikmaken van het pensioenreglement naar het oordeel van het fonds tot een niet eerlijk resultaat leidt, dan kan het fonds afwijken van het pensioenreglement. Als betrokkene het niet eens is met de beslissing van het bestuur op de klacht dan kan hij/zij zich richten tot de Ombudsman Pensioenen.

Aantal klachten 2021

In 2021 zijn er 51 klachten ingediend bij BPF Schoonmaak (2020: 27). Het hogere aantal klachten in 2021 komt door de langere tijd die nodig was voor het beantwoorden van de vragen. Wij hebben meer medewerkers ingezet om de vragen sneller te kunnen beantwoorden. We hebben na beantwoording van de klacht deelnemers gebeld. Het is de deelnemers duidelijk hoe onze klachtenprocedure werkt. In de ogen van de deelnemer is een klacht een snelle manier om antwoord te krijgen. De meeste klagers zijn het niet eens met de inhoud van een beslissing van het fonds.

	Ingediend in 2021	Afgehandeld in 2021	Nog in behandeling op 31 december
Aantal klachten	51	49	2

Klachten bij de Ombudsman Pensioenen

De Ombudsman Pensioenen ontving 2 klachten in 2021, in 2020 waren er geen klachten bij de Ombudsman Pensioenen. Hieronder leest u in het kort waar de 2 klachten bij de Ombudsman Pensioenen over gingen.

De eerste klacht was een aanvraag van een kind om het niet uitbetaalde ouderdomspensioen van zijn moeder te ontvangen. Het bestuur wees deze aanvraag eerder af. Het kind had geen recht op wezenpensioen en kon daardoor ook niet het niet uitbetaalde ouderdomspensioen aanvragen.

Dit is het beleid van BPF Schoonmaak. Dit beleid is in lijn met het servicedocument van de Pensioenfederatie. De Ombudsman Pensioenen heeft gevraagd om het beleid over niet uitbetaalde ouderdomspensioen op de website van BPF Schoonmaak te plaatsen. Dat hebben we gedaan. Wij adviseren om contact op te nemen met het fonds, als iemand aan de voorwaarden voldoet.

De 2e klacht bij de Ombudsman Pensioenen is van iemand die dacht pensioen bij BPF Schoonmaak te hebben. In de periode waarin hij pensioen zou hebben opgebouwd werkte de persoon niet bij een bij BPF Schoonmaak aangesloten werkgever. In die periode bouwde deze persoon dus geen pensioen op. Door deze informatie heeft de Ombudsman Pensioenen het fonds niet gevraagd om de pensioenaanspraken toe te kennen.

Intern toezicht

Inleiding

De niet-uitvoerend bestuurders (NUB) voeren het intern toezicht uit. Zij zien toe op vele zaken. Zoals: het beleid van het bestuur. Op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. En op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Daarvoor hebben zij het toezichtplan 2021 opgesteld.

In het plan staan 10 hoofdprocessen en 6 focusthema's. De hoofdprocessen zijn:

1. opvolging aanbevelingen jaarwerk 2020;
2. integriteit;
3. strategie;
4. governance;
5. financiële opzet;
6. beleggingsbeleid,
7. risicobeheersing;
8. IT en Datamanagement inclusief AVG;
9. communicatiebeleid;
10. uitbestedingen.

De focusthema's zijn:

1. beleggingsbeleid en ALM proces;
2. risicobeheersing - opzet en werking;
3. traject voorbereiding nieuw pensioencontract;
4. uitvoering ERB;
5. maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) in brede zin;
6. uitbesteding vermogensbeheer in relatie tot marktverkenning.

Voor elk toezichtonderwerp is een normenkader uitgewerkt. Dit kader wordt gevormd door de Pensioenwet, de statuten en reglementen van het fonds en de Code Pensioenfondsen. Het NUB verantwoordde zijn toezichttaken aan het verantwoordingsorgaan. Ook legt het NUB hierover verantwoording af via dit jaarverslag.

De uitkomsten van het intern toezicht over 2021 staan in het jaarrapport 2021 van het intern toezicht. Dit rapport bespraken we met het Uitvoerend Bestuur. Het rapport is vastgesteld in de bestuursvergadering van 22 maart 2022. De geïnteresseerde lezer kan het rapport opvragen. Dit hoofdstuk is een samenvatting van het jaarrapport.

Bevindingen van het Intern toezicht in 2021

Het NUB beoordeelde de diverse hoofdprocessen en focusthema's. In dit bestuursverslag beperkt het NUB zich tot de belangrijkste bevindingen over 2021. Wat echt belangrijk is voor het fonds, is gebaseerd op risico-impact of strategische impact.

Opvolging aanbevelingen externe toezichthouders en uit jaarwerk 2020 van accountant, actuaris, Compliance Officer, VO, SFH's, Intern toezicht

Het bestuur neemt iedere bevinding, aanbeveling of suggestie serieus en beoordeelt of en hoe het fonds er vervolg aan kan geven. Het UB houdt daartoe een overzicht bij dat regelmatig wordt bijgewerkt.

Integriteit

Integriteit is een onderwerp waarop het bestuur aantoonbaar de PDCA cyclus volgt. Het bestuur beheerst alle relevante integriteitsrisico op een nauwkeurige manier. Het risico van vermenging met cao-belangen doet zich niet voor door naleving van de goede cultuur.

Missie, visie, strategie

Het fonds heeft de “missie, visie en strategie” op een zorgvuldige manier vastgesteld en vastgelegd. We houden hierbij rekening met wenselijke uitgangspunten.

Governance

Het NUB adviseert om in 2022 meer aandacht te besteden aan het goed blijven functioneren van het bestuur als team en daarbij ook te investeren in cultuur en ‘soft controles’.

Financiële opzet

Het fonds maakt gebruik van een financiële opzet gebaseerd op de met de fondsgremia en sociale partners afgestemde risicohouding. Er is sprake van consistentie tussen gewekte verwachtingen, financiering en pensioenresultaat. Toch heeft het bestuur vastgesteld dat zij in het huidige stelsel niet het beste voor haar deelnemers kan bereiken. Dit komt onder andere door de financiële situatie. Een snelle transitie (mits dat uitvoeringstechnisch probleemloos kan) naar het nieuwe stelsel is het nadrukkelijke doel voor de komende jaren.

Beleggingsbeleid inclusief focusthema MVB in brede zin

Het fonds heeft het “Maatschappelijk Verantwoord Beleggen” op een zorgvuldige manier vastgesteld en vastgelegd. We houden rekening met wenselijke uitgangspunten. Binnen het bestuur besteden we uitgebreid aandacht aan dit onderwerp. Er zijn mooie stappen gezet. Alleen moet er in het jaarverslag wel uitgebreider verslag over worden gedaan.

Risicobeheersing inclusief focusthema opzet en werking risicobeheersing

In 2021 zette het bestuur stappen op een breder vlak dan alleen de bevindingen van DNB in het Beleggingsonderzoek van 2020. Het fonds(bestuur) is een lerende organisatie. Er blijft daarmee altijd ruimte voor verbetering. Maar dit zijn in tegenstelling tot afgelopen jaren relatief kleine stappen. Het fonds hoeft daarmee sinds 2021 niet langer de gaten in zijn risicomanagement dicht te lopen.

Wel is van belang dat het fonds alert blijft op het opkomen van (nieuwe) risico's. Dit betekent dat het fonds zich in het risicomanagement moet kunnen aanpassen. Dat wil zeggen dat het fonds blijft leren van fouten. Dat het kan en wil reageren op nieuwe (niet-voorzien) ontwikkelingen en dat alles met korte reactietijden.

IT, informatiebeveiliging, datakwaliteit en -management inclusief AVG

Tot nu toe ontstaat het beeld dat het bestuur als geheel maar zeer gedeeltelijk grip heeft op de IT-veiligheid van de systemen. Er is wel aandacht voor de risico's die we bij uitvoerders lopen. Het onderwerp kwam aan de orde in de commissie IRM, maar is daar maar voor een deel behandeld en voor het grote deel niet inhoudelijk besproken.

De UB Risk geeft aan zich goed te voelen bij de risicobeheersing van APG, maar dan ook maar net. En hoewel APG enerzijds aangeeft dat IT-risico's altijd “oranje” zijn, worden in het Cybersecurity Raamwerk alle risico's laag ingeschat. Het valt op dat risico's op IT-gebied niet altijd hetzelfde worden beoordeeld.

De problemen op het gebied van datakwaliteit die AFM opmerkte zijn opgelost. Er is alleen geen beleid op dit gebied, anders dan het IT-beleid en de daarbij behorende doelstellingen. Hoe die doelstellingen moeten worden behaald is niet duidelijk. De beoordeling van de datakwaliteit is voldoende, maar de bestuurlijke

grip daarop is nog onvoldoende.

Communicatie

Het fonds heeft het “communicatiebeleid” op een zorgvuldige manier bedacht en opgeschreven. Ook wordt de voortgang steeds in de gaten gehouden en daar waar nodig bijgestuurd. We houden hierbij rekening met wenselijke uitgangspunten.

Uitbestedingen inclusief focusthema Uitbesteding Vermogensbeheer

Het fonds begrijpt heel goed dat de organisaties die werk voor haar doen een grote rol spelen. Omdat het fonds eindverantwoordelijk is voor de uitbesteding, moet zij zorgen steeds in control te zijn. De wijze waarop het fonds haar uitbestedingen beheerst: beleid, monitoring met behulp van rapportages, incidentopvolging en evaluatie toont dat er sprake is van controle.

Daarbij is in 2021 gerichte aandacht voor informatiebeveiliging ingezet. De ontwikkelingen op dit gebied vragen nog om opname in het uitbestedingsbeleid. APG doet dat op een manier dat iedereen mee kan kijken en deelt dit met haar klanten. Met name voor de beleggingsorganisaties is deze aandacht nog wenselijk. Het NUB doet daarom het voorstel hier met AIM en NT over door te praten en afspraken te maken.

Focusthema Beleggingsbeleid in relatie tot ALM-proces

Er is goed nagedacht over de uitgangspunten van de ALM: de samenstelling van de scenarioset, de economische verwachtingen en de opzet. Met het nieuwe pensioencontract is rekening gehouden door een langere horizon (60 jaar) te gebruiken. Ook zijn de uitkomsten van het deelnemerspreferentie-onderzoek meegenomen.

De aanpak van de ALM is goed en de aandacht lag op de hoofdlijnen en de vooraf bedachte doelen van de ALM. De manier waarop het proces en de rolverdeling is georganiseerd was goed. De uitkomsten zijn uitgebreid besproken in bestuur en met sociale partners.

Wellicht is het goed om het VO meer te betrekken bij de uitkomsten van de ALM. Zeker vanwege het nieuwe pensioenstelsel en het verschuivende risico naar deelnemers.

Focusthema: Traject voorbereiding nieuw pensioencontract

De aanbevelingen uit 2020 zijn opgevolgd. We laten daarbij wel weten dat de discussie over het juiste overstapmoment (zo vroeg mogelijk of niet?) nog niet helemaal afgerond is. In 2021 heeft het bestuur, een goed beeld gevormd van de keuzes voor het soort contract en de risicohouding. Dit heeft ze gedaan met de sociale partners en het VO op basis van de onderzoeken die zijn gedaan. Dit alles is besproken met de betrokken stakeholders.

Focusthema Uitvoering ERB

Pensioenfondsen zijn verplicht om 1 keer per 3 jaar een Eigen Risicobeoordeling uit te doen. En de resultaten moeten zij delen met DNB. Dit staat in de IORP II regels.

De deadline voor het uitvoeren van de ERB 21 is uiterlijk 13 januari 2022. Het bestuur besteedde in 2021 tijdens bestuur- en studiedagen uitvoerig tijd en aandacht aan het opstellen van een ERB. Een ERB heeft als doel om de strategie van het fonds, de belangrijkste risico's en mogelijke gevolgen hiervan voor de financiële positie van het fonds en haar deelnemers in samenhang te beoordelen. De ERB is volgens planning uitgevoerd en voor de deadline ingediend bij DNB.

Aanbevelingen van het intern toezicht

1	IT, informatiebeveiliging, datakwaliteit en -management inclusief AVG	Implementeer de beheersmaatregelen uit het ICT-beleid, te beginnen met basiskennis over informatiebeveiliging en cybersecurity bij het gehele bestuur. Bepaal daarvoor eerst welke basiskennis nodig en vanaf welk moment het bestuur zich voldoende capabel acht de risico's te beoordelen.
2	IT, informatiebeveiliging, datakwaliteit en -management inclusief AVG	Inhoudelijke bespreking van de risico's in de betreffende commissies op basis van die kennis (formuleer "beliefs" t.a.v. cybersecurity en datakwaliteit om richting te geven aan die bespreking).
3	IT, informatiebeveiliging, datakwaliteit en -management inclusief AVG	Geef aandacht aan de wijze van risicobeoordeling en -mitigatie door de uitvoeringsorganisaties en heb daarbij aandacht voor de verschillende belangen en voor consistentie.
4	IT, informatiebeveiliging, datakwaliteit en -management inclusief AVG	Schakel een onafhankelijke derde in om een oordeel te geven over de cybersecurity en de belangrijkste risico's en maatregelen daarbij te benoemen.
5	IT, informatiebeveiliging, datakwaliteit en -management inclusief AVG	Geef binnen het IT-beleid aandacht aan hoe de doelstellingen op het gebied van datakwaliteit behaald worden en hoe deze beoordeeld en gemonitord worden (maak een specifiek databeleid).
6	IT, informatiebeveiliging, datakwaliteit en -management inclusief AVG	Geef aandacht aan de "wetware" (de mensen die de systemen gebruiken), in het bijzonder de omgang van bestuursleden met de data en de systemen en formuleer daar richtlijnen op.

Functioneren van het intern toezicht in 2021

Het NUB hield als intern toezicht in 2021 5 bijeenkomsten waarvan 2 als studiebijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomsten werkten we aan het beoordelen van de hoofdprocessen en focusthema's voor 2021. Verder bereidde we het jaarplan intern toezicht 2022 voor en deed het NUB een zelfevaluatie.

De manier waarop het NUB een oordeel vormt over het functioneren van het bestuur wordt nog niet door iedere NUB als een makkelijk proces gezien. Soms voelt het nog als zwemmen en vastlopen in te diepgaand onderzoek van een proces. We nemen het voorstel om dit in 2022 als duo te onderzoeken over. Dan sparren we makkelijker en bouw je een sterke band op met de collega.

Als NUB (intern toezicht) horen we aan het VO verantwoording af te leggen. Tot nu toe is het de voorzitter soms bijgestaan door 1 andere NUB'er die daaraan invulling geeft. Het voorstel is dit eenmaal per jaar als gehele NUB te doen.

Over de invulling van onze eigen rol als NUB hebben we de volgende conclusies getrokken:

- We kunnen ons meer ontwikkelen door het voorbereiden en stellen van de goede vragen.
- We zoeken naar verdieping op de vraag hoe diep/of hoe breed ons onderzoek ingestoken moet zijn.
- We willen voorstellen te onderzoeken (aan de hand van een vragenlijst van de opleiding aan de EUR: Risico audit en IT) welke risicotypes de leden van het bestuur zijn.

- We zouden regelmatig van andere toezichthouders (ook uit andere sectoren dan pensioenfondsen) willen horen hoe zij te werk gaan.

Toezichtplan 2022

Vanuit de reguliere opdracht van het NUB toezicht te houden op de algemene gang van zaken, de evenwichtige belangenafweging en een adequate risicobeheersing zijn naast de basisprocessen de volgende focusthema's voor 2022 aan de orde.

Focusthema's voor 2022 zijn:

1. Traject voorbereiding naar een nieuw pensioencontract
2. IT beleid en IT risicobeheersing bij uitbestedingen
3. Gewenst gedrag in het bestuurlijk functioneren
4. Implementatie nieuwe wet-en regelgeving
5. Datakwaliteit: van beleid tot uitvoering (PDCA)

Waar we rekening mee houden in 2022

Betaalbaar houden van de pensioenregeling en het risico op verlagen

Bij een dekkingsgraad van 100,7 procent hebben wij precies 1 euro voor elke euro die wij nu en tot in de verre toekomst uitbetalen. Om te zorgen dat er ook in de toekomst voldoende geld overblijft als de jongeren met pensioen gaan, is een grotere reserve nodig.

De rente waar pensioenfondsen mee moeten rekenen is aangepast. Voor pensioen dat over meer dan 20 jaar wordt uitbetaald wordt de rente in enkele stappen verder verlaagd. Een daling van de rente zorgt voor een verlaging van de dekkingsgraad. Ook wordt bij een lagere rente het opbouwen van pensioen duurder.

Ook met de regels die gelden tot de invoering van een nieuw pensioenstelsel blijft het mogelijk dat het fonds de opgebouwde pensioenen moet verlagen in 2023 of daarna. Dit vinden wij niet wenselijk en we willen zo snel mogelijk overstappen naar het nieuwe pensioenstelsel. In de nieuwe regels mogen we rekenen met een rendement. We verwachten dat we dan duidelijker kunnen zijn over het verhogen en verlagen van pensioen.

Wij overleggen in 2022 verder met cao-partijen over de keuze voor een nieuwe premiereregeling. En over de aanpassing van de pensioenregeling tot de premiereregeling kan ingaan.

Gevolgen van de oorlog in Oekraïne

Rusland heeft Oekraïne aangevallen. Wij zijn daar erg van geschrokken. We leven mee met alle mensen. Met de mensen die moesten vluchten. Met de mensen die familie of vrienden hebben verloren. Met de mensen die nu gewond zijn. En we leven ook mee met de mensen in Rusland die problemen hebben door deze oorlog.

Volgens ons beleid letten we goed op de landen waar we in beleggen. In het hoofdstuk beleggingen staat hoe wij omgaan met arbeidsnormen en mensenrechten in de landen waarin we beleggen. En we zeggen er iets van als dingen daar niet goed gaan. En soms willen we ergens niet langer in beleggen.

In 2021 hebben we een nieuw landenbeleid vastgesteld. Dat landenbeleid kijkt naar hoe de landen omgaan met arbeidsnormen. In het tweede kwartaal van 2022 zullen we het landenbeleid gaan uitvoeren. Op basis van dat beleid zal Wit-Rusland maar ook Oekraïne in de portefeuille worden uitgesloten. Op de website kunt u zien welke landen nog meer worden uitgesloten.

Rusland en Wit Rusland hebben straf gekregen van andere landen. Dat noemen we sancties. Daarom verkopen we ook alle Russische staatsbeleggingen. Dat doen we zo snel mogelijk. We verkopen alle beleggingen in de Russische staat. We verkopen ook de beleggingen in bedrijven die van de Russische staat zijn. Toen de oorlog begon was de waarde van die beleggingen ongeveer 34 miljoen euro. Dat is ongeveer 0,5 procent van al ons geld. Het is dus een klein deel van al ons geld. We verkopen de beleggingen zodra het kan.

We verwachten niet dat deze verkoop gevolgen heeft voor de pensioenen die wij uitkeren aan onze gepensioneerden. De oorlog kan ook financiële gevolgen hebben voor onze andere beleggingen. En voor dat wat onze deelnemers en pensioengerechtigden kunnen kopen van hun salaris en hun uitkering. Deze gevolgen kennen wij nu nog niet.

Oordeel van het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan geeft in dit verslag zijn oordeel over het functioneren van het bestuur in 2021. Het verantwoordingsorgaan mag volgens de wet over bepaalde voorstellen van het bestuur adviezen uitbrengen. Ook mag het verantwoordingsorgaan volgens de wet een oordeel geven over het beleid door het bestuur. Dit gaat over het uitgevoerde beleid van het afgelopen jaar en de keuzes van het bestuur voor de toekomst.

Algemeen

Het verantwoordingsorgaan heeft deze werkzaamheden in 5 vergaderingen uitgevoerd. Bij deze vergaderingen was de voorzitter van het bestuur aanwezig. De voorzitter heeft een toelichting gegeven op de onderwerpen waarover het verantwoordingsorgaan advies gaf en over het uitgevoerde beleid. Daarnaast waren bij toerbeurt ook andere bestuursleden aanwezig om beleidszaken op hun vakgebied toe te lichten.

Ook heeft het verantwoordingsorgaan het actuarieel rapport, het accountantsverslag en het jaarverslag van BPF Schoonmaak besproken. Dit deed het met de actuaris, accountant en de onafhankelijk voorzitter van het bestuur.

De leden van het verantwoordingsorgaan blijven werken aan hun pensioen kennis. Dit doen wij door het volgen van studiedagen, bijeenkomsten van de Pensioenfederatie en opleidingen. Wij focussen ons op verschillende aandachtsgebieden van het onderwerp pensioen. De opleidingen die wij hebben gevolgd, liggen in het verlengde van deze aandachtsgebieden.

Zo kan het verantwoordingsorgaan nog beter de onderwerpen beoordelen waarover het moet adviseren. En kan het nog beter het gevoerde beleid van het bestuur in het afgelopen jaar beoordelen.

De studiedag besteedden wij aan de inhoudelijke en procesmatige onderdelen van het pensioenakkoord. Op deze manier probeerden wij om de rol, die het verantwoordingsorgaan bij de implementatie van het pensioenakkoord heeft, zo goed mogelijk vorm en inhoud te geven. Een onafhankelijke externe adviseur begeleidde deze studiedag. Deze adviseur staat het verantwoordingsorgaan ook bij wanneer wij onze adviezen over het pensioenakkoord moet geven.

Daarnaast hebben wij ook een gezamenlijke studiedag met het bestuur gevolgd. Tijdens deze dag bespraken wij de volgende onderwerpen:

- Deelnemersanalyse. Dit ging in op de samenstelling van het deelnemersbestand. Het aantal deelnemers, opgebouwd pensioen, aantal dienstjaren actieven, hoogte opgebouwd pensioen slapers en het aantal overlijdensgevallen.
- Resultaten van een deelnemersonderzoek over risicobereidheid. Dit onderzoek was in het kader van het beleggingsbeleid.
- De fondsstrategie 2021-2024 en maatschappelijk verantwoord beleggen. We bespraken wet- en regelgeving, beleid en aandachtspunten.

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2021 met 5 leden haar werkzaamheden uitgevoerd. Een openstaande vacature is niet ingevuld.

De adviezen van het verantwoordingsorgaan aan het bestuur

Het bestuur heeft het verantwoordingsorgaan 4 adviesaanvragen voorgelegd. Dit zijn de adviezen die het verantwoordingsorgaan uitbracht.

1. *Publiciteitsbeleid*

Het bestuur bepaalde een publiciteitsbeleid. Daarin staat wie van het fonds reageert op vragen uit de media. En ook hoe er wordt gereageerd op deze vragen. Het verantwoordingsorgaan adviseert positief omtrent dit publiciteitsbeleid.

2. *Wijziging beloningsbeleid i.v.m. SFDR*

SFDR staat voor Sustainable Finance Disclosure Regulation. Op basis van deze verordening (SFDR) dienen pensioenfondsen verantwoording af te leggen over duurzaamheidsaspecten en duurzaamheidsrisico's, en het vergroten hiervan, bij hun beloningsbeleid. Voor BPF Schoonmaak is duurzaamheid geen onderdeel van het beloningsbeleid. Daarom is het genoeg dat het fonds in het beloningsbeleid zegt dat duurzaamheidsrisico's geen invloed hebben op de hoogte van beloningen.. Het bestuur paste ook het beloningsbeleid aan m.b.t. de elektronische hulpmiddelen. De bestuursleden ontvangen deze wanneer zij die nodig hebben. Het verantwoordingsorgaan heeft positief geadviseerd.

3. *Communicatiejaarplan 2022.*

Na het negatieve advies op het communicatiejaarplan 2021 gaf het verantwoordingsorgaan ook geen positief advies op het communicatiejaarplan 2022. De aanbevelingen van het verantwoordingsorgaan, zoals ook benoemd in 2021, hebben betrekking op meerdere punten. Zo is er de niet goed tot uiting komende koppeling tussen de strategie van het fonds en het communicatiejaarplan. De vele versnipperde communicatie-instrumenten en bijhorende kosten. En daaraan gekoppeld de bereikbaarheid van de deelnemers en de urgentie van het inzetten van deelnemerspanels.

4. *Premie en pensioenopbouw 2022*

De sociale partners hielden de premie 2022 gelijk aan de premie 2021. Het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen en bijhorende levenslange risicopartnerpensioen zijn licht gestegen t.o.v. 2021. Het uitgangspunt hierbij is dat de premie genoeg is voor een evenwichtige financiering van de pensioenregeling. Het verantwoordingsorgaan heeft daarom positief geadviseerd.

Oordeel van het verantwoordingsorgaan

Dit oordeel gaat over het handelen van het bestuur in 2021, het door het bestuur uitgevoerde beleid in 2021 en de beleidskeuzes voor de toekomst.

Dit oordeel leggen wij hieronder uit.

Standaardprocessen en focusthema's 2021

Het niet-uitvoerend bestuur stelde eind 2020 een toezichtplan 2021 op met standaardprocessen en focusthema's. Het doel van dit toezichtplan is om aan het begin van 2021 duidelijk te hebben over belangrijke zaken. Dit betreft: de algemene gang van zaken, de evenwichtige belangenafweging en de adequate risicobeheersing (standaardprocessen). En ook bij de bijzonder voor ons fonds geldende aandachtsgebieden in 2021, de zogenaamde focusthema's 2021.

Ook helpt het toezichtplan het niet-uitvoerend bestuur in zijn werk. Zo biedt het richtlijnen om de uitvoering van het beleid te beoordelen. En kan er een definitief oordeel gegeven worden einde 2021.

De voorzitter van het bestuur besprak en deelde dit toezichtplan begin 2021 met het

verantwoordingsorgaan.

Ook is tijdens de overleggen met het verantwoordingsorgaan gedurende het jaar de voortgang van het toezicht door het niet-uitvoerend bestuur met het verantwoordingsorgaan gedeeld.

Ook het oordeel van het niet-uitvoerend bestuur op einde 2021 is in het overleg van het verantwoordingsorgaan besproken. De samenvatting van dit oordeel van het niet-uitvoerend bestuur is opgenomen in het jaarverslag.

Hieronder een korte toelichting van de standaardprocessen en focusthema's 2021 zoals het verantwoordingsorgaan ze bekijkt.

Standaardprocessen

Het verantwoordingsorgaan waardeert de positief kritische houding van het niet-uitvoerend bestuur. Dit komt onder andere tot uiting in de beoordelingen, de opmerkingen, de verbeter suggesties en de aanbevelingen bij de bevindingen van het interne toezicht in 2021. Alsmede bij de aanpassingen van de werkwijze van het interne toezicht. Dit laatste om nog preciezer en onafhankelijker het interne toezicht vorm te geven.

Enkel één standaardproces beoordeelde het interne toezicht als onvoldoende. Dit betrof de bestuurlijke grip op IT, informatiebeveiliging, cybersecurity en datakwaliteit.

Het verantwoordingsorgaan geeft het bestuur het advies om dit standaardproces met nog meer urgentie en externe expertise dan het bestuur had voorzien op te pakken.

Binnen het standaardproces Governance is het gehanteerde bestuursmodel, het Omgekeerd Gemengd Model, geëvalueerd op haar geschiktheid. Dit heeft het bestuur gedaan middels een (zelf)evaluatie door het bestuur en een afsluitende governancedag onder leiding van een externe adviseur. De conclusie van het bestuur is dat het Omgekeerd Gemengd Model als bestuursmodel prima aansluit op de fondsdoelstellingen.

Het verantwoordingsorgaan gaf voorafgaand aan de evaluatie de aanbeveling om deze evaluatie via een externe adviseur te laten uitvoeren. De reden hiervan is om zowel het onderzoek, de bevindingen, de beoordelingen, de eventuele benchmark en de conclusies onafhankelijk te laten zijn. Deze aanbeveling nam het bestuur niet over.

Daarnaast ziet het verantwoordingsorgaan in de rapportage van de (zelf)evaluatie door het bestuur dat de bevindingen van het uitvoerend bestuur en het niet-uitvoerend bestuur op diverse fronten verschillend zijn. Als men doorgaat met het Omgekeerde Gemengd Model dan heeft het verantwoordingsorgaan nog wel een kanttekening. Het vraagt zich namelijk af of het uitvoerende bestuur in dit model wel op zijn best kan presteren. Dit vanwege de taken en verantwoordelijkheden binnen het Omgekeerd Gemengd Model.

Focusthema's 2021

1. Beleggingsbeleid (inclusief ALM-onderzoek)

Het bestuur heeft in 2021 het ALM-onderzoek laten uitvoeren. Uiteraard volgens de opdracht van het bestuur. De resultaten zijn besproken en bediscussieerd in het bestuur. Ook met het verantwoordingsorgaan zijn de uitgangspunten, de opdracht, en resultaten door het bestuur gedeeld en besproken. Bij de uitgangspunten inzake de risicohouding van de deelnemers heeft het verantwoordingsorgaan nog aandachtspunten meegegeven aan het bestuur. Bijvoorbeeld; hebben de deelnemers een volledige AOW opgebouwd?

2. Risicobeheersing: opzet en werking

Het verantwoordingsorgaan waardeert de kritische houding van het niet uitvoerend bestuur inzake dit focusthema. Het verantwoordingsorgaan onderschrijft de geformuleerde verbeter suggesties.

3. Uitvoering ERB

Conform de regels uit IORP II heeft BPF Schoonmaak haar eerste eigen risicobeoordeling uitgevoerd en ingeleverd bij DNB.

De resultaten van deze risicobeoordeling, alsmede de vervolgacties bij risico's die extra aandacht nodig hebben, zijn gedeeld en besproken met het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan stelt het op prijs dat wij ieder half jaar geïnformeerd worden over de status van genoemde vervolgacties.

4. Traject voorbereiding naar een nieuw pensioencontract

Op procesmatig en inhoudelijk vlak heeft het bestuur dit verder opgepakt. Dit was niet op alle punten mogelijk. Dit vanwege het jaar uitstel van het pensioenakkoord waardoor de wetten nog geen definitieve vorm hebben. Ook besprak het bestuur dit onderwerp met het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan verwacht in een vroeg stadium bij de inhoudelijke keuzes te worden betrokken. Bij die keuzes waar het verantwoordingsorgaan conform zijn rol zeggenschap over heeft.

5. MVB in brede zin (beleid/klimaat/IMVB/de S van ESG)

Het bestuur heeft dit focusthema voortvarend opgepakt, zowel binnen het bestuur, de commissie en met externe adviseurs.

Het bestuur lichtte dit focusthema meerdere malen toe tijdens de overleggen van het verantwoordingsorgaan.

6. Uitbesteding vermogensbeheer (marktverkenning)

De marktverkenning heeft plaatsgevonden en de resultaten zijn met het verantwoordingsorgaan gedeeld.

Beleidskeuzes voor de toekomst

Het niet-uitvoerend bestuur heeft een toezichtplan met focusonderwerpen en focusthema's 2022 opgesteld (zie pagina 57 van dit jaarverslag). Dit toezichtplan deelde zij met het verantwoordingsorgaan (maart 2022).

Het verantwoordingsorgaan is het eens met de gekozen invulling.

Naleving van de Code Pensioenfondsen

In het jaarverslag heeft het bestuur aangegeven op welke manier de Code Pensioenfondsen is gevolgd. Het Verantwoordingsorgaan vindt dit voldoende.

Afsluitend

Het verantwoordingsorgaan oordeelt vanuit de taak die hij volgens de statuten heeft. Daarbij gaat het verantwoordingsorgaan uit van informatie die hij ontvangt van het bestuur, de accountant en de certificerend actuaris. Het verantwoordingsorgaan geeft een positief oordeel over het beleid dat het bestuur in 2021 uitvoerde.

Reactie van het bestuur

Het bestuur wil ook dit jaar de leden van het verantwoordingsorgaan hartelijk danken. De constructieve samenwerking en de betrokken houding van het verantwoordingsorgaan wordt enorm op prijs gesteld. In de advisering over het communicatiejaarplan waren het bestuur en het verantwoordingsorgaan het in 2021 niet helemaal eens. Het Verantwoordingsorgaan zet bijvoorbeeld vraagtekens bij het belang van het gebruik van social media. Het bestuur heeft toegelicht dat het toegevoegde waarde ziet in gebruik van social media als kanaal en dit zal blijven voortzetten. Dat laat echter onverlet dat het bestuur in 2022 hard aan de slag zal gaan met de overige aanbevelingen van het VO.

We zijn het eens met verantwoordingsorgaan dat de bestuurlijke grip op IT, informatiebeveiliging, cybersecurity en datakwaliteit in 2022 verder moet worden versterkt.

Ten aanzien van de evaluatie van het bestuursmodel, merkt het bestuur op dat er naast de genoemde ingezette evaluatievormen, ook een auditonderzoek door de onafhankelijke sleutelfunctiehouder Audit heeft plaatsgevonden, waaruit blijkt dat het bestuur goed in staat is binnen het omgekeerd gemengd model haar bestuurlijke taken uit te voeren. Het bestuur zal scherp blijven letten op de werking van ons bestuursmodel. In oktober 2022 kijken we hoever we zijn gekomen met de aandachtspunten uit de evaluatie.

Ook in 2022 en daarop volgende jaren zal het bestuur zich samen met het verantwoordingsorgaan vooral richten op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en de wenselijke uitvoering van de pensioenregeling vanaf dat moment. Het bestuur zal hierin handelen vanuit de kernwaarden van het pensioenfonds Betrokken, Begrijpelijk en Betaalbaar. Graag vraagt het bestuur aan het verantwoordingsorgaan om net als in voorgaande jaren het bestuur scherp te blijven houden in de focus op het behalen van onze doelstellingen en onze kernwaarden. Het bestuur rekt op voortzetting van de goede samenwerking met het verantwoordingsorgaan.

Jaarrekening

Toelichting op de jaarrekening

Deze jaarrekening is zorgvuldig samengesteld. BPF Schoonmaak probeert in de communicatie bovendien zo helder mogelijk te zijn en moeilijke woorden te vermijden. In de jaarrekening komen echter veel termen en omschrijvingen voor die we volgens de wet en verslaggevingsregels moeten gebruiken. We kunnen die daarom vaak niet eenvoudiger beschrijven. Wel leggen we zo veel mogelijk begrippen uit.

Balans per 31 december 2021

(Na bestemming van het saldo van baten en lasten, bedragen in duizenden euro's)

		31-12-2021	31-12-2020
Activa			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	(1)	7.144.589	6.832.033
Vorderingen en overlopende activa	(2)	47.262	47.491
Overige activa	(3)	16.154	21.951
		7.208.005	6.901.475
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	52.566	-698.589
Technische voorzieningen	(5)	7.026.548	7.424.214
Overige schulden en overlopende passiva	(6)		
- Derivaten		125.761	169.304
- Overige schulden en overlopende passiva		3.130	6.546
		7.208.005	6.901.475

De cijfers tussen haakjes verwijzen naar de uitleg in de algemene toelichting op pagina 69 en verder.

Staat van baten en lasten over 2021

(Bedragen in duizenden euro's)

		2021	2020
Baten			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	(7)	248.377	258.414
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	(8)	188.435	566.345
Saldo overdracht van rechten	(9)	14.625	-1.617
Overige baten	(10)	2.739	2.200
		454.176	825.342
Lasten			
Pensioenuitkeringen	(11)	84.185	73.781
Pensioenuitvoeringskosten	(12)	15.697	15.603
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	(13)		
Pensioenopbouw		260.602	311.448
Rentetoevoegingen		-40.156	-21.293
Onttrekking voor pensioenuitkeringen		-84.660	-74.813
Toevoeging voor pensioenuitvoeringskosten		2.967	4.291
Wijziging marktrente		-668.886	1.048.217
UFR wijziging marktrente		130.457	-
Wijziging overige actuariële uitgangspunten		-4.319	-237.368
Wijziging door overdracht van rechten		14.240	1.122
Inkoop VPL-aanspraken		-	21.875
Wijzigingen door kanssystemen en overige		-7.911	-1.605
		-397.666	1.051.874
Overige lasten	(14)	805	1.058
		-296.979	1.142.316
Saldo staat van baten en lasten			
		751.155	-316.974

De cijfers tussen haakjes verwijzen naar de uitleg in de algemene toelichting op pagina 69 en verder.

Bestemming van het saldo van baten en lasten

(Bedragen in duizenden euro's)

	2021	2020
Beleidsreserve	867.482	-325.166
Bestemmingsreserve beleggingen	-107.006	102.702
Bestemmingsreserve premiedepot	-9.321	-94.510
Saldo van baten en lasten	751.155	-316.974

Kasstroomoverzicht over 2021

(Bedragen in duizenden euro's)

	2021	2020
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	247.687	232.930
Ontvangen premies overgangsregeling	-	15.001
Ontvangen waardeoverdrachten	38.856	19.471
Betaalde pensioenuitkeringen	-83.996	-73.789
Betaalde waardeoverdrachten	-24.235	-21.548
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-18.743	-16.438
Ontvangen overige baten	1.909	2.177
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	161.478	157.804
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	12.226.643	10.210.989
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	82.821	105.632
Aankopen beleggingen	-12.401.462	-10.524.079
Mutatie onderpand in geld	-70.419	54.435
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-4.858	-5.019
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-167.275	-158.042
Mutatie liquide middelen	-5.797	-238
Stand liquide middelen per 1 januari	21.951	22.189
Stand liquide middelen per 31 december	16.154	21.951

Algemene toelichting

(Bedragen in duizenden euro's, tenzij anders aangegeven)

Inleiding

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf (hierna BPF Schoonmaak) is gevestigd in Amsterdam. BPF Schoonmaak regelt de pensioenen voor werknemers en oud-werknemers in de schoonmaak- en glazenwassersbranche. Alle werkgevers in deze bedrijfstak moeten zich bij het fonds aansluiten. BPF Schoonmaak betaalt uitkeringen bij ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid. BPF Schoonmaak staat ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 41177936.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening van BPF Schoonmaak voldoet aan de eisen die in de Pensioenwet en in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek staan. Ook houdt BPF Schoonmaak zich aan de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur heeft de jaarrekening op x juni 2022 vastgesteld.

Schattingswijzigingen

Schattingswijziging voorziening pensioenverplichtingen; rentetermijnstructuur

De pensioenverplichtingen berekenen we met de rentetermijnstructuur. Deze wordt door DNB voorgeschreven. Vanaf 2021 past DNB deze rentetermijnstructuur in vier gelijke stappen per 1 januari van een jaar aan. De rente voor de eerste 20 jaren verandert niet. De rente na deze 20 jaar verandert wel. De rente gaat dalen. Hierdoor stegen de verplichtingen op 1 januari 2021 met 130.457. De dekkingsgraad is op dat moment ineens met 1,6 procentpunt gedaald.

Jaarrekening

De jaarrekening geeft een jaarlijks overzicht van de financiële situatie van het fonds. De balans is het overzicht van alle bezittingen of vorderingen en alle schulden of verplichtingen op 31 december. De staat van baten en lasten is een overzicht van opbrengsten (inkomsten) en kosten (uitgaven) in het boekjaar. En het kasstroomoverzicht laat zien hoeveel geld er binnenkwam en hoeveel geld er uit ging. BPF Schoonmaak maakt de jaarrekening elk jaar volgens vastgestelde (basis)regels. Al deze regels samen vormen het stelsel van de jaarrekening. Deze algemene toelichting beschrijft de regels van BPF Schoonmaak.

Het bestuur gaat er van uit dat het fonds niet binnenkort ophoudt te bestaan. Daarom is de jaarrekening opgesteld volgens de zogenaamde continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering

In het stelsel van de jaarrekening staan ook regels om te bepalen wat de waarde van de bezittingen en schulden is. Dit zijn de grondslagen voor de waardering.

Algemeen

BPF Schoonmaak waardeert beleggingen en pensioenverplichtingen op reële waarde. Dat is hetzelfde als de

marktwaarde. Soms lukt het niet om de reële waarde van een belegging goed vast te stellen. Dan berekent het fonds de waarde op een andere manier. Deze rekenmethode heet de geamortiseerde kostprijs.

Alle andere activa (dat zijn bezittingen of vorderingen) en passiva (dat zijn schulden of verplichtingen) waardeert het fonds op nominale waarde. Behalve als specifieke grondslagen bepalen dat het anders moet. De nominale waarde is de waarde die de activa of passiva vanaf het begin hebben. Toch komt deze nominale boekwaarde in de buurt van de reële waarde. Want deze vorderingen en schulden hebben allemaal een korte looptijd.

Schattingen en veronderstellingen

Om een jaarrekening te maken moet het bestuur oordelen vormen, veronderstellingen doen en schattingen maken. Deze oordelen, veronderstellingen en schattingen bepalen hoe het fonds grondslagen gebruikt. Ook hebben ze invloed op de waarde van activa en verplichtingen en baten en lasten in de jaarrekening. Het bestuur baseert de schattingen en veronderstellingen op ervaring en op andere betrouwbare factoren. Samen vormen de oordelen, veronderstellingen en schattingen de basis voor de boekwaarde van activa en verplichtingen. Deze waarde kunt u niet zomaar uit andere bronnen afleiden.

Het bestuur beoordeelt de schattingen en veronderstellingen vaak. Als het nodig is, verandert het bestuur de schattingen. Heeft de verandering alleen gevolgen voor de periode waarin de schatting wordt herzien? Dan wordt de nieuwe schatting alleen opgenomen in die verslagperiode. Heeft de verandering gevolgen voor de verslagperiode én voor de toekomst? Dan wordt de nieuwe schatting opgenomen in de periode van verandering én in toekomstige perioden. In de toelichting bij de jaarrekening vindt u, waar nodig, meer uitleg over de oordelen, schattingen en veronderstellingen.

Opname van een actief, verplichting, bate of last

Een actief (dit is een bezitting) staat op de balans wanneer het waarschijnlijk is dat het fonds er in de toekomst economisch voordeel van heeft. Maar alleen als het fonds de waarde van dat voordeel betrouwbaar kan vaststellen. Een verplichting (dit is bijvoorbeeld een pensioen dat het fonds nu of in de toekomst moet uitkeren) staat op de balans als het waarschijnlijk is dat de verplichting leidt tot een uitstroom van geld. Maar alleen als het fonds de omvang van dat bedrag betrouwbaar kan vaststellen.

Baten (inkomsten) staan in de staat van baten en lasten wanneer het vermogen vergroot is door een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting. Maar alleen als het fonds de omvang betrouwbaar kan vaststellen. Lasten (uitgaven) staan in de staat van baten en lasten wanneer het vermogen is verkleind door een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting. Maar alleen als het fonds de omvang betrouwbaar kan vaststellen.

Een transactie kan ertoe leiden dat (bijna) alle toekomstige economische voordelen en (bijna) alle risico's van een actief of een verplichting naar een ander overgaan. Dan neemt het fonds het actief of de verplichting niet meer in de balans op.

Het fonds verwerkt transacties op handelsdatum (dit is het moment waarop het fonds de afspraak met de ander maakt) en niet op afwikkelingsdatum (dit is het moment waarop de afspraak uitgevoerd wordt, bijvoorbeeld betaald wordt). Daarom kan er een post 'nog af te wikkelen transacties' zijn. Deze post kan een actief of een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Salderen betekent verrekenen. Een financieel actief en een financiële verplichting kunnen we gesaldeerde in de balans opnemen. Een voorbeeld van een financieel actief is een vordering of een saldo op een bankrekening. Een 'gewoon' actief is bijvoorbeeld een voorraad of een huis. Salderen mag alleen als het volgens de wet of het contract is toegestaan en de betaling en de ontvangst op hetzelfde moment afgewikkeld worden. Ook moeten we het voornemen hebben om dit zo te doen. Als er rentebaten en rentelasten horen bij de gesaldeerde posten, salderen we deze ook.

Transacties, vorderingen en schulden in vreemde valuta

Een transactie is een zakelijke overeenkomst. Het gaat om aan- of verkoop van goederen, geld of beleggingen. Het fonds belegt in gebieden met verschillende muntsoorten. Daarom zijn er ook transacties in andere muntsoorten dan de euro. Dat zijn transacties in vreemde valuta. Vonden deze transacties in de verslagperiode plaats? Dan staan ze in de jaarrekening tegen de koers op het moment van de transactie (de transactiedatum). Monetaire activa (bezittingen in geld) en passiva (schulden in geld) in vreemde valuta rekent het fonds om naar de euro tegen de koers op balansdatum. De koersverschillen die hieruit voortkomen nemen we op als bate of als last bij Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen in de staat van baten en lasten.

1 Beleggingen voor risico pensioenfondsen

Algemeen

Volgens de Pensioenwet moeten we beleggingen waarderen op reële waarde.

Vorderingen en schulden uit beleggingen die bij een bepaalde beleggingscategorie horen, nemen we als beleggingsdebiteuren en -crediteuren op in die beleggingscategorie. Dit doen we ook voor liquide middelen (geld op bankrekeningen) die bij een beleggingscategorie horen.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde vastgoedfondsen waardeert BPF Schoonmaak tegen de reële waarde: de beurskoers op de balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen waarderen we ook tegen de reële waarde. Eerst stellen we de waarde van de beleggingen in het vastgoedfonds vast. De waarde wordt bepaald door onafhankelijke taxateurs. Deze waarde wordt gecontroleerd door een accountant. Daarna bepalen we wat ons aandeel in het vastgoedfonds is. Ons aandeel in die waarde staat op de balans. Soms wijken de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen af van de waarderingsgrondslagen van het fonds. Dan passen we de waardering als het kan aan de waarderingsgrondslagen van BPF Schoonmaak aan.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen waardeert BPF Schoonmaak op reële waarde. Deze waarde is de beursnotering op de balansdatum. De reële waarde van niet-beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen is gelijk aan de laatst bekende intrinsieke waarde (marktwaarde). Dit is ons aandeel in het zichtbare eigen vermogen op de balans van die aandelenfondsen.

Private equity-beleggingen waarderen we op reële waarde, oftewel op de intrinsieke waarde. Private equity zijn investeringen in ondernemingen buiten de aandelenbeurzen om. Deze intrinsieke waarde halen we uit de laatste rapportages van de fondsmanagers en de fonds-van-fonds-managers. Dit zijn de managers van de fondsen waarin we beleggen.

We passen deze waarde aan voor nog te ontvangen en nog te betalen bedragen in de periode tot de balansdatum. Ook houden we rekening met eventuele belangrijke financiële gevolgen van gebeurtenissen na ontvangst van de rapportages.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen waardeert BPF Schoonmaak op reële waarde. De reële waarde is de beurskoers op de balansdatum, met toevoeging van rente.

Covered fondsen zijn fondsen waarvan de bezittingen gedekt worden door onderpand. BPF Schoonmaak waardeert deze fondsen ook op reële waarde.

Leningen waarderen we op reële waarde. Deze waarde bepalen we door de toekomstige kasstromen (rente, aflossingen en verwachte boeterente bij vervroegde aflossingen) contant te maken op basis van de geldende marktrente. Hierin nemen we een opslag voor debiteurenrisico en liquideiteitsrisico mee.

Contant maken (of de contante waarde berekenen) van een toekomstige kasstroom betekent dat we zijn waarde op de balansdatum bepalen. Dit doen we door rekening te houden met verwachte rentepercentages in de toekomst. Dit is de periode tussen de balansdatum en het moment van de kasstroom (ontvangst of betaling).

Deposito's en vorderingen op banken waarderen we op nominale waarde.

Derivaten

Derivaten is een verzamelnaam voor financiële contracten. Voorbeelden zijn opties, futures en swaps. Derivaten waardeert BPF Schoonmaak op reële waarde (de marktwaarde) van het contract. Voor beursgenoteerde contracten is dit de beurskoers op de balansdatum. De waardering van niet-beursgenoteerde contracten baseren we op beschikbare marktinformatie. Deze informatie gebruiken we daarna in waarderingsmodellen. Schuldsposities in derivaten staan onder de overige schulden.

Overige beleggingen

Geldmarktbeleggingen waardeert BPF Schoonmaak op reële waarde, oftewel de contante waarde van de toekomstige kasstromen (rente en aflossing). Posities in rekening-courantsaldi waarderen we op nominale waarde.

Niet-beursgenoteerde belangen in infrastructuurbeleggingen (bijvoorbeeld wegen) waardeert BPF Schoonmaak op ons aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Hierbij nemen we ook de overige onderliggende activa en onderliggende verplichtingen mee die daar bij horen.

2 Vorderingen en overlopende activa

Wanneer we verwachten dat vorderingen oninbaar zijn (dus niet betaald worden), maken we hiervoor een voorziening. Dat betekent dat we een bedrag opzij zetten op de balans. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's maken we één schatting van verliezen en risico's op balansdatum.

Overlopende activa zijn bijvoorbeeld vooruitbetaalde kosten. Vorderingen en overlopende activa die horen

bij beleggingen, staan onder de beleggingen.

3 Overige activa

Onder overige activa vallen bijvoorbeeld de banktegoeden die meteen opeisbaar zijn (dit noemen we liquide middelen). Dat betekent dat we er gebruik van kunnen maken wanneer we dat willen. Deze tegoeden zijn anders dan tegoeden uit beleggingstransacties. Liquide middelen die horen bij beleggingstransacties staan onder de beleggingen.

4 Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves zijn het bedrag dat overblijft als alle actiefposten en schuldposten in de balans zijn opgenomen. Ook de technische voorzieningen horen bij de schuldposten.

Beleidsreserve

De beleidsreserve is gelijk aan de totale reserve, maar dan zonder de bestemmingsreserve beleggingen en de bestemmingsreserve premiedepot.

Bestemmingsreserve beleggingen

De bestemmingsreserve beleggingen is een buffer voor het opvangen van koersdalingen van beleggingen en andere risico's waarvoor we een buffer moeten aanhouden. De standaardtoets van De Nederlandsche Bank (DNB) bepaalt hoe groot deze buffer moet zijn. U leest hier meer over in de paragraaf Solvabiliteitsrisico in het hoofdstuk Risicobeheer en derivaten.

Bestemmingsreserve premiedepot

De bestemmingsreserve premiedepot is een buffer die gebruikt kan worden voor het verhogen van het opbouwpercentage als de feitelijke premie in verhouding tot de kostendeckende premie leidt tot een verlaging van het opbouwpercentage in 2021 of latere jaren. Ook kan de bestemmingsreserve worden gebruikt om de premiedekkingsgraad te verhogen.

Deze bestemmingsreserve bestaat uit de positieve verschillen tussen de feitelijke premies en de gedempte kostendeckende premies. De stand van de bestemmingsreserve per begin van het boekjaar wordt verhoogd met het beleggingsrendement over het boekjaar. Als deze bestemmingsreserve op een bepaald moment niet voor dat doel gebruikt kan worden dan houden we de reserve voor andere jaren aan. Het premiedepot moet volgens aanwijzingen van DNB worden gebruikt vóóordat een eventuele verlaging van de pensioenaanspraken mag worden doorgevoerd. Begin 2021 is het saldo van eind 2020 gebruikt voor het ophogen van het opbouwpercentage. De bestemmingsreserve premiedepot is daardoor eind 2021 leeg.

5 Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen waardeert BPF Schoonmaak op reële waarde. Hiervoor kiezen we de beste inschatting van toekomstige pensioenuitkeringen die nodig zijn voor de onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen op de balansdatum. Daarna maken we deze inschatting van de waarde contant. Dat betekent dat we uitrekenen hoeveel geld we nu moeten hebben om straks aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de nominale aanspraken die deelnemers hebben opgebouwd en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen die het fonds heeft gedaan op of voor 31 december. De contante waarde bepalen we met de nominale rentetermijnstructuur.

De berekening van de voorziening pensioenverplichtingen baseren we op:

- het pensioenreglement dat geldt op de balansdatum;
- de aanspraken die over de afgelopen deelnemersjaren zijn verworven;
- actuariële uitgangspunten.

De post voorziening pensioenverplichtingen bestaat uit de volgende onderdelen: voorziening basisregeling, voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP) en voorziening premievrijstelling/IBNR.

1. Voorziening basisregeling

Dit zijn alle verplichtingen uit de basisregeling met betrekking tot het ouderdomspensioen/partnerpensioen.

2. Voorziening AOP

De voorziening arbeidsongeschiktheidspensioen is een voorziening voor ingegane arbeidsongeschiktheidspensioenen.

3. Voorziening premievrijstelling/IBNR

BPF Schoonmaak houdt bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen rekening met premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid. Hiervoor baseren we ons op de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling bestaat.

De voorziening IBNR is voor zieke deelnemers waarvan we verwachten dat ze arbeidsongeschikt worden. De voorziening IBNR is een reservering voor de verwachte premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid voor de komende twee jaren. De voorziening IBNR is aan het eind van het boekjaar ongeveer twee keer de verwachte schadelast voor premievrije pensioenopbouw gebaseerd op de rentetermijnstructuur per einde boekjaar.

Actuariële uitgangspunten

Voor de voorziening pensioenverplichtingen hebben we ook actuariële uitgangspunten. Dat zijn uitgangspunten die de actuaaris gebruikt, zoals overlevingskansen (inschatting van de levensverwachting) en partnerfrequenties (inschatting van hoeveel deelnemers een partner hebben). BPF Schoonmaak gebruikt daarvoor alleen grondslagen die de toezichthouder goed vindt. De toezichthouder is DNB. We houden ook rekening met de voorspelbare trend in overlevingskansen.

We maken de berekeningen volgens deze actuariële grondslagen en veronderstellingen (geldend op 31 december 2021):

- Rekenrente: deze baseren we op de rentetermijnstructuur (verwachte rente in de toekomst) die DNB maandelijks publiceert. Eind 2021 was de rente gemiddeld 0,59 procent (eind 2020: 0,24 procent). De voorziening pensioenverplichtingen is op basis van deze rente gelijk aan de voorziening pensioenverplichtingen volgens de rentetermijnstructuur.
- Overlevingstafels: wij gebruiken de Prognosetafel AG2020 voor de gehele Nederlandse bevolking. Door de prognosetafel te gebruiken houden we rekening met de ontwikkeling van de verwachte sterfte. We passen de sterftetekansen van de Prognosetafel AG2020 aan. Dit hangt onder andere af van leeftijd en geslacht. De sterfte binnen ons fonds wijkt namelijk af van de sterfte van de hele Nederlandse bevolking. Deze aanpassing noemen we de ervaringssterfte.
- De technische voorzieningen voor nabestaandenpensioenen die nog niet zijn ingegaan berekenen we met een partnerfrequentie. Vanaf 67 jaar gaan we uit van de werkelijke burgerlijke staat. Het partnerpensioen berekenen we volgens het uitgangspunt:
 - de partner van een verzekerde man is 3 jaar jonger,
 - de partner van een verzekerde vrouw is 3 jaar ouder,
- Voor het wezenpensioen gebruiken we een opslag die gelijk is aan 0,5 procent (2020: 0,5 procent) van het niet ingegane partnerpensioen.
- Over de voorziening voor pensioenverplichtingen rekenen we een kostenopslag van 2,2 procent (2020: 2,2 procent). Deze opslag is bestemd voor toekomstige administratie- en excassokosten. Excassokosten zijn de kosten die we maken om de pensioenuitkeringen te betalen.
- Om de voorziening voor toekomstige pensioenopbouw van arbeidsongeschikte deelnemers te bepalen gaan we uit van een kans van 7,0 procent (2020: 7,0 procent) dat iemand die arbeidsongeschikt is weer arbeidsgeschikt wordt.
- Om de voorziening voor AOP te bepalen gaan we uit van een kans van 0 procent (2020: 0 procent) dat iemand die arbeidsongeschikt is weer arbeidsgeschikt wordt.
- Voor ouderdompensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de volgende staffel voor het vormen van een voorziening aangehouden: van pensioenleeftijd tot 70 jaar: 100 procent van de voorziening, vanaf 70 jaar per jaar 10 procent minder, zodat op leeftijd 79 geen voorziening meer resteert. Voor nabestaandenpensioen dat nog niet is ingegaan nemen we geen voorziening op, als de deelnemer onvindbaar is of niet reageert.

Het bestuur besluit ieder jaar of het de opgebouwde pensioenaanspraken indexeert. Indexatie is hetzelfde als toeslag verlenen. Het betekent dat uw pensioen dan meegroeit met de inflatie. Zodat u met uw pensioen evenveel kunt blijven kopen. Alle indexatiebesluiten die op de balansdatum bestaan, nemen we mee in de berekening. Soms wordt na balansdatum voldaan aan van tevoren bepaalde voorwaarden voor indexatie. Dan nemen we ook indexatiebesluiten na balansdatum mee. BPF Schoonmaak houdt geen rekening met toekomstige salarisontwikkelingen.

Om indexatie te verlenen moet het fonds genoeg geld hebben. Het bestuur streeft ernaar jaarlijks een indexatie te verlenen die maximaal gelijk is aan de stijging van het *CBS-indexcijfer (CPI), alle huishoudens, afgeleid*. Met 'afgeleid' wordt bedoeld dat belasting- en accijnseffecten geen invloed hebben op de index.

6 Overige schulden en overlopende passiva

Schuld overgangsregeling (VPL)

Het fonds voert namens cao-partijen de overgangsregeling uit. Deze regeling is bedoeld voor een aparte groep deelnemers. Dit zijn de deelnemers die zijn geboren in 1948 tot en met 1955 én steeds werknemer in de schoonmaaksector zijn gebleven sinds 31 december 2006. BPF Schoonmaak koopt voor deze groep extra ouderdomspensioen in over het verleden. De voor de overgangsregeling ontvangen premies worden strikt gescheiden van de premie voor de pensioenregeling in de jaarrekening bijgehouden. De ontvangen premies laten we als vooruit ontvangen bedragen zien. Daarvoor nemen we een Schuld overgangsregeling op.

De Schuld overgangsregeling groeit door betaalde VPL-premies over het boekjaar en de beleggingsopbrengsten (zonder de opbrengsten uit de rentederivaten). De schuld neemt af door de inkoop van het extra ouderdomspensioen bij het fonds. We baseren de inkoop op de rentetermijnstructuur (verwachte rente in de toekomst), die we verhogen met de solvabiliteitsopslag (solvabiliteit is het vermogen dat het fonds op langere termijn moet hebben om aan de verplichtingen te kunnen voldoen).

Eind 2021 zijn alle bij het fonds bekende aanspraken ingekocht. Wat er daarna nog over is gebleven, is vrij gevallen in de algemene reserve van het fonds.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten rekenen we toe aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De waarderingsgrondslagen voor de beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen bepalen voor een groot deel de posten in de staat van baten en lasten. We verantwoorden gerealiseerde én niet-gerealiseerde baten en lasten in het resultaat.

7 Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

Premiebijdragen zijn bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen die werkgevers en werknemers aan ons betaalden of nog moeten betalen. Onder deze post werden tot en met boekjaar 2019 ook de aan de deelnemers toegekende VPL-rechten opgenomen.

8 Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

Directe beleggingsopbrengsten

Directe beleggingsopbrengsten zijn rentebaten en -lasten, dividenden (dit zijn inkomsten uit aandelen), huuropbrengsten en vergelijkbare opbrengsten. Dividend verantwoorden we op het moment van betaalbaar stellen. Rentebaten en huuropbrengsten worden toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Indirecte beleggingsopbrengsten zijn de gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, staan als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten.

Aankoopkosten verwerken we in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten verantwoorden we als onderdeel van de gerealiseerde waardeveranderingen.

Kosten van vermogensbeheer

Kosten van vermogensbeheer bestaan vooral uit vergoedingen voor het beheer en bewaarloon. Dit zijn alleen de kosten die door het fonds zelf betaald worden. De kosten die via beleggingsfondsen in rekening worden gebracht worden verrekend.

9 Saldo overdracht van rechten

De post saldo overdracht van rechten is het saldo van overgenomen en overgedragen pensioenverplichtingen.

10 Overige baten

De overige baten rekenen we toe aan de periode waarop ze betrekking hebben.

11 Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen zijn de aan deelnemers uitgekeerde bedragen, inclusief de afkopen. Afkopen is het in één keer uitbetalen van kleine pensioenen. De pensioenuitkeringen rekenen we toe aan het verslagjaar waarin ze thuishoren.

12 Pensioenuitvoeringskosten

Dit zijn de kosten die het fonds maakt om de pensioenregeling te kunnen uitvoeren, bijvoorbeeld administratiekosten. De pensioenuitvoeringskosten rekenen we toe aan de periode waarop ze betrekking hebben.

13 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Pensioenopbouw

Dit is de contante waarde van de pensioenaanspraken die in het boekjaar zijn opgebouwd. De kosten pensioenopbouw bestaan uit de kosten voor inkoop van ouderdomspensioen, de éénjarige risicokoopsom voor overlijdensrisicodekking en de éénjarige risicokoopsom voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. De overlijdensrisicodekking dekt het risico voor het nabestaandenpensioen, het wezenpensioen en de ANW-hiaatcompensatie.

Rentetoevoeging

De rentetoevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen is gelijk aan de éénjaarsrente uit de DNB-rentetermijnstructuur op 1 januari 2021.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte pensioenuitkeringen berekenen we vooraf actuarieel. Dit nemen we op in de voorziening pensioenverplichtingen. Het bedrag dat we gebruiken voor de financiering van de pensioenen in de

verslagperiode gaat van de voorziening af.

Mutatie voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) berekenen we vooraf actuariel en nemen we op in de voorziening pensioenverplichtingen. Het bedrag dat we gebruiken voor de financiering van de kosten in de verslagperiode gaat van de voorziening af.

Wijziging marktrente

Ieder jaar berekenen we per 31 december de reële waarde van de voorziening pensioenverplichtingen op basis van de actuele rentetermijnstructuur. Het verschil tussen deze berekening en de berekening op basis van de rentetermijnstructuur van 31 december van vorig jaar laten we hier zien.

Wijziging door overdracht van rechten

Hier laten we de waardeverandering zien van de technische voorzieningen doordat deelnemers hun aanspraken overdragen van een ander pensioenfonds naar BPF Schoonmaak of van BPF Schoonmaak naar een ander pensioenfonds.

Inkoop VPL-aanspraken

Hier laten we de toename van de technische voorziening door inkoop van voorwaardelijk pensioen zien.

Wijziging door kanssystemen en overige

Hier laten we de resultaten zien die zijn ontstaan door afwijkingen ten opzichte van de veronderstellingen die gemaakt zijn, zoals langleven, kortleven en arbeidsongeschiktheid. Ook laten we hier de resultaten van overige mutaties zien.

Wijziging overige actuariële uitgangspunten

Het bestuur beoordeelt de actuariële grondslagen en/of berekeningsmethoden regelmatig. Het bestuur kan de grondslagen en methoden aanpassen om de reële waarde van de pensioenverplichtingen goed te berekenen. Dit doen we op basis van interne en externe actuariële deskundigheid.

14 Overige lasten

De overige lasten rekenen we toe aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht stelt BPF Schoonmaak op volgens de directe methode. Bij deze methode halen we de kasstromen uit de staat van baten en lasten. We corrigeren de kasstromen voor de wijziging van de bijbehorende balansposities. We laten kasstromen uit pensioenactiviteiten (bijvoorbeeld betaalde uitkeringen en ontvangen premies) en kasstromen uit beleggingsactiviteiten (bijvoorbeeld ontvangen en betaalde rente op beleggingen) apart zien.

Toelichting op de balans

(Bedragen in duizenden euro's, tenzij anders aangegeven)

1 Beleggingen voor risico pensioenfondsen

Overzicht totale waarde per beleggingscategorie

Eind 2021	vastgoed- beleggingen	aandelen	vastrentende waarden	derivaten	overige beleggingen	totaal
Belegde waarden in beleggingscategorie	659.819	1.998.126	4.169.663	96.970	150.462	7.075.040
Beleggingsdebiteuren	5.811	3.563	32.723	20.025	-	62.122
Liquide middelen	3	-	-	632	6.792	7.427
Beleggingscrediteuren	-	-	-	-	-	-
Stand per 31 december 2021	665.633	2.001.689	4.202.386	117.627	157.254	7.144.589

Eind 2020	vastgoed- beleggingen	aandelen	vastrentende waarden	derivaten	overige beleggingen	totaal
Belegde waarden in beleggingscategorie	499.008	1.917.634	3.956.631	187.841	214.640	6.775.754
Beleggingsdebiteuren	4.960	3.235	31.913	5.756	-	45.864
Liquide middelen	3	-	-	1.113	9.375	10.491
Beleggingscrediteuren	-76	-	-	-	-	-76
Stand per 31 december 2020	503.895	1.920.869	3.988.544	194.710	224.015	6.832.033

Derivaten met een negatieve waarde staan als schuld op de creditzijde van de balans. In 2021 was de negatieve waarde van de derivaten 125.761 (2020: 169.304).

BPF Schoonmaak belegt niet actief in premiebijdragende instellingen.

We hebben, net als in 2020, geen beleggingen uitgeleend.

Verloopoverzicht van belegde waarden per beleggingscategorie

2021	vastgoed- beleggingen	aandelen	vastrentende waarden	derivaten	overige beleggingen	totaal
Stand per 1 januari 2021	499.008	1.917.634	3.956.631	187.841	214.640	6.775.754
Aankopen/verstrekkingen	144.274	55.476	1.367.750	9.856.131	1.048.250	12.471.881
Verkopen/aflossingen	-37.466	-396.072	-960.861	-9.719.965	-1.112.279	-12.226.643
Waardeontwikkeling	54.003	421.088	-193.857	-183.494	-149	97.591
	659.819	1.998.126	4.169.663	140.513	150.462	7.118.583
Mutatie derivaten passiva	-	-	-	-43.543	-	-43.543
Stand per 31 december 2021	659.819	1.998.126	4.169.663	96.970	150.462	7.075.040

2020	vastgoed- beleggingen	aandelen	vastrentende waarden	derivaten	overige beleggingen	totaal
Stand per 1 januari 2020	468.345	1.592.497	3.670.038	119.130	136.340	5.986.350
Aankopen/verstrekkingen	38.201	270.256	1.052.753	8.164.834	943.600	10.469.644
Verkopen/aflossingen	-20.008	-69.343	-989.326	-8.270.001	-862.311	-10.210.989
Waardeontwikkeling	12.470	124.224	223.166	119.784	-2.989	476.655
	499.008	1.917.634	3.956.631	133.747	214.640	6.721.660
Mutatie derivaten passiva	-	-	-	54.094	-	54.094
Stand per 31 december 2020	499.008	1.917.634	3.956.631	187.841	214.640	6.775.754

Reële waarde

Schattingen en oordelen

De beleggingen van het fonds hebben we bijna allemaal gewaardeerd tegen reële waarde op de balansdatum.

Voor de meeste beleggingen van het fonds kunnen we marktprijzen gebruiken. Bij directe genoteerde marktprijzen wordt de waarde door een beurs bepaald. Bij afgeleide marktnoteringen wordt er via een beleggingsfonds belegd en hebben de beleggingen in dat fonds een waarde die door een beurs bepaald is. In deze groep zitten verder beleggingen waarbij de reële waarde bepaald wordt met markt- en beursinformatie (bijvoorbeeld valutakoersen) en informatie van onafhankelijke partijen. Voor sommige beleggingen zijn er geen marktnoteringen. Dan gebruiken we waarderingsmodellen en -technieken, zoals contante waardeberekeningen of intrinsieke waarde.

De tabel toont het verschil tussen marktnoteringen en waarderingsmodellen en -technieken:

	genoteerde marktprijzen	contante waardeberekening	intrinsieke waarde	totaal
Waarde per 31 december 2021				
Vastgoedbeleggingen	30.813	-	629.006	659.819
Aandelen	1.660.443	-	337.683	1.998.126
Vastrentende waarden	3.460.236	-	709.427	4.169.663
Derivaten	-	96.970	-	96.970
Overige beleggingen	-	-	150.462	150.462
	5.151.492	96.970	1.826.578	7.075.040
Waarde per 31 december 2020				
Vastgoedbeleggingen	27.534	-	471.474	499.008
Aandelen	1.537.926	-	379.708	1.917.634
Vastrentende waarden	2.845.815	-	1.110.816	3.956.631
Derivaten	-	187.841	-	187.841
Overige beleggingen	-	-	214.640	214.640
	4.411.275	187.841	2.176.638	6.775.754

Schattingen van de reële waarde zijn een momentopname. We baseren ze op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. De schattingen zijn subjectief, ze bevatten onzekerheden en een oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, beweeglijkheid van de koers (volatiliteit) of schatting van kasstromen).

Belegde waarden in vastgoedbeleggingen

	31-12-2021	31-12-2020
Vastgoed in fondsen	659.819	499.008
Stand per 31 december	659.819	499.008

Belegde waarden in aandelen

	31-12-2021	31-12-2020
Aandelen in eigen portefeuille (beursgenoteerd)	1.660.442	1.537.926
Aandelen in beleggingsfondsen	334.473	376.152
Private equity (niet beursgenoteerd)	3.210	3.556
Stand per 31 december	1.998.125	1.917.634

Belegde waarden in vastrentende waarden

	31-12-2021	31-12-2020
Staatsobligaties	2.661.887	2.433.083
Obligatiebeleggingsfondsen	792.635	796.423
Hypotheken	322.191	314.392
Bedrijfsobligaties	295.290	322.046
Covered fondsen	97.660	89.755
Overige	-	932
Stand per 31 december	4.169.663	3.956.631

Belegde waarden in derivaten (met een positieve waarde)

	31-12-2021	31-12-2020
Rentederivaten	93.152	164.428
Valutaderivaten	3.818	23.413
Stand per 31 december	96.970	187.841

Belegde waarden in overige beleggingen

	31-12-2021	31-12-2020
Geldmarktfondsen	140.343	204.755
Infrastructuur	10.119	9.885
Stand per 31 december	150.462	214.640

2 Vorderingen en overlopende activa

Specificatie vorderingen en overlopende activa

	31-12-2021	31-12-2020
Vorderingen op werkgevers	42.903	46.845
Te vorderen administratiekosten	3.684	546
Terug te vorderen uitkeringen	86	100
Overige vorderingen	589	-
Stand per 31 december	47.262	47.491

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd die korter is dan één jaar.

Specificatie vorderingen op werkgevers

	31-12-2021	31-12-2020
Nog te ontvangen gefactureerde premie	24.209	24.304
Voorziening dubieuze debiteuren	-2.756	-3.625
	21.453	20.679
Nog te factureren premie	21.450	26.166
Stand per 31 december	42.903	46.845

In 2021 onttrokken we een bedrag van 126 aan de voorziening (2020: 1.058 toevoeging). We schreven een bedrag van 743 aan premies over voorgaande jaren als oninbaar af (2020: 403).

3 Overige activa

	31-12-2021	31-12-2020
Liquide middelen	16.154	21.951
Stand per 31 december	16.154	21.951

Liquide middelen zijn tegoeden op bankrekeningen die direct of op korte termijn vrij beschikbaar zijn. BPF Schoonmaak heeft bij ING Bank nv een kredietfaciliteit van 2.000. Hiervan wordt eind 2021 geen gebruik gemaakt. We maken dus geen gebruik van mogelijkheden om geld voor korte tijd te lenen.

4 Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Stand per 1 januari 2021	Uit bestemming saldo van baten en lasten	Stand per 31 december 2021
2021			
Beleidsreserve	-1.846.333	867.482	-978.851
Bestemmingsreserve beleggingen	1.138.423	-107.006	1.031.417
Bestemmingsreserve premiedepot	9.321	-9.321	-
Totaal	-698.589	751.155	52.566

Volgens het besluit van het bestuur in de vergadering van 25 mei 2022 is het positieve saldo van baten en lasten over 2021 van 751.155 verwerkt in de reserves.

	Stand per 1 januari 2020	Uit bestemming saldo van baten en lasten	Stand per 31 december 2020
2020			
Beleidsreserve	-1.521.167	-325.166	-1.846.333
Bestemmingsreserve beleggingen	1.035.721	102.702	1.138.423
Bestemmingsreserve premiedepot	103.831	-94.510	9.321
Totaal	-381.615	-316.974	-698.589

Solvabiliteit

	31-12-2021		31-12-2020	
Aanwezig vermogen (exclusief bestemmingsreserve premiedepot)	7.079.114	100,7%	6.716.304	90,5%
Af: technische voorziening	7.026.548	100,0%	7.424.214	100,0%
Eigen vermogen	52.566	0,7%	-707.910	-9,5%
Af: vereist eigen vermogen	1.031.417	14,7%	1.138.423	15,3%
Vrij vermogen	-978.851	-14,0%	-1.846.333	-24,8%
Minimaal vereist eigen vermogen	295.115	4,2%	319.241	4,3%
Dekkingsgraad		100,7%		90,5%

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen gebruiken we het standaardmodel. Wij vinden dat de uitgangspunten van het standaardmodel goed aansluiten bij het risicoprofiel dat BPF Schoonmaak heeft.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad berekenen we door:

$$\frac{\text{Aanwezig vermogen}}{\text{Technische voorzieningen}} \times 100\%$$

Het aanwezig vermogen in deze berekening bestaat uit alle bezittingen verminderd met de overige schulden en de bestemmingsreserve premiedepot.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraden van de afgelopen twaalf maanden. Per 31 december 2021 was de beleidsdekkingsgraad 96,2 procent. Eind 2020 was dit 85,5 procent.

De minimaal vereiste dekkingsgraad is 104,2 procent (2020: 104,3 procent) en de vereiste dekkingsgraad is 114,7 procent (2020: 115,3 procent). Met een beleidsdekkingsgraad van 96,2 procent heeft het fonds dus een tekort ten opzichte van de minimaal vereiste dekkingsgraad.

Herstelplan

In 2015 hebben we een herstelplan opgesteld volgens de regels van het nieuwe FTK. Dit herstelplan is goedgekeurd door toezichthouder DNB.

De belangrijkste maatregelen uit het herstelplan zijn;

- Het toekennen van lagere of geen toeslagen
- Het aanpassen van de premie
- Het korten van aanspraken.

Elk jaar moet er een geactualiseerd herstelplan worden opgesteld. In 2021 is het herstelplan dan ook geactualiseerd. Volgens dit herstelplan zou de beleidsdekkingsgraad van BPF Schoonmaak eind 2021 gelijk zijn aan 92,9 procent. Omdat de beleidsdekkingsgraad eind 2021 96,2 procent is lopen we voor op het herstelplan. De beleidsdekkingsgraad is per 31 december 2021 lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad.

Per 31 december 2015, 31 december 2016, 31 december 2017, 31 december 2018, 31 december 2019 en 31 december 2020 was dit ook het geval. Dit betekent dat de beleidsdekkingsgraad vijf jaar aaneengesloten lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Als dat gebeurt moet het fonds een onvoorwaardelijke korting doorvoeren, behalve als het fonds gebruik maakt van de vrijstellingsregeling.

Het fonds heeft besloten om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling. Hierdoor hoeft het fonds in 2022 geen korting door te voeren.

5 Technische voorzieningen

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds naar regeling

	31-12-2021	31-12-2020
Basisregeling	6.823.211	7.216.867
Voorziening AOP	8.803	10.408
Voorziening premievrijstelling/IBNR	194.534	196.939
Stand per 31 december	7.026.548	7.424.214

Mutatieoverzicht voorziening pensioenverplichtingen

	2021	2020
Stand per 1 januari	7.424.214	6.372.340
Pensioenopbouw	260.602	311.448
Rentetoevoegingen	-40.156	-21.293
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-84.660	-74.813
Toevoeging voor pensioenuitvoeringskosten	2.967	4.291
Wijziging marktrente	-668.886	1.048.217
UFR wijziging marktrente	130.457	-
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	-4.319	-237.368
Wijziging door overdracht van rechten	14.240	1.122
Inkoop VPL-aanspraken	-	21.875
Wijzigingen door kanssystemen en overige	-7.911	-1.605
	-397.666	1.051.874
Stand per 31 december	7.026.548	7.424.214

Meer uitleg over de verschillende posten vindt u in de toelichting op de staat van baten en lasten (zie pagina 103).

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen naar categorieën deelnemers

	31-12-2021		31-12-2020	
	aantal	bedrag	aantal	bedrag
Actieve deelnemers	114.258	3.166.603	116.467	3.565.615
Gewezen deelnemers	379.994	2.414.991	380.120	2.502.656
Pensioengerechtigden	34.611	1.094.693	32.000	1.031.144
Overige deelnemers		200.059		166.148
Netto pensioenverplichtingen		6.876.346		7.265.563
Opslag voor toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling		150.202		158.651
Stand per 31 december		7.026.548		7.424.214

De voorziening pensioenverplichtingen heeft een langlopend karakter.

Het bedrag voor overige deelnemers betreft de voorziening voor premievrijstelling en arbeidsongeschiktheid.

6 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2021	31-12-2020
Derivaten met een negatieve waarde	125.761	169.304
Schuld overgangsregeling	-	3.679
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.745	1.568
Uitkeringen	55	57
Waardeoverdrachten	5	9
Overige schulden	1.325	1.233
Stand per 31 december	128.891	175.850

Alle schulden behalve Derivaten met een negatieve waarde hebben een resterende looptijd die korter is dan één jaar. De overige schulden bestaan vooral uit kosten die we nog moeten betalen.

Specificatie derivaten met een negatieve waarde

	31-12-2021	31-12-2020
Valutaderivaten	12.088	741
Rentederivaten	16.219	690
Ontvangen onderpand in geld op derivaten	97.454	167.873
Stand per 31 december	125.761	169.304

De valutaderivaten met een negatieve waarde hebben een looptijd van korter dan een jaar.

De rentederivaten met een negatieve waarde hebben een looptijd van langer dan vijf jaar.

Schuld overgangsregeling (VPL)

Het verloop van deze post is als volgt:

	2021	2020
Stand per 1 januari	3.679	13.623
Premie VPL betaald door werkgevers	-	14.976
Rendement	389	521
Onttrekking (inclusief solvabiliteitsopslag)	-	-25.441
Vrijval i.v.m. einde regeling	-4.068	
	-3.679	-9.944
Stand per 31 december	-	3.679

Eind 2021 zijn alle bij het fonds bekende aanspraken ingekocht. Wat er daarna nog over is gebleven, is via het resultaat vrij gevallen in de algemene reserve van het fonds.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Ontvangen en verstrekte zekerheden en garanties

Dit heeft betrekking op de onderpanden die ontvangen zijn voor derivaten. Zie de toelichting op pagina 100.

Contractuele verplichtingen

BPF Schoonmaak besteedt de administratieve uitvoering uit aan APG DWS en Fondsenbedrijf N.V. Het fonds heeft met APG een overeenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten, met een opzegtermijn van één jaar. De totale verplichting voor 2022 bedraagt ongeveer 14,6 miljoen euro.

Voor de beleggingen heeft BPF Schoonmaak overeenkomsten voor onbepaalde tijd afgesloten met meerdere vermogensbeheerders. Deze contracten zijn op korte termijn opzegbaar. De totale verplichting voor 2022 is ongeveer 3,2 miljoen euro (schatting op basis van 2021).

Investerings- en stortingsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen heeft het fonds op de balansdatum investerings- en stortingsverplichtingen.

bedragen in duizenden euro's	31-12-2021	31-12-2020
Vastgoed	4.678	6.673
Private equity	2.091	2.273
Infrastructuur	652	679
	7.421	9.625

We verwachten dat we deze verplichtingen in het volgende boekjaar bijna helemaal afwikkelen.

BPF Schoonmaak kiest er voor om geen nieuwe investeringen in private equity te doen. De bestaande portefeuilles worden afgebouwd, maar de lopende verplichtingen moeten we wel nakomen. We verkopen de beleggingen in private equity als we er een goede prijs voor kunnen krijgen.

Risicobeheer en derivaten

BPF Schoonmaak belegt ook indirect. Dat betekent dat we meedoen in beleggingspools en -instellingen, die gespecialiseerd zijn in bepaalde beleggingen. Dat heet participeren in een beleggingsfonds. Om te kijken naar de risico's die het fonds loopt kijken we naar de beleggingen in de pools. Dit heet ook wel de doorkijkbenadering. De tabellen in deze paragraaf zijn opgesteld op basis van de doorkijkbenadering en wijken daarom af van de tabellen in de balans en de toelichting op de balans.

Solvabiliteitsrisico

Het beheer en de financiering van de pensioenverplichtingen brengen risico's met zich mee. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Daarvoor streeft het fonds naar genoeg solvabiliteit ten opzichte van de reële waarde van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit is de verhouding tussen de pensioenverplichtingen en het eigen vermogen op de balans. Als de solvabiliteit hoger is, kan het pensioenfonds beter aan zijn verplichtingen voldoen.

Het grootste risico voor het fonds is het solvabiliteitsrisico. Als de solvabiliteit lager dan nul is, dan heeft het fonds niet genoeg geld om de pensioenuitkeringen in de toekomst te betalen. Er zijn algemene normen en specifieke normen (opgelegd door de toezichthouder) om de solvabiliteit te bepalen. Als de solvabiliteit zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen (voor de werkgevers en de deelnemers). Ook is er dan geen ruimte voor een eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval moet het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten verminderen.

BPF Schoonmaak berekent de gewenste solvabiliteit volgens het standaardmodel van DNB. Hierbij wordt naar verschillende risico's gekeken. Per risico wordt er een buffer aangehouden. De gewenste solvabiliteit wordt het vereist vermogen genoemd. De benodigde buffers worden vastgesteld op basis van de door het bestuur gewenste beleggingsmix in het komende jaar (strategische mix). Om risico's af te dekken heeft het fonds derivatencontracten afgesloten. Bij het bepalen van de vereiste buffers is hiermee rekening gehouden.

De tabel toont het tekort op FTK-grondslagen:

	31-12-2021	31-12-2020
Voorziening pensioenverplichtingen (FTK-waardering)	7.026.548	7.424.214
Vereiste buffers:		
S1 Renterisico	147.192	95.106
S2 Risico zakelijke waarden	744.733	779.472
S3 Valutarisico	221.132	239.023
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	252.224	390.383
S6 Verzekeringstechnisch risico	264.154	276.684
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheer	-	-
Diversificatie-effect	-598.018	-642.245
Totaal S (vereiste buffers)	1.031.417	1.138.423
Vereist vermogen (art. 132 Pensioenwet)	8.057.965	8.562.637
Aanwezig vermogen (totaal activa-schuldenbestemmingsreserve premiedepot)	7.079.114	6.716.304
Tekort	-978.851	-1.846.333

Beleid en risicobeheer

Het bestuur heeft beleid om risico's te beheersen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- toeslagbeleid.

Het bestuur baseert het beleid op uitvoerige analyses van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten.

Het bestuur onderzoekt elk jaar hoe de verplichtingen en de financiële markten zich gaan ontwikkelen, en past het beleid daarop aan. Dit komt terug in de beleggingsrichtlijnen die het bestuur ieder jaar vaststelt. Deze beleggingsrichtlijnen zijn de basis voor het beleggingsbeleid. De richtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet gebeuren. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Wij gebruiken derivaten om deze risico's te beperken.

Marktrisico (S1-S4)

Marktrisico is de kans op winst of verlies door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren zijn bijvoorbeeld marktprijzen van aandelen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico).

De beleggingsdoelstellingen bepalen de beleggingsstrategie van het fonds. Door iedere dag de beleidskaders en richtlijnen voor de beleggingen te volgen probeert het fonds het marktrisico te beheersen. De complete marktposities worden iedere maand gerapporteerd aan het bestuur.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico van de wijziging van de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen door veranderingen in de marktrente. De rentegevoeligheid meten we met de 'duratie'. Dat is het gewogen gemiddelde van de looptijden van een verzameling vastrentende waarden. De duratie geeft aan hoeveel procent de reële waarde van een belegging of verplichting verandert als de rentecurve verschuift. Een hoge duratie betekent dat een beleggingsportefeuille erg gevoelig is voor veranderingen in de rente.

	31-12-2021				31-12-2020	
	1% rentedaling	Waarde balanspost	1% rentestijging	Duratie	Waarde balanspost	Duratie
Duratie van de vastrentende waarden	4.777.885	4.169.663	3.673.254	13,4	3.956.631	13,0
Duratie van de beleggingsportefeuille (na derivaten)	7.046.733	7.046.733	7.046.733	9,6	6.774.323	10,5
Duratie van de pensioenverplichtingen	8.947.818	7.026.548	5.622.560	23,2	7.424.214	23,9

Op de balansdatum is de gemiddelde looptijd (duratie) van de beleggingen veel korter dan de gemiddelde looptijd van de verplichtingen. Dit heet een 'duratie mismatch'. Bij een rentestijging zal de waarde van de beleggingen minder snel dalen dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur). Daardoor stijgt de dekkinggraad. Bij een rentedaling stijgt de waarde van beleggingen minder snel dan de waarde van de verplichtingen. Daardoor daalt de dekkinggraad.

BPF Schoonmaak probeert de duratie mismatch te verkleinen. Bijvoorbeeld door kortlopende obligaties te vervangen door langlopende obligaties. Het fonds doet dit ook door renteswaps te gebruiken. Zo'n renteswap zorgt wel voor andere risico's. Zoals het tegenpartijrisico en het liquiditeitsrisico. Hoe het fonds met deze risico's omgaat staat op pagina's 97 en 98.

De tabel toont de samenstelling van de vastrentende waarden naar resterende looptijd:

	31-12-2021		31-12-2020	
Resterende looptijd < 1 jaar	164.328	4%	172.867	4%
Resterende looptijd > 1 jaar < 5 jaar	572.683	14%	583.692	15%
Resterende looptijd > 5 jaar	3.432.652	82%	3.200.072	81%
	4.169.663	100%	3.956.631	100%

Risico zakelijke waarden (S2)

Prijrisico is een verandering van waarde door de ontwikkeling van marktprijzen. Verschillende factoren hebben invloed op die ontwikkeling: bijvoorbeeld een individuele belegging, de uitgevende instelling of

algemene factoren. BPF Schoonmaak waardeert alle beleggingen tegen reële waarde. Veranderingen van waarde verwerken we direct in het beleggingsresultaat. Daardoor zijn wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar. Het fonds vangt het prijsrisico op door beleggingen te spreiden.

Deze tabel geeft de verdeling van het belegd vermogen in vastgoed naar sectoren weer:

	31-12-2021		31-12-2020	
Woningfondsen	530.138	80%	368.311	74%
Winkelfondsen	98.856	15%	104.096	21%
Kantorenfondsen	12	0%	115	0%
Participaties in overige vastgoedfondsen	30.813	5%	26.486	5%
	659.819	100%	499.008	100%

Bijna al het vastgoed (96 procent) is belegd binnen Europa. In 2020 was dat 95 procent.

Deze tabel toont de verdeling van de aandelenportefeuille naar sectoren:

	31-12-2021		31-12-2020	
Technologie	478.148	24%	424.498	22%
Handel	386.818	19%	400.908	21%
Financiële instellingen (w.o. banken en verzekeraars)	288.355	14%	271.168	14%
Gezondheidszorg	228.039	11%	216.625	11%
Industrie	189.432	10%	180.169	9%
Telecommunicatie	176.938	9%	184.146	10%
Basismaterialen	98.406	5%	97.116	5%
Energie	70.971	4%	60.819	3%
Nutsbedrijven	54.206	3%	55.642	3%
Diversen	26.812	1%	26.543	2%
	1.998.125	100%	1.917.634	100%

In deze tabel ziet u hoe de aandelenportefeuille verdeeld is over regio's:

	31-12-2021		31-12-2020	
Ontwikkelde markten:				
Noord-Amerika	1.201.112	60%	1.066.629	56%
Europa	320.712	16%	310.671	16%
Pacific	180.706	9%	191.438	10%
Totaal ontwikkelde markten	1.702.530	85%	1.568.738	82%
Opkomende markten	295.595	15%	348.896	18%
	1.998.125	100%	1.917.634	100%

De tabel toont de verdeling van de vastrentende waarden naar sectoren:

	31-12-2021		31-12-2020	
Buitenlandse overheidsinstellingen	2.509.647	60%	2.352.257	59%
Nederlandse overheidsinstellingen	569.019	13%	466.448	12%
Financiële instellingen	607.696	14%	562.408	14%
Handel	156.387	4%	182.112	5%
Industrie	77.809	2%	85.996	2%
Olie en gas	49.699	1%	65.147	2%
Gezondheidszorg	40.269	1%	51.850	1%
Telecommunicatie	41.732	1%	45.765	1%
Basismaterialen	27.865	1%	36.136	1%
Technologie	23.300	1%	30.881	1%
Nutsbedrijven	27.164	1%	28.270	1%
Andere instellingen	39.076	1%	49.361	1%
	4.169.663	100%	3.956.631	100%

In deze tabel ziet u de verdeling van vastrentende waarden naar regio:

	31-12-2021		31-12-2020	
Ontwikkelde markten	3.745.668	90%	3.571.281	90%
Opkomende markten	423.995	10%	385.350	10%
	4.169.663	100%	3.956.631	100%

BPF Schoonmaak belegt vooral in ontwikkelde markten, zoals Nederland, Duitsland en de Verenigde Staten.

We beleggen ook in de regio's Latijns-Amerika en Rusland. Dit zijn de opkomende markten.

Valutarisico (S3)

Het fonds verkleint het valutarisico door valutatermijncontracten. Bij een aantal beleggingsfondsen wordt binnen het beleggingsfonds de vreemde-valutapositie volledig afgedekt. Daardoor loopt het fonds voor die beleggingen geen valutarisico. Deze beleggingen behandelen we als eurobeleggingen.

Een deel van de beleggingsportefeuille beleggen we buiten de euro in vreemde valuta. Eind 2021 is dat 32,5 procent (2020: 32,6 procent). Van de belangrijkste valuta (Amerikaanse dollar, Britse pond en Japanse yen) wil het fonds 75 procent van de posities afdekken. Eind 2021 is 74,5 procent van de posities in deze drie valuta afgedekt (2020: 72,6 procent). Valuta-afdekking (en de aanpassing daarop) doen we aan het begin van een kwartaal en niet tijdens een kwartaal.

Het fonds dekt het valutarisico van aandelenbeleggingen en obligaties in lokale valuta in opkomende markten niet af omdat dit meer kost dan dat het oplevert. Ook wordt het valutarisico van beleggingen in private equity niet afgedekt omdat hier maar weinig in belegd wordt.

Na afdekking heeft het fonds nog een valutarisico op 16,1 procent (2020: 16,9 procent) van de totale beleggingsportefeuille.

				31-12-2021	31-12-2020
	Voor valutaderivaten	Valutaderivaten	percentage afgedekt	Nettopositie na valutaderivaten	Nettopositie na valutaderivaten
Euro	4.743.767	1.145.606		5.889.373	5.543.708
Amerikaanse dollar	1.372.418	-1.024.098	75%	348.320	344.576
Britse pond	69.494	-49.403	71%	20.091	16.285
Japanse yen	106.981	-80.375	75%	26.606	32.987
Overige	734.438			734.438	725.173
	7.027.098	-8.270		7.018.828	6.662.729

In onderstaande tabel ziet u de (gemiddelde) koers van de belangrijkste vreemde valuta:

	31-12-2021	gemiddeld 2021	31-12-2020	gemiddeld 2020
Amerikaanse dollar	1,14	1,18	1,22	1,17
Britse pond	0,84	0,87	0,90	0,87
Japanse yen	130,95	128,64	126,33	124,16

Grondstoffenrisico (S4)

Grondstoffenrisico is het risico van waardedalingen van de grondstofprijzen. BPF Schoonmaak belegt niet in grondstoffen. Het fonds loopt hier dus geen risico.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico dat het fonds financiële verliezen heeft door bijvoorbeeld een faillissement of tegenpartijen die niet kunnen betalen, terwijl het fonds wel vorderingen heeft. Voorbeelden zijn partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar we deposito's plaatsen of marktpartijen waarmee we *over the counter* (OTC)-derivatenposities aangaan. Met beursgenoteerde derivaten lopen we bijna geen kredietrisico.

Dit risico verkleinen we door op totaalniveau limieten te stellen aan tegenpartijen.

Onder kredietrisico valt ook het 'settlementrisico'. Dit is het risico dat partijen, waarmee het fonds transacties is aangegaan, hun tegenprestatie niet meer kunnen verrichten. Daardoor lijdt het fonds financiële verliezen. Om het settlementrisico af te dekken belegt BPF Schoonmaak alleen in markten met een betrouwbaar systeem voor de afhandeling van transacties. Voordat we in nieuwe markten beleggen, doen we hier onderzoek naar. Niet-beursgenoteerde beleggingen, vooral OTC-derivaten, doen we alleen met partijen die ISDA/CSA-overeenkomsten hebben. Dat betekent dat posities van het fonds goed worden afgedekt door onderpand.

In het overzicht ziet u de kredietwaardigheid van debiteuren van de vastrentende portefeuille:

	31-12-2021		31-12-2020	
AAA	2.052.677	49%	1.742.255	44%
AA+	26.539	1%	28.107	1%
AA	1.035.750	25%	1.104.020	28%
AA-	36.966	1%	40.778	1%
A+	69.376	2%	54.701	1%
A	50.815	1%	51.072	1%
A-	63.011	1%	49.205	1%
BBB+	114.005	3%	100.918	3%
BBB	145.238	3%	143.898	4%
BBB-	64.247	2%	76.095	2%
Lager dan BBB-	476.341	11%	468.761	12%
Geen rating	34.698	1%	96.821	2%
	4.169.663	100%	3.956.631	100%

De kredietwaardigheid bepalen we op basis van een gemiddelde van de beoordelingen van kredietbeoordelaars Standard & Poor's, Moody's en Fitch.

De regel 'Geen rating' bevat vooral leningen.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's) (S6)

Langlevenrisico

Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan verwacht. Bij het bepalen van de voorziening pensioenverplichtingen gaat het fonds uit van een gemiddelde levensverwachting. Als deelnemers langer leven dan verwacht is er onvoldoende pensioenvermogen opgebouwd voor de uitkering van de pensioenverplichtingen in de toekomst. BPF Schoonmaak gebruikt de Prognosetafel AG2020. De sterftekansen hebben we aangepast, omdat de sterfte van alle deelnemers en pensioengerechtigden binnen het fonds afwijkt van de sterfte van de gehele Nederlandse bevolking. Dit is de zogenaamde ervaringssterfte.

Overlijdensrisico

Wanneer een deelnemer overlijdt, moet het fonds mogelijk een nabestaandenpensioen toekennen. Dit heet het overlijdensrisico. Om dit risico te dekken houden we hiermee rekening in de premie.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Wanneer een deelnemer arbeidsongeschikt wordt, hoeft hij voor het arbeidsongeschikte gedeelte geen pensioenpremie meer te betalen aan het fonds. De pensioenopbouw wordt dan voor dat deel voortgezet. Hij heeft mogelijk ook nog recht op arbeidsongeschiktheidspensioen. Dit is het arbeidsongeschiktheidsrisico. Hiervoor moeten we voorzieningen treffen en brengen we een risicopremie in rekening. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten verwerken we in het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie herzien we regelmatig.

Het beleid van BPF Schoonmaak is om het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico niet te herverzekeren.

Indexatierisico

Het bestuur van het fonds streeft ernaar het pensioen te indexeren. Dit kan alleen als het fonds genoeg geld heeft. Dat hangt af van de ontwikkelingen in inflatie, bevolkingsopbouw, de rente en het rendement. We houden hierbij rekening met de strategische beleggingsmix 2021. De indexatietoezegging is voorwaardelijk.

Het indexatiebeleid vindt u op pagina 18.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat we beleggingen niet op tijd en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen omzetten in liquide middelen. Liquide middelen zijn de geldmiddelen waarover we onmiddellijk kunnen beschikken. Mogelijk kan het fonds hierdoor op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Liquiditeitsrisico is een kortetermijnrisico. De andere risico's zijn vooral langeretermijnrisico's (solvabiliteit).

Het liquiditeitsrisico beheersen we door voldoende ruimte te nemen voor liquiditeitsposities in het strategische en tactische beleggingsbeleid. Ook houden we rekening met de directe beleggingsopbrengsten en met andere inkomsten, zoals premies. BPF Schoonmaak heeft genoeg obligaties die direct zonder waardeverlies kunnen worden omgezet in geldmiddelen. Zo kunnen we een eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen financieren.

Concentratierisico (S8)

Concentratierisico's kunnen optreden als activa en passiva niet goed gespreid zijn over regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Wij beheersen dit risico doordat we er op letten dat binnen elke soort beleggingen niet te veel dezelfde beleggingen zijn. Elke maand kijken we in de risicorapportage of dit nog steeds klopt. Voor de staatsobligaties van Nederland, Frankrijk en Duitsland accepteren we het als daar grote posten zijn.

Grote posten kunnen een concentratierisico vormen. Eerst moeten we bepalen welke posten groot zijn. Daarvoor tellen we per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur op. Elke post die meer dan 5 procent van de totale beleggingsportefeuille of de beleggingscategorie is, is een grote post.

Dit zijn de grote posten op 31 december 2021:

	31-12-2021	31-12-2020
Staatsobligaties Duitsland	1.283.892	1.108.036
Staatsobligaties Frankrijk	674.742	752.875
Staatsobligaties Nederland	549.912	456.732

Operationeel risico (S9)

Het fonds loopt operationeel risico als:

- transacties niet goed worden afgewikkeld;
- gegevens niet goed worden verwerkt;
- informatie verloren gaat;
- er fraude wordt gepleegd.

Het fonds probeert deze risico's onder controle te houden door hoge kwaliteitseisen aan de uitvoeringsorganisaties te stellen. Het bestuur controleert regelmatig of de uitvoeringsorganisaties zich houden aan deze kwaliteitseisen.

Actief beheer (S10)

Het actief beheer risico is het risico dat ontstaat als afwijkende posities in aandelen worden ingenomen ten opzichte van de strategische portefeuille. BPF Schoonmaak maakt weinig gebruik van actief beheer. Hierdoor hoeft het fonds geen buffer voor actief beheer aan te houden.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid gebruikt BPF Schoonmaak ook financiële derivaten. Financiële derivaten zijn beleggingsinstrumenten waarvan de waarde gebaseerd is op de waarde van een ander goed. Het andere goed heet ook wel de onderliggende waarde. Het fonds gebruikt derivaten alleen als dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. Het bestuur stelt grenzen (limieten) vast. Het risicoprofiel (inclusief de economische effecten van derivaten) en de samenstelling van de portefeuille moeten binnen deze grenzen blijven.

BPF Schoonmaak gebruikt derivaten vooral om het valutarisico en het renterisico af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun

betalingverplichtingen kunnen voldoen. We verkleinen dit risico door alleen transacties aan te gaan met betrouwbare partijen. Ook werken we zoveel mogelijk met onderpand.

Het fonds gebruikt de volgende financiële derivaten:

- *Futures*
Dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee het fonds snel posities kan wijzigen.
- *Valutatermijncontracten*
Dit zijn contracten die het fonds met individuele banken afsluit. De partijen spreken af om valuta te verkopen en andere valuta aan te kopen. De prijs en de datum zijn van tevoren vastgesteld. Met valutatermijncontracten kunnen we valutarisico's afdekken.
- *Renteswaps*
Dit zijn contracten met individuele banken. De partijen spreken af om rentebetalingen over een nominale hoofdsom uit te wisselen. Met swaps kan het fonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

De tabel geeft inzicht in de posities van de renteswaps:

	Contractomvang ontvangst vaste rente	Contractomvang betaling vaste rente	Reële waarde activa	Reële waarde passiva
Stand 31 december 2021	396.000	71.000	134.480	57.547
Stand 31 december 2020	568.250	-	164.428	690

Bij de renteswaps wordt een rente met een vast percentage geruild met een rente met een variabel percentage. Het fonds sluit swapcontracten af waarbij een vaste rente ontvangen wordt en een variabele rente betaald wordt (linkerkolom Contractomvang in de tabel). Het fonds sluit ook swapcontracten af waarbij een vaste rente betaald wordt en een variabele rente ontvangen wordt (rechterkolom Contractomvang in de tabel).

Op sommige derivaten ontvangen of betalen we tijdelijk onderpand. Dit is een zekerheid voor de waarde van de derivaten. Per eind 2021 hadden we 97.454 (2020: 167.873) ontvangen aan onderpand in geld. Hier stond een nettowaarde van de swaps van 76.933 positief tegenover (2020: 163.738 positief). Ook hadden we eind 2020 onderpand in stukken uitgeleend voor 8.271 (2020: 28.331).

De tabel geeft inzicht in de posities van de valutatermijncontracten en futures:

Type contract	Contractomvang	Reële waarde activa	Reële waarde passiva
Stand per 31 december 2021			
Valutatermijncontracten	1.144.640	3.818	12.088
Futures	24.072	-	-
Stand per 31 december 2020			
Valutatermijncontracten	1.065.771	23.413	741
Futures	23.203	-	-

Systemrisico

Systemrisico is het risico dat het wereldwijde financiële systeem (de internationale markten) niet langer goed werkt. Hierdoor zijn beleggingen van het fonds niet langer te verkopen en verliezen ze zelfs (tijdelijk) hun waarde. Dit risico kan het fonds niet beheersen.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Wijziging marktrente vanaf 2022

De pensioenverplichtingen berekenen we met de marktrente. Dit doen we met een rentetermijnstructuur. Vanaf 2021 verandert DNB deze rentetermijnstructuur in vier gelijke stappen. De rente voor de eerste 20 jaren verandert niet. De rente na deze 20 jaar verandert wel. De rente gaat dalen. De verplichtingen gaan dan stijgen. De dekkingsgraad daalt dan in 2022 met 1,1 procentpunt.

De stijging van de verplichtingen over drie jaar na de volgende drie stappen van 25 procent (de eerste stap van 25 procent vond al plaats in 2021) zorgt voor een daling van de dekkingsgraad met 3,4 procentpunt (waarvan 1,1 procentpunt in 2022).

Oorlog in Oekraïne

Volgens ons beleid letten we goed op de landen we in beleggen. En we zeggen er iets van als dingen daar niet goed gaan. En soms willen we ergens niet langer in beleggen. We willen niet bijdragen aan de financiering van de oorlog. Ook andere landen en beleggers willen dat niet. Rusland en Wit Rusland hebben straf gekregen van andere landen. Dat noemen we sancties. Daarom verkopen we al onze Russische staatsbeleggingen. Dat doen we zo snel mogelijk.

We verkopen alle beleggingen in de Russische staat. We verkopen ook de beleggingen in bedrijven die van de Russische staat zijn. Toen de oorlog begon was de waarde van die beleggingen ongeveer 34 miljoen euro. Dat is ongeveer 0,5 procent van al ons geld. Het is dus een klein deel van al ons geld. We verkopen de beleggingen zodra het kan.

We verwachten niet dat deze verkoop gevolgen heeft voor de pensioenen die wij uitkeren aan onze gepensioneerden. De oorlog kan ook financiële gevolgen hebben voor onze andere beleggingen. En voor dat wat onze deelnemers en pensioengerechtigden kunnen kopen van hun salaris en hun uitkering. Deze gevolgen kennen wij nu nog niet.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(Bedragen in duizenden euro's, tenzij anders aangegeven)

7 Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

	2021	2020
Werknemersgedeelte	122.155	119.384
Werkgeversgedeelte	122.154	113.589
	244.309	232.973
Ingekochte VPL-aanspraken (inclusief solvabiliteitsopslag)	-	25.441
Vrijval VPL schuld i.v.m. einde regeling	4.068	-
	248.377	258.414

De premiebijdrage van werkgevers en werknemers is 21,4 procent (2020: 20,1 procent) van de pensioengrondslag. In 2020 betaalden werkgevers ook nog 1,3 procent premie voor de overgangsregeling. Deze premie werd niet als premiebijdrage voor risico pensioenfonds gepresenteerd.

De ontvangen gelden voor de overgangsregeling werden opgenomen onder Overige schulden en overlopende passiva als Schuld overgangsregeling. De aan de deelnemers toegekende VPL-rechten werden als bedrag op de Schuld overgangsregeling in mindering gebracht en als premiebaten opgenomen.

Volgens artikel 130 van de Pensioenwet moeten pensioenfondsen drie soorten premies in de jaarrekening opnemen:

- zuivere kostendeekkende premie;
- gedempte kostendeekkende premie;
- feitelijke premie.

De omvang van deze premies is als volgt:

	2021	2020
Zuivere kostendeekkende premie	322.448	387.491
Feitelijke premie	244.309	232.973
Gedempte kostendeekkende premie	235.467	243.998

De zuivere kostendeekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 1 januari 2021 gepubliceerd door DNB). De zuivere kostendeekkende premie is de minimale premie die het fonds nodig heeft om de pensioenregeling uit te voeren. De zuivere kostendeekkende premie kan sterk schommelen, door uitschieters in rente en rendement. Daarom stelt een fonds ook een stabielere gedempte kostendeekkende premie vast. Het bestuur heeft de gedempte kostendeekkende premie vastgesteld op basis van een verwacht reëel rendement van 1,00 procent (2020: 2,25 procent).

Voor inkoop van pensioen is een premie benodigd. Deze premie is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie. Door de deelnemers wordt een feitelijke premie betaald.

Het fonds past geen premiekortingen en/of premieopslagen toe.

De premie over het boekjaar is als bate verantwoord.

De tabellen hieronder laten zien hoe de zuivere kostendekkende premie en de gedempte kostendekkende premie zijn samengesteld:

Zuivere kostendekkende premie

	2021	2020
Kosten pensioenopbouw	265.430	317.385
Pensioenuitvoeringskosten	18.270	20.018
Mutatie dekking voor excassokosten in Technische voorzieningen	-1.863	-1.646
Solvabiliteitsopslag	40.611	51.734
	322.448	387.491

Gedempte kostendekkende premie

	2021	2020
Kosten pensioenopbouw	219.060	225.626
Pensioenuitvoeringskosten	18.270	20.018
Mutatie dekking voor excassokosten in Technische voorzieningen	-1.863	-1.646
	235.467	243.998

8 Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen

De beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen over 2021 zijn:

	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten vermogensbeheer	Totaal 2021
Vastgoedbeleggingen	7.488	54.240	-1	61.727
Aandelen	28.880	420.851	-835	448.896
Vastrentende waarden	52.934	-193.857	-2.017	-142.940
Derivaten	7.103	-183.494	-982	-177.373
Overige beleggingen	486	-149	102	439
	96.891	97.591	-3.733	190.749
Valutakoersverschillen	-	-800	-	-800
	96.891	96.791	-3.733	189.949
Algemene kosten toegerekend vanuit pensioenuitvoeringskosten	-	-	-1.125	-1.125
	96.891	96.791	-4.858	188.824
Toevoeging rendement aan Schuld overgangsregeling				-389
				188.435

De beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen over 2020 zijn:

	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten vermogensbeheer	Totaal 2020
Vastgoedbeleggingen	6.692	12.470	-103	19.059
Aandelen	29.071	124.223	-811	152.483
Vastrentende waarden	52.991	223.166	-1.920	274.237
Derivaten	7.717	119.785	-970	126.532
Overige beleggingen	660	-2.989	-119	-2.448
	97.131	476.655	-3.923	569.863
Valutakoersverschillen	-	-1.901	-	-1.901
	97.131	474.754	-3.923	567.962
Algemene kosten toegerekend vanuit pensioenuitvoeringskosten	-	-	-1.096	-1.096
	97.131	474.754	-5.019	566.866
Toevoeging rendement aan Schuld overgangsregeling				-521
				566.345

De kosten van vermogensbeheer bedragen 4.858 (2020: 5.019). Deze kosten bestaan vooral uit vergoedingen voor het beheer en bewaarloon.

Transactiekosten (aan- en verkoopkosten) zijn gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten voor de directe beleggingen (die door BPF Schoonmaak zelf worden betaald) zijn 830 (2020: 669). Deze transactiekosten zijn onderdeel van de totale transactiekosten van 2.237 (2020: 1.773) die we in het uitgebreide kostenoverzicht in het bestuursverslag laten zien. In dat totaal zijn ook schattingen opgenomen.

9 Saldo overdracht van rechten

	2021	2020
Inkomende waardeoverdrachten	38.856	19.241
Uitgaande waardeoverdrachten	-24.231	-20.858
	14.625	-1.617

Nieuwe deelnemers hebben vaak al pensioen opgebouwd bij een ander pensioenfonds. Ze kunnen dit pensioen meenemen. Ook kunnen ex-deelnemers het pensioen dat ze bij ons hebben opgebouwd meenemen naar een ander pensioenfonds. Dit heet waardeoverdracht. Bij een inkomende waardeoverdracht krijgen we geld: we ontvangen de contante waarde van premievrije

pensioenaanspraken, die deelnemers tot de ontslagdatum bij het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de vorige werkgever hebben opgebouwd. Met de ontvangen koopsommen kopen we pensioenaanspraken in. Bij een uitgaande waardeoverdracht gaat er geld uit: de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken die deelnemers tot de ontslagdatum hebben opgebouwd maken we over aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever.

In de Pensioenwet staat dat deelnemers geen nieuwe waardeoverdrachten van meer dan 503 euro meer mogen doen als de dekkinggraad van het fonds lager is dan 100 procent. Sinds eind januari 2019 is onze dekkinggraad lager dan 100 procent.

10 Overige baten

	2021	2020
Rente	447	1.125
Overige baten	2.292	1.075
	2.739	2.200

11 Pensioenuitkeringen

	2021	2020
Ouderdompensioen	61.010	53.884
Partnerpensioen	8.544	8.000
Arbeidsongeschiktheidspensioen	1.143	1.241
Wezenpensioen	302	271
Overig	5	-
Afkopen	13.181	10.385
	84.185	73.781

Afkopen is het in één keer uitbetalen van kleine pensioenen. Dat doen we als pensioenen lager zijn dan de wettelijke afkoopgrens van 503 euro per jaar (2020: 497 euro per jaar).

12 Pensioenuitvoeringskosten

	2021	2020
Administratiekosten	14.920	14.927
Bestuurskosten	768	829
Contributies en bijdragen	743	667
Controle- en advieskosten (exclusief accountantskosten)	295	183
Accountantskosten	68	67
Overig	28	26
	16.822	16.699
Hiervan toegerekend aan kosten vermogensbeheer	-1.125	-1.096
	15.697	15.603

Aantal personeelsleden

Het fonds heeft net als vorig boekjaar niemand in dienst. BPF Schoonmaak besteedt de pensioenuitvoering volledig uit aan APG DWS en Fondsenbedrijf N.V.

Bestuurskosten

Bestuurskosten zijn de vergoedingen voor het werk dat hoort bij de bestuurs- en commissievergaderingen. De vergoedingen bestaan uit:

	2021	2020
Kosten uitvoerend bestuurders	359	453
Beloning niet uitvoerend bestuurders	223	220
Vacatiegelden verantwoordingsorgaan	27	22
Sleutelfunctiehouders	49	44
Kosten notuleerbureau	46	34
Opleidingskosten	50	40
Overige bestuurskosten	14	16
	768	829

Accountantskosten

De accountantskosten kunnen we onderverdelen in:

	2021	2020
Controle van de jaarrekening	61	60
Andere controleopdrachten	7	7
Fiscale advisering	-	-
Andere niet-controleopdrachten	-	-
	68	67

Verbonden partijen

Er zijn veel mensen die direct te maken hebben met het fonds, zoals bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan. Wij noemen deze mensen verbonden partijen. Alle transacties met deze verbonden partijen gebeuren onder normale marktomstandigheden.

13 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn verlaagd met een negatieve rente van 0,533 procent (2020: 0,324 procent negatief), dat is -40.156 euro (2020: -21.293 euro). Het rentepercentage is afgeleid van de eenjaarsrente uit de rentetermijnstructuur aan het begin van het boekjaar. DNB publiceert deze rentetermijnstructuur.

Wijziging marktrente

Door de wijziging van de rentetermijnstructuur is de voorziening -668.886 euro gedaald (2020: 1.048.216 euro gestegen). Door de schattingswijziging van de rentetermijnstructuur is de voorziening 130.457 euro gestegen. In totaal is de voorziening door de rentetermijnstructuur in 2021 met 538.429 euro gedaald.

Overige wijzigingen in de voorziening pensioenverplichtingen

	2021	2020
Wijzigingen door kanssystemen en overige		
Sterfte	-7.207	-7.438
Arbeidsongeschiktheid	187	12.359
Mutaties	-891	-6.526
Totaal wijzigingen door kanssystemen en overige	-7.911	-1.605
Wijzigingen overige actuariële uitgangspunten	-4.319	-237.368
Totaal overige wijzigingen	-12.230	-238.973

In totaal daalde de voorziening in 2021 door de veranderingen in de actuariële grondslagen met 4.319;

- door de wijziging van de IBNR-reserve daalde de voorziening met 5.950;
- door het verschil tussen de ingeschatte en werkelijke wijziging van de grondslagen 2020, daalde de voorziening met 1.021;
- in 2021 is het opbouwpercentage verhoogd. Hierdoor is de schadevoorziening gewijzigd. De voorziening steeg hierdoor met 2.652.

In totaal daalde de voorziening in 2020 door de veranderingen in de actuariële grondslagen met 237.368;

- de wijziging overige actuariële uitgangspunten in 2020 bestond onder andere uit de wijziging van de sterftetafel en ervaringssterftefactor. Hierdoor daalde de voorziening met 191.513;
- de premie is niet hoog genoeg om de pensioenopbouw gelijk te houden. De opbouw van het ouderdomspensioen voor 2021 is daarom verlaagd van 1,576 procent naar 1,104 procent van de pensioengrondslag. Door deze verlaging van het opbouwpercentage is de voorziening voor de premievrijstelling en IBNR verlaagd met 74.510;
- door de wijziging van de IBNR-reserve nam de voorziening met 21.245 toe;
- de wijziging van de revalideringskans zorgde voor een stijging van de voorziening met 7.410.

Wijzigingen door overdracht van rechten

	2021	2020
Toekenning	35.435	13.837
Onttrekking	-21.195	-12.715
	14.240	1.122

14 Overige lasten

	2021	2020
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren	564	1.034
Overige lasten	241	24
	805	1.058

Belastingen

BPF Schoonmaak hoeft geen vennootschapsbelasting te betalen.

Vaststelling van het jaarverslag door het bestuur

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf heeft het jaarverslag 2021 in de vergadering op 25 mei 2022 vastgesteld.

Renate Bos

Semih Eski

Anita Jharap

Daan Muusers

Walther Schapendonk

Evelyne Simons

Tarik Uçar

Cathrin van der Werf

Gerrie Westenbrink

Overige gegevens

Statutaire regeling voor de bestemming van het saldo van baten en lasten

De statuten van het fonds zeggen niets over de bestemming van het saldo van baten en lasten.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf te Utrecht is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 0,2% van de technische voorzieningen (oftewel € 14,1 miljoen). Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 1,5 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruikgemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-personregel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 en 132 waaraan niet wordt voldaan omdat het eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. Deze situatie bestaat voor zeven achtereenvolgende jaareinden vanaf het eerste meetmoment van eind 2015. Bij ministeriële regeling van 17 december 2021 is bepaald dat onder randvoorwaarden vrijstelling verleend kan worden van het aantal van zes meetmomenten. Het pensioenfonds heeft gebruik gemaakt van die vrijstelling, waarbij aan de randvoorwaarden is voldaan.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne-crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Amstelveen, 1 juni 2022

Drs. K. Kusters-van Meurs AAG

verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2021 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2021
- de staat van baten en lasten over 2021
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf (hierna ook wel het pensioenfonds) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf voert als bedrijfstakpensioenfonds de pensioenregeling uit voor deelnemers uit de schoonmaaksector. Het vermogensbeheer en het pensioenbeheer zijn uitbesteed aan respectievelijk Achmea Investment Management B.V. en APG DWS en Fondsenbedrijf N.V. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij beginnen met het bepalen van de materialiteit en het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Materialiteit

Materialiteit	€ 31,5 miljoen (2020: € 30 miljoen)
Toegepaste benchmark	0,5% van het pensioenvermogen per 31 december 2021, zijnde het totaal van de technische voorzieningen en het stichtingskapitaal en reserves.
Nadere toelichting	<p>Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Aangezien het pensioenfonds in een herstelsituatie zit en de beleidsdekkingsgraad per jaareinde dichtbij een kritieke grens ligt, hebben wij een percentage van 0,5% gehanteerd.</p> <p>De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.</p>

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 1,6 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf kent een aantal activiteiten, welke grotendeels zijn uitbesteed aan externe serviceorganisaties. De financiële informatie van het geheel van deze activiteiten is opgenomen in de jaarrekening van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schoonmaak- en Glazenwassersbedrijf.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle van de jaarrekening als geheel. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de verschillende activiteiten van het pensioenfonds. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de activiteiten geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan.

De controle heeft zich met name gericht op de significante activiteiten:

- vermogensbeheer;
- pensioenbeheer;
- actuariaat;
- financiële administratie;
- bestuur en toezicht.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij de significante activiteiten, gecombineerd met zelfstandig verrichte werkzaamheden op het totaalniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van het geheel verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een bedrijfstakpensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit. Daarnaast hebben wij deskundigen ingeschakeld voor de controle van de waardering derivaten.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij identificeren en schatten risico's in op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar hoofdstuk 'Risicobeheer' van het jaarverslag, waarin het bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen. Verder hebben wij schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, waaronder de subjectieve elementen in de waardering van de technische voorzieningen, zoals toegelicht in toelichting 5 ‘Technische voorzieningen’ in de jaarrekening.

Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt ‘Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen’.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur en sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, de compliance officer en de uitvoeringsorganisaties).

Uit onze evaluatie van het risico op mogelijke doorbreking van interne beheersmaatregelen of andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen, is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het bestuur, het lezen van notulen, het kennismaken van rapporten van de sleutelfunctiehouders en de compliance officer en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennis genomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Het bestuur heeft een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor tenminste de komende 12 maanden. Wij hebben de specifieke beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de prudentiële vereisten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen serieuze bedreiging van de continuïteit geïdentificeerd voor de komende 12 maanden. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad	
Risico	<p>De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.</p> <p>Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft.</p> <p>De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting 4 'Stichtingskapitaal en reserves' van de jaarrekening. Hieruit blijkt dat de beleidsdekkingsgraad gedurende zes aangesloten jaren lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen en dat het pensioenfonds opnieuw gebruikmaakt van de door de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid geboden mogelijkheid tot vrijstelling van één jaar van het verlagen van pensioenaanspraken en -rechten.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld en dat het achterwege blijven van een pensioenverlaging op basis van de geboden vrijstelling niet toereikend wordt toegelicht.</p>
Onze controleaanpak	<p>Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2021 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuariel rapport van de certificerend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven.</p> <p>Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betroffen key item: de wijziging van de rentetermijnstructuur. • Daarnaast heeft de certificerend actuaire een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de technische voorzieningen zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaire. <p>Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd alsmede of de toelichtingen met betrekking tot de toepassing door het pensioenfonds van de mogelijkheid tot vrijstelling van een jaar van het verlagen van pensioenaanspraken en -rechten toereikend zijn.</p>
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2021 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

Risico	<p>De beleggingen voor risico pensioenfonds zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen voor risico pensioenfonds dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een groot deel van de beleggingen voor risico pensioenfonds is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen voor risico pensioenfonds die worden gewaardeerd op basis van netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen.</p> <p>De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij netto contante waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreffen dit de posities in derivaten. De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen, met name private equity, hypotheekfondsen, infrastructuur en indirect vastgoed kennen eveneens inherent relatief veel waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen en marktontwikkelingen tot aan balansdatum.</p> <p>Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen voor risico pensioenfonds beschreven in hoofdstuk 'Algemene toelichting' onder toelichting 1 en een nadere toelichting opgenomen in hoofdstuk 'Toelichting op de balans' onder toelichting 1. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2021 € 1.827 miljoen is belegd in niet-(beurs)genoteerde fondsen en dat per saldo € 97 miljoen is belegd in derivaten. Dit betreft 27% van de totale beleggingen.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.</p>
--------	---

<p>Onze controleaanpak</p>	<p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen, uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2021.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor de posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen hebben wij de aansluiting vastgesteld met de meeste recente (niet gecontroleerde) rapportages van de fondsmanagers. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds. • Voor de waardering van de derivaten hebben wij een controle uitgevoerd op het gehanteerde waarderingsmodel en op de gehanteerde input waaronder de uit de markt afgeleide gegevens zoals valuta(termijn)koersen, rentevolatiliteit en rentecurves. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij eigen waarderingspecialisten betrokken. <p>Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen geëvalueerd.</p>
<p>Belangrijke observaties</p>	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2021 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.</p>

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen

<p>Risico</p>	<p>De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan de subjectieve elementen ervaringssterfte en kostenopslag van de bepaling van de technische voorziening een frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt.</p> <p>Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in hoofdstuk 'Algemene toelichting' onder toelichting 5 en een nadere toelichting opgenomen in hoofdstuk 'Toelichting op de balans' onder toelichting 5. Uit deze toelichting blijkt dat een (schattings)wijziging heeft plaatsgevonden door het wijzigen van de rentetermijnstructuur. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 130 miljoen hoger uitgekomen.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.</p>
---------------	--

<p>Onze controleaanpak</p>	<p>Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris van het pensioenfonds. De certificerend actuaaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2021. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaaris. • Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaaris gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn. <p>Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse.</p> <p>Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.</p>
<p>Belangrijke observaties</p>	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2021 of de toelichting van de technische voorzieningen.</p>

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze

controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel' hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds.

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Communicatie

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Den Haag, 1 juni 2022

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J. Slager RA

Bijlage

Nevenfuncties per 31 december 2021

Renate Bos (niet-uitvoerend bestuurslid namens FNV, Pensioengerechtigden)

- Bestuurder/Teamleider FNV
- Vice-voorzitter Stichting RAS
- Voorzitter Stichting Noodfonds Migrant Domestic Workers

Semih Eski (niet-uitvoerend bestuurslid namens CNV Vakmensen)

- Bestuurslid Bedrijfstakpensioenfondsen Waterbouw
- Bestuurslid Bedrijfstakpensioenfondsen Zoetwaren
- Lid Raad van Advies Goldschmeding Foundation
- Lid Raad van Advies College voor de Rechten van de Mens
- Lid Raad van Advies Kennisplatform Inclusief Samenleven

Anita Jharap (uitvoerend bestuurslid)

- Lid commissie IRM en privacy officer Pensioenfondsen Wonen

Daan Muusers (niet-uitvoerend bestuurslid namens FNV)

- Bestuurslid Bedrijfstakpensioenfondsen Levensmiddelen
- Bestuurslid Bedrijfstakpensioenfondsen voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees
- Lid Raad van Toezicht, Stichting Mantelzorg en Dementie
- DGA, DHM Beheer B.V.

Walther Schapendonk (uitvoerend bestuurslid)

- Adviseur Vermogensbeheer Pensioenfondsen Nederlandse Bisdommen
- Lid beleggingscommissie Pensioenfondsen Rockwool
- Bestuurslid Pensioenfondsen Openbare Bibliotheken
- DGA W.L.M. Schapendonk B.V.

Evelyne Simons (niet-uitvoerend bestuurslid namens Schoonmakend Nederland)

- Bestuurslid Bedrijfstakpensioenfondsen voor de Detailhandel
- Organisatieadviesbureau Bestuur en advies collectieve pensioenregelingen
- Bestuurslid Pensioenfederatie

Tarik Uçar (uitvoerend bestuurslid)

- Lid Raad van Toezicht Molenaarspensioenfondsen
- Bestuurslid Stichting Dergengelden APG
- Bestuurslid Vereniging voor Pensioenrecht

- Lid Werkgroep Pensioenen Stichting van de Arbeid als extern adviseur namens VCP

Cathrin van der Werf (onafhankelijk voorzitter)

- Voorzitter Raad van Toezicht Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvlees en Pluimveevlees
- Bestuurslid van de vereniging Scouting Rheijnewoud

Gerrie Westenbrink (niet-uitvoerend bestuurslid)

- Directeur eigenaar Beverbrink BV
- Directeur CAS Autoschadeherstel Coevorden / Emmen